

Załącznik nr 1

do uchwały Nr

Rady Gminy Zawidz

z dniar.

**STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY ZAWIDZ**

**UWARUNKOWANIA
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

- Poznań, 2023 r. -

Spis treści:

I.	WPROWADZENIE	- 4 -
1.	Przedmiot opracowania	- 4 -
2.	Podstawy formalno-prawne	- 4 -
II.	DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENU	- 7 -
1.	Przeznaczenie i zagospodarowanie terenów	- 7 -
2.	Uzbrojenie terenów	- 9 -
III.	STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY	- 11 -
1.	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	- 11 -
2.	Decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego	- 12 -
3.	Decyzje o pozwoleniu na budowę	- 13 -
IV.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ	- 14 -
V.	STAN ŚRODOWISKA	- 15 -
1.	Stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	- 15 -
2.	Zasoby wodne	- 16 -
3.	Ochrona środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego	- 19 -
VI.	STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	- 23 -
1.	Zarys historii gminy i jej rozwój przestrzenny	- 23 -
2.	Obiekty i tereny zabytkowe, zasoby środowiska kulturowego	- 28 -
3.	Ocena funkcjonowania środowiska kulturowego	- 44 -
VII.	REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM	- 45 -
VIII.	WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	- 46 -

1. Demografia	- 46 -
2. Rynek pracy	- 51 -
3. Mieszkalnictwo.....	- 54 -
4. Ochrona zdrowia, edukacja, sport i kultura.....	- 55 -
IX. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I ICH MIENIA	- 59 -
X. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	- 60 -
1. Analiza ekonomiczna	- 60 -
1.1 Analiza budżetu gminy w latach 2011-2020	- 60 -
1.2 Analiza Wieloletniej Prognozy Finansowej	- 64 -
1.3 Analiza Strategii Rozwoju Gminy Zawidz na lata 2016 – 2025	- 66 -
1.4 Analiza nakładów inwestycyjnych zrealizowanych w roku 2020.....	- 67 -
2. Analiza środowiskowa	- 68 -
3. Analiza społeczna	- 70 -
4. Prognozy demograficzne	- 71 -
5. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.....	- 74 -
5.1 Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę w podziale na funkcje zabudowy	- 74 -
5.2 Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze	- 78 -
5.3 Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę (innych niż obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej).....	- 85 -
5.4 Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, w granicach obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej i w granicach obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę	- 85 -
6. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy	- 87 -

6.1	Analiza potrzeb inwestycyjnych gminy wynikających z konieczności realizacji zadań własnych.....	- 87 -
6.2	Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej wynikające z ustaleń studium.....	- 88 -
XI.	STAN PRAWNY GRUNTÓW	- 90 -
XII.	OBIEKTY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH.....	- 92 -
1.	Ochrona przyrody	- 92 -
2.	Ochrona wód.....	- 93 -
3.	Ochrona obiektów zabytkowych	- 93 -
4.	Ochrona gruntów leśnych.....	- 93 -
5.	Tereny zamknięte	- 93 -
XIII.	OBSZARY NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH.....	- 94 -
XIV.	UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA.....	- 94 -
XV.	TERENY GÓRNICZE WYZNACZONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH.....	- 96 -
XVI.	STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ ...	- 96 -
1.	System komunikacyjny	- 96 -
2.	Infrastruktura techniczna	- 98 -
XVII.	ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH.....	- 100 -
XVIII.	WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ	- 100 -
XIX.	WPŁYW UWARUNKOWAŃ NA USTALENIE KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY.....	- 101 -

I. WPROWADZENIE

1. Przedmiot opracowania

Podstawę prawną opracowania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz stanowi Uchwała nr 113/XXI/2020 Rady Gminy Zawidz z dnia 30 grudnia 2020 r.

Zgodnie z powyższą Uchwałą niniejsze opracowanie obejmuje obszar Gminy Zawidz w jej granicach administracyjnych.

Stosownie do wymogów rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przedmiotowe studium składa się z następujących części:

- 1) załącznik nr 1 – część tekstowa: uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego;
- 2) załącznik nr 2 – część tekstowa: kierunki zagospodarowania przestrzennego;
- 3) załącznik nr 3 – część graficzna (mapa w skali 1:10 000): uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego;
- 4) załącznik nr 4 – część graficzna (mapa w skali 1:10 000): kierunki zagospodarowania przestrzennego;
- 5) załącznik nr 5 – rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz;
- 6) załącznik nr 6 – dane przestrzenne (w formie cyfrowej).

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Sierpca opracowała mgr inż. Emilia Stachowiak posiadająca uprawnienia do sporządzania projektu na podstawie art. 5 pkt 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 503 ze zm.).

2. Podstawy formalno-prawne

Podstawę prawną opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz stanowi w szczególności:

- 1) ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2022 r. poz. 503 ze zm.);
- 2) rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz.U. z 2021 r. poz. 2405);

3) ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2022 r., poz. 916 ze zm.);

4) ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o ochronie środowiska (Dz.U. z 2022 r., poz. 2556);

5) ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków (Dz.U. z 2022 r., poz. 840);

6) ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2022 r., poz. 2625 ze zm.);

9) ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 645);

10) ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. z 2022 r. poz. 672 ze zm.);

12) ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2409);

11) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.).

Prace nad zmianą studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz przebiegały w następujących etapach:

- podjęcie przez Radę Gminy Zawidz uchwały nr 113/XXI/2020 z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie przystąpienia do opracowania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz;

- ogłoszenie w lokalnej prasie o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz – „Ekstra Sierpc” wydanie nr 89 z dnia 13.07.2021 r.;

- obwieszczenie na tablicy ogłoszeń oraz na stronie Biuletynu Informacji Publicznej w dniu 13.07.2021 r. o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz;

- zawiadomienie instytucji i organów właściwych do uzgadniania i opiniowania projektu studium o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz – pisma o znaku RGK.6721.1.2021, RGK.6721.2.2021 oraz RGK.6721.3.2021 z dnia 13.07.2021 r. i 12.08.2021 r.;

- zaopiniowanie projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz przez Gminną Komisję Urbanistyczno – Architektoniczną na posiedzeniu w dniu 28.04.2022 r.;

- udostępnienie projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz instytucjom i organom właściwym do jego uzgodnienia i zaopiniowania – pisma o znaku RGK.7621.3.2022, RGK.7621.4.2022, RGK.7621.5.2022, RGK.7621.6.2022, RGK.7621.7.2022 z dnia 15.07.2022 r.;

- ponowne udostępnienie projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz instytucjom i organom właściwym do jego zaopiniowania – pisma o znaku RGK.8367.13.2022, RGK.8367.11.2022, RGK.8367.12.2022, RGK.8367.14.2022, z dnia 29.09.2022 r.
- ogłoszenie w lokalnej prasie o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz – „Ekstra Sierpc” z dnia 22.11.2022 r.;
- obwieszczenie na tablicy ogłoszeń oraz na stronie Biuletynu Informacji Publicznej w dniu 22.11.2022 r. o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz;
- wyłożenie projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz do publicznego wglądu w dniach od 01.12.2022 r. do 30.12.2022 r.;
- przyjmowanie uwag do wyłożonego do publicznego wglądu projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz – do dnia 31.01.2023 r.;
- ponowne udostępnienie projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz instytucjom i organom właściwym do jego zaopiniowania i uzgodnienia – pisma o znaku RGK.6721.4.2023 z dnia 17.02.2023 r.
- ogłoszenie w lokalnej prasie o ponownym wyłożeniu do publicznego wglądu projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz – „Ekstra Sierpc” z dnia 09.05.2023 r.;
- obwieszczenie na tablicy ogłoszeń oraz na stronie Biuletynu Informacji Publicznej w dniu 09.05.2023 r. o ponownym wyłożeniu do publicznego wglądu projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz;
- ponowne wyłożenie projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz do publicznego wglądu w dniach od 17.05.2023 r. do 16.06.2023 r.;
- przyjmowanie uwag do ponownie wyłożonego do publicznego wglądu projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz – do dnia 17.07.2023 r.;
- uchwalenie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przez Radę Gminy Zawidz na sesji w dniu

II. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENU

1. Przeznaczenie i zagospodarowanie terenów

Gmina Zawidz położona jest we wschodniej części powiatu sierpeckiego, w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego, przy drodze krajowej nr 10 łączącej Warszawę z Toruniem i Szczecinem, w dolinach rzek Sierpienicy i Raciążnicy. Gmina zajmuje powierzchnię 186,1 km².

W skład Gminy Zawidz wchodzi 44 sołectwa: Budy Milewskie, Budy Piaseczne, Chabowo, Gołocin, Grabowo, Grąbiec, Gutowo-Górki, Gutowo-Stradzyno, Jaworowo-Jastrzębie, Jaworowo-Kłódź, Jaworowo-Kolonia, Jaworowo-Lipa, Jeżewo, Kęsice, Kosemin, Kosmaczewo, Kowalewo, Krajewice Duże, Krajewice Małe, Majki Duże, Majki Małe, Makomazy, Mańkowo, Milewo, Milewko, Młotkowo, Osiek, Osiek Piaseczny, Osiek- Włostybory, Ostrowy Orłowo, Petrykozy, Rekowo, Skoczkowo, Słupia, Stropkowo, Szumanie, Szumanie-Pustoły, Wola Grąbiecka, Zalesie, Zawidz Kościelny, Zawidz Mały, Zgagowo-Wieś, Żabowo, Żytowo.

Gmina stanowi 21,8% powierzchni powiatu oraz 0,52% powierzchni województwa mazowieckiego. Gmina Zawidz graniczy z: Gminą Rościszewo, Gminą wiejską Sierpc, Gminą Gozdowo, Gminą Bielsk, Gminą miejsko-wiejską Biezuń, Gminą miejsko-wiejską Drobin, Gminą wiejską Raciąż, Gminą Siemiątkowo.

Przez gminę przebiega również droga wojewódzka nr 561 oraz linia kolejowa nr 27 relacji Nasielsk – Toruń Wschodni.

Ryc. 1 Położenie gminy w powiecie sierpeckim

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju Gminy Zawidz na lata 2016-2025

Użytkowanie gruntów na terenie miasta przedstawia się następująco:

Tab. 1 Struktura użytkowania terenów w Gminie Zawidz

Rodzaj użytku gruntowego	Sumaryczna powierzchnia w ha
Grunty orne	10 788,0211
Sady	65,9986
Łąki trwałe	1 950,0494
Pastwiska trwałe	2 228,1692
Grunty rolne zabudowane	409,8334
Grunty pod stawami, grunty pod rowami	160,7327
Grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	224,1116
Nieużytki	337,1437
Grunty leśne	1 811,2941
Grunty zadrzewione i zakrzewione	0,54
Tereny mieszkaniowe	30,9437
Tereny przemysłowe	0,00
Inne tereny zabudowane	30,8451
Zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie budowy	1,1541
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	3,6654
Użytki kopalne	0,00
Drogi	434,4852
Tereny kolejowe i inne tereny komunikacyjne	48,8574
Grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	0,0787
Użytki ekologiczne	15,63
Grunty pod wodami (grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi, grunty pod wodami powierzchniowymi)	38,4486

stojącymi)	
Tereny różne	0,00
SUMA	18 580,0020

Źródło: dane Urzędu Gminy Zawidz

W strukturze użytkowania gruntów największą część Gminy stanowią grunty rolne obejmujące blisko 85% powierzchni gminy. Grunty leśne obejmują ok. 9,7% powierzchni gminy.

2. Uzbrojenie terenów

Wodociągi i kanalizacja

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej) na terenie Gminy Zawidz wynosi 244,2 km. Ilość przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania to 2027 sztuk. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosi 11,1 km, a ilość przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – 282 (dane na koniec 2021 r.).

Tab. 2 Wyposażenie w infrastrukturę techniczną (wg stanu na koniec 2021 r.)

Wskaźnik	Gmina Zawidz	Powiat sierpecki	Województwo mazowieckie
Budynki mieszkalne podłączone do wodociągu - w % ogółu budynków mieszkalnych	96,6	93,8	83,3
Budynki mieszkalne podłączone do kanalizacji - w % ogółu budynków mieszkalnych	16,8	31,9	44,7
Korzystający z wodociągu w % ogółu ludności	95,9	95,1	90,9
Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności	17,0	42,9	70,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Z powyższych danych wynika, że Gmina jest w dość dużym stopniu zwodociągowana, wszystkie wsie na terenie Gminy Zawidz są podłączone do sieci wodociągowej. Ok. 4% gospodarstw nie jest zaopatrywana w wodę z sieci

gminnej. Są to głównie gospodarstwa rozproszone, do których doprowadzenie wodociągu jest nieopłacalne.

Sieć kanalizacji sanitarnej znajduje się tylko w miejscowościach Zawidz Kościelny oraz Majki Małe. Stąd wynika niski udział mieszkańców korzystających z kanalizacji. Pozostali mieszkańcy Gminy korzystają z bezodpływowych zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków. Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej kształtuje się na poziomie 4,55%.

Energia elektryczna

Energia elektryczna dostarczana jest dla odbiorców w Gminie Zawidz napowietrzną i kablową siecią elektroenergetyczną średniego napięcia SN i niskiego napięcia nn zasilaną z z dwóch GPZ-ów WN/SN zlokalizowanych poza terenem Gminy. Długość napowietrznej sieci elektroenergetycznej średniego napięcia na terenie Gminy wynosi ok. 313 km (dane BDOT10k, dane na koniec 2021 r.).

Przez teren Gminy Zawidz przebiega istniejąca kablowa sieć elektroenergetyczna o napięciu WN 110 kV. Na terenie Gminy nie występują sieci elektroenergetyczne o napięciu 220 kV i 400 kV.

Na terenie gminy Zawidz występują źródła wytwarzania energii elektrycznej na poziomie napięć SN (generacja wiatrowa) i nN (generacja fotowoltaiczna).

Gazownictwo

Przez teren gminy przebiega gazociąg tranzytowy wysokiego ciśnienia DN1400 Jamał-Europa Zachodnia wraz z kablem światłowodowym. Ciśnienie nominalne gazociągu, który wykonany jest z rur stalowych, wynosi 8.4 MPa. Długość gazociągu na terenie Gminy Zawidz wynosi ok. 14 km. W miejscowości Rekowo zlokalizowany jest zespół zaporowo-upustowy gazu.

Na terenie Gminy nie występuje dystrybucyjna sieć gazowa.

Ciepłownictwo

Gmina nie posiada sieci ciepłowniczej. Zabudowa mieszkaniowa oraz zakłady produkcyjne i usługowe zaopatrywane są w ciepło z indywidualnych źródeł.

III. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

Według ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym pod pojęciem „ład przestrzenny” należy rozumieć *takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne*. Zachowanie ładu przestrzennego gwarantują kompleksowe opracowania planistyczne, tj. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego są aktami prawa miejscowego. Oznacza to, że są one źródłem prawa powszechnie obowiązującego na obszarze danej gminy.

Na terenie Gminy Zawidz obowiązują 2 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (stan na 31.10.2022 r.):

- 1) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębów Kęsice, Rekowo, Krajewice Duże, Krajewice Małe, Jeżewo, Majki Małe, Mańkowo, w gminie Zawidz - uchwała Nr 66/XI/2015 Rady Gminy Zawidz z dnia 26.11.2015 r.;
- 2) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębów Grąbiec, Żytowo, Jeżewo, Kęsice, Makomazy, Ostrowy, Rekowo, Krajewice Małe, Krajewice Duże, Majki Małe, Słupia, Gutowo Górki, Gołocin, Chabowo Świniary, Szumanie, Mańkowo, Kosmaczewo, Kowalewo Nowe w gminie Zawidz - uchwała Nr 67/XI/2015 Rady Gminy Zawidz z dnia 26.11.2015 r.

W opracowaniu jest aktualnie projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów w obrębie geodezyjnym Żabowo, Osiek, Osiek Włostybory, Osiek Piaseczny, Kosemin, do opracowania którego przystąpiono na podstawie Uchwały nr 114/XXI/2020 Rady Gminy Zawidz z dnia 30 grudnia 2020 r.

Gmina Zawidz przystąpiła również do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębów Grąbiec, Żytowo, Kęsice, Jeżewo, Rekowo, Krajewice Małe, Krajewice Duże, Makomazy, Ostrowy, Majki Małe, Gutowo Górki, Gołocin, Chabowo Świniary i Mańkowo w gminie Zawidz (uchwała nr 163/XXX/2022 Rady Gminy Zawidz z dnia 25.03.2022 r., zmieniona Uchwałą Nr 194/XXXIV/2022 Rady Gminy Zawidz z dnia 08.11.2022 r.) oraz do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębów Grąbiec, Żytowo, Kęsice, Jeżewo, Rekowo, Krajewice Małe, Krajewice

Duże, Makomazy, Ostrowy, Majki Małe, Gutowo Górki, Chabowo Świniary, Mańkowo i Kosmaczewo w gminie Zawidz (uchwała nr 164/XXX/2022 Rady Gminy Zawidz z dnia 25.03.2022 r.).

Obowiązujące miejscowe plany zajmują łącznie powierzchnię ok. 2757 ha, co stanowi **ok. 14,5% powierzchni gminy**. Niski stopień pokrycia planami miejscowymi jest niekorzystnym zjawiskiem z punktu widzenia kształtowania polityki przestrzennej, gdyż utrudnia spójne i całościowe kreowanie ładu przestrzennego.

2. Decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego

Zgodnie z art. 59 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zmiana zagospodarowania terenu w przypadku braku planu miejscowego, polegająca na budowie obiektu budowlanego lub wykonaniu innych robót budowlanych, a także zmiana sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części, wymaga ustalenia, w drodze decyzji, warunków zabudowy.

Tab. 3 Zestawienie liczbowe wydanych decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzji o warunkach zabudowy z podziałem na funkcje (stan na koniec 2021 r.)

decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego [szt.]											
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
3	0	2	5	4	6	16	18	15	17	18	12

decyzje o warunkach zabudowy ogółem [szt.]											
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
49	50	59	56	58	74	55	49	49	56	45	63

decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej [szt.]											
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
0	0	0	0	0	22	0	0	0	0	0	0

decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej [szt.]											
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
22	18	21	13	16	0	17	14	24	22	24	18

decyzje dotyczące zabudowy usługowej [szt.]											
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
0	2	3	3	1	1	1	0	8	12	9	2

decyzje dotyczące innej zabudowy [szt.]											
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
27	30	35	40	41	51	37	35	17	22	12	43

Źródło: Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

W latach 2010-2021 wydano w Gminie Zawidz łącznie 663 decyzje o warunkach zabudowy. Wśród decyzji o warunkach zabudowy, według klasyfikacji GUS, dominują decyzje dotyczące innej zabudowy – co w przypadku Gminy Zawidz oznacza głównie przedsięwzięcia z zakresu zabudowy zagrodowej i/lub obsługi produkcji rolnej. Drugą najliczniejszą grupą są decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. W analizowanym okresie najwięcej decyzji o warunkach zabudowy wydano dla inwestycji przewidzianych do realizacji w obrębach: Zawidz Kościelny, Słupia, Stropkowo, Żabowo.

Wszelkie inwestycje stanowiące cel publiczny w rozumieniu art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2021 r. poz. 1899 ze zm.), przewidziane do realizacji na obszarze, dla którego brak jest miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, wymagają uprzedniego ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego w drodze decyzji.

W latach 2010-2021 na terenie Gminy Zawidz wydano łącznie 116 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Większość wydanych decyzji dotyczyła budowy sieci lub obiektów infrastruktury technicznej lub infrastruktury drogowej.

3. Decyzje o pozwoleniu na budowę

Według informacji Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2018-2022 liczba wydanych pozwoleń na budowę kształtowała się następująco:

Tab. 4 Wydane pozwolenia na budowę w latach 2018-2022 na terenie Gminy Zawidz (stan na koniec 2022 r.)

pozwolenia i zgłoszenia z projektem	2018	2019	2020	2021	2022
nowe budynki mieszkalne	3	9	8	6	7
budynki niemieszkalne (PKOB od 121 do 127 ¹), w tym:	23	22	15	18	15

¹ 121: Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego
 122: Budynki biurowe

– budynki handlowo-usługowe (PKOB 123)	0	1	1	0	1
– ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej (PKOB 126)	1	0	0	0	0
– pozostałe budynki niemieszkalne (PKOB 127)	22	21	14	18	14
obiekty inżynierii lądowej i wodnej (PKOB 2 ²)	37	48	89	52	19

Źródło: Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Rozkład liczby wydanych pozwoleń na budowę w latach 2018-2022 wskazuje, podobnie jak w przypadku wydanych decyzji o warunkach zabudowy, na przeważającą liczbę inwestycji w zakresie przedsięwzięć mieszkaniowych oraz związanych z gospodarstwem rolnym.

IV. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Zgodnie z art. 10a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju w studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych stanowi punkt wyjścia do opracowania gminnej strategii rozwoju. Gmina Zawidz posiada opracowaną *Strategię Rozwoju Gminy Zawidz na lata 2016-2025*, jednak na jej potrzeby nie była sporządzana diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych.

124: Budynki transportu i łączności

125: Budynki przemysłowe i magazynowe

127: Pozostałe budynki niemieszkalne, tj.: m.in. budynki gospodarstw rolnych

² M.in.: infrastruktura transportu (autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe), rurociągi, linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne, budowle sportowe i rekreacyjne

V. STAN ŚRODOWISKA

1. Stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Gmina Zawidz posiada przeciętne warunki do rozwoju rolnictwa. Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej w/g IUNG wynosi 58,1 pkt. (w 125 punktowej skali). Średnia wartość wskaźnika na Mazowszu to 59,9 pkt., a w kraju 66,6 pkt. Jednym z ważniejszych składowych tego wskaźnika jest jakość gleb. Największą część gminy pokrywają gleby IV i V klasy bonitacyjnej. Około 7,5% gruntów zajmują gleby I i III klasy bonitacyjnej. Występują one przede wszystkim w środkowej i południowej jej części.

Rozwojowi rolnictwa w Gminie sprzyja ukształtowanie terenu. Tereny użytkowane rolniczo charakteryzują się przeważnie płaską rzeźbą, co sprzyja prowadzeniu prac polowych.

Zagrożeniem dla gleb w Gminie Zawidz jest powierzchniowa erozja wietrzna i wodna. Erozja wietrzna występuje głównie na obszarach gleb lekkich, zawierających znaczne ilości frakcji pyłowych. Natomiast nie występuje lub jest małe zagrożenie gleb erozją wodną. Systematycznej degradacji ulegają również gleby położone przy głównych ciągach komunikacyjnych - wywołana jest ona kumulacją w glebie toksycznych związków chemicznych pochodzących ze spalin oraz pyłów ścieranych opon i nawierzchni jezdni.

W gminie Zawidz w 2021 r. funkcjonowało 1204 gospodarstw rolnych, w tym:

Lp.	Powierzchnia gospodarstwa	Ilość gospodarstw
1.	1 – 2 ha	133
2.	2,01 – 5 ha	224
3.	5,01 – 7 ha	110
4.	7,01 – 10 ha	160
5.	10,01 – 15 ha	196
6.	Powyżej 15 ha	381

Źródło: Raport o stanie Gminy Zawidz za rok 2021

Główne nurty w dziedzinie gospodarki to produkcja roślinna (kukurydza, buraki cukrowe, zboża i ziemniaki) i zwierzęca (bydło mleczne).

Stan leśnej przestrzeni produkcyjnej

Około 57% powierzchni leśnej w gminie stanowi własność Skarbu Państwa, resztę stanowią lasy prywatne z niewielkim udziałem lasów komunalnych. Największe zwarte kompleksy leśne należą do obrębów: Osiek Włostybory i Osiek, Jaworowo Kłódź, Jaworowo Lipa, Jaworowo Kolonia Jaworowo Jastrzębie, Budy Piaseczne i Budy Milewskie oraz północne obszary obrębów: Zgagowo Wieś oraz Zawidz Kościelny i Zawidz Mały, jak również w sołectwach: Szumanie Pustoły oraz Petrykozy i Rekowo.

Wśród lasów państwowych przeważającymi zbiorowiskami leśnymi są: bór świeży (ok. 55% powierzchni leśnej), bór mieszany świeży (ok. 25% powierzchni leśnej) oraz las mieszany świeży (ok. 10%).

Dominującymi zbiorowiskami leśnymi w lasach należących do osób prywatnych są natomiast: bór świeży, bór mieszany świeży, ols oraz las mieszany świeży i las mieszany wilgotny.

Gatunkiem dominującym jest sosna, która stanowi ponad 70% składu gatunkowego lasów w gminie. Poza nią wśród gatunków dominujących występuje: brzoza, olsza oraz dąb.

Zgodnie z *Uproszczonym Planem Urządzenia Lasu obrębu Sierpc, woj. mazowieckie, pow. sierpecki, gmina Sierpc na okres od 01.01.2015 r. do 31.12.2024 r.* stan zdrowotny lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa jest zadowalający, a stan sanitarny nie budzi zastrzeżeń. Nie wyodrębniono uszkodzeń przemysłowych.

2. Zasoby wodne

Wody powierzchniowe

Oś hydrologiczną Gminy Zawidz tworzą rzeki Raciążnica na północy i Sierpianica na południu.

Sierpianica jest dopływem Skrwy. Jej całkowita długość 52,4 km, z czego na teren Gminy Zawidz przypada blisko 20 km. Koryto rzeki na całej długości zostało uregulowane. Deniwelacja koryta na terenie gminy wynosi 10 m. Raciążnica (prawobrzeżny dopływ Wkry) na całym odcinku w Gminie Zawidz została uregulowana. Raciążnica płynie dnem rozległego, zabagnionego obniżenia, zbiera wody z kilkudziesięciu niewielkich cieków oraz kilkudziesięciu

rowów melioracyjnych. Deniwelacja koryta na terenie gminy wynosi zaledwie 3 m.

Rzeki i cieki Gminy Zawidz posiadają śnieżno-deszczowy reżim. Powoduje to nieregularne przepływy wód, wysokie wczesną wiosną oraz latem i niskie jesienią.

Głównymi zbiornikami wód stojących są torfianki znajdujące się w szerokiej dolinie Raciążnicy, brak jest jezior.

Rzeki, w myśl Ramowej Dyrektywy Wodnej, zostały ujęte w podstawową jednostkę gospodarowania wodami zwaną jednolitą częścią wód powierzchniowych (JCWP). Na terenie Gminy Zawidz wyznaczono osiem jednolitych części wód powierzchniowych:

- 1) **Raciążnica od źródeł do dopływu z Niedróża Starego, z dopływem z Niedróża Starego** o kodzie RW2000232687232;
- 2) **Sierpienica od dopływu spod Droбина do ujścia** o kodzie RW200019275649;
- 3) **Sierpienica od źródeł do dopł. spod Droбина, z dopł. spod Droбина** o kodzie RW2000172756449;
- 4) **Dopływ z Kosmatego Bagna** o kodzie RW20001726836;
- 5) **Dopływ spod Zbójna** o kodzie RW2000172756489;
- 6) **Dopływ II spod Borkowa Wielkiego** o kodzie RW200017275646;
- 7) **Dopływ spod Komorowa** o kodzie RW2000172756352;
- 8) **Dopływ spod Rzeszotar** o kodzie RW200023275634.

Pomiary jakości wody JCWP Raciążnica od źródeł do dopływu z Niedróża Starego, z dopływem z Niedróża Starego w 2018 r. wskazały na zły stan wód.

Pomiary jakości wody JCWP Sierpienica od źródeł do dopł. spod Droбина, z dopł. spod Droбина w 2018 r. oraz JCWP Sierpienica od dopływu spod Droбина do ujścia w 2019 r. wskazały na zły stan wód.

Pomiary jakości wody JCWP Dopływ spod Rzeszotar w 2020 r. wskazały na zły stan wód.

Dla JCWP Dopływ II spod Borkowa Wielkiego w 2019 r. przeprowadzono badania, ale wskazano na brak możliwości wykonania oceny stanu JCWP z powodu braku wody w cieku³.

W latach 2016-2021 wody JCWP Dopływ spod Komorowa, JCWP Dopływ spod Zbójna, JCWP Dopływ z Kosmatego Bagna nie były badane.

Wody podziemne

Według podziału regionalnego zwykłych wód podziemnych Polski (Paczyński 1995) teren Gminy Zawidz położony jest w granicach regionu I – warszawskiego (środkowomazowieckiego), subregionu pojeziernego.

W gminie występują dwa poziomy wodonośne: trzeciorzędowy i czwartorzędowy, z czego głównym poziomem użytkowym jest poziom czwartorzędowy. Główny czwartorzędowy poziom występuje na głębokości 40-150 m. Potencjalna wydajność studni tego poziomu wynosi 1300-1600 m³/d.

Gmina eksploatuje zasoby wód kategorii „B” z głębokości 41-48 m w miejscowości Zalesie oraz z głębokości 60-62 m w Zawidzu Kościelnym. Trzeciorzędowe piętro wodonośne jest słabo rozpoznane, występuje w osadach piaszczystych, głównie miocenu i oligocenu na głębokości poniżej 150 m.

Pierwszy poziom wód gruntowych, występuje płytko, pod powierzchnią. Strefa ta obejmuje zbiorniki wód gruntowych w utworach czwartorzędowych budujących dno dolin Sierpienicy i Raciążnicy oraz większą część wysoczyzny. Wody gruntowe - podskórne na tym obszarze utrzymują się w cienkich piaszczystych osadach głównie plejstoceńskich oraz torfach powstałych w okresie holocenu. Wody z obu poziomów kontaktują się ze sobą tworząc wspólny poziom o swobodnym zwierciadle. Głębokość występowania zwierciadła wody gruntowej w obrębie tej strefy wiąże się ściśle z ukształtowaniem terenu i waha się od 0,5 m w dolinie Raciążnicy do 3 m głębokości na południu gminy. Zwierciadło wód gruntowych ulega wahaniom zależnym od wielkości i intensywności opadów atmosferycznych.

Na terenie Polski wyznaczone zostały 172 jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Gmina Zawidz znajduje się w granicach obszaru **JCWPd nr 48 oraz JCWPd nr 49**. Poziomy wodonośne JCWPd nr 48 zasilane są na drodze infiltracji opadów atmosferycznych lub, w przypadku poziomów głębszych,

³ W roku 2020 nie została dokonana klasyfikacja i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a wyłącznie klasyfikacja wskaźników jakości wód, zgodnie z § 14 i § 15 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. poz. 1475).

przez przesączanie się wód z nadległych poziomów wodonośnych. Główny poziom użytkowy JCWPd nr 49 jest zasilany pośrednio z poziomu przypowierzchniowego przez przesączanie wód infiltracyjnych przez osady półprzepuszczalne lub bezpośrednio przez opady atmosferyczne w strefach występowania okien hydrogeologicznych.

W 2022 roku Państwowy Instytut Geologiczny na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach państwowego monitoringu środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych. Na terenie Gminy Zawidz nie było zlokalizowanego żadnego punktu pomiarowego.

Przeprowadzone badania jakości wód podziemnych JCWPd 48 w najbliższych położonych punktach pomiarowych wskazały na II klasę jakości wód w punkcie pomiarowym zlokalizowanym w gminie miejskiej Sierpc, w miejscowości Sierpc (ID punktu: 1021). Przeprowadzone badania jakości wód podziemnych JCWPd 49 w najbliższych położonych punktach pomiarowych wskazały na:

- II klasę jakości wód w punkcie pomiarowym zlokalizowanym w gminie miejsko-wiejskiej Biezuń, w miejscowości Biezuń (ID punktu: 1290),
- II klasę jakości wód w punkcie pomiarowym zlokalizowanym w gminie wiejskiej Raciąż, w miejscowości Jeżewo-Wesel (ID punktu: 7113).

3. Ochrona środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

Na terenie Gminy Zawidz występują obszarowe i punktowe formy ochrony przyrody: **Obszar Chronionego Krajobrazu Równina Raciążska, użytki ekologiczne oraz pomniki przyrody.**

Obszar Chronionego Krajobrazu Równina Raciążska o powierzchni 10 402 ha leży na szlaku odpływu wód glacyofluwialnych zlodowacenia Wisły. Jest to częściowo martwe dziś obniżenie ciągnące się pomiędzy dolinami górnej Skrwy i dolnej Wkry. Dno tego obniżenia na dziale wodnym obu rzek leży w poziomie około 110 m. Pokrywają je zwydmione piaski, spod których miejscami odsłania się glina morenowa, występują tu również torfowiska. Rozległa dolina Raciążnicy, obecnie jest najcenniejszym przyrodniczo rejonem gminy. Dolina rzeki Raciążnicy poprzez system terenów otwartych umożliwia również powiązania z obszarami pojeziornymi, m.in. z obszarem Zielonych Płuc Polski. Ponad 7 050 ha fragmentu Obszaru Chronionego Krajobrazu Równina

Raciązska usytuowane jest w granicach Gminy Zawidz. Obszar ten objęto ochroną na mocy Uchwały Nr 163/XXVI/88 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Płocku z dnia 9 czerwca 1988 r. Status ochronny tego obszaru został utrzymany poprzez wydanie Rozporządzenia Nr 16 Wojewody Mazowieckiego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Równina Raciązska (zmienionego Uchwałą Nr 34/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 18 lutego 2013 r.).

Na terenie Gminy Zawidz znajduje się **16 użytków ekologicznych**, zajmujących łącznie powierzchnię ok. 13,55 ha. Użytki te zlokalizowane są na siedliskach leśnych, będących własnością Skarbu Państwa. Są to tereny zabagnione, na których ochronie podlegają siedliska boru bagiennego, olsów, lasów mieszanych, zabagnionych.

Tab. 5 Wykaz użytków ekologicznych w Gminie Zawidz

Lp.	ID UE wg rej Wojewody Mazowieckiego	pow. (ha)	obręb ewid.	szczególny cel ochrony	akt prawny (publikacja)
1.	650	0,95	Jaworowo Lipa	teren zabagniony na siedlisku Bb	Rozporządzenie Nr 74 Wojewody Mazowieckiego z dnia 8 lipca 2005r. w sprawie użytków ekologicznych (DUWM.2005.175.5574), Rozporządzenie Nr 35A Wojewody Mazowieckiego z dnia 13 lipca 2007r. zmieniające rozporządzenie w sprawie użytków ekologicznych (DUWM.2007.138.3652), Rozporządzenie Nr 59 Wojewody Mazowieckiego z dnia 12 listopada 2007r. zmieniające rozporządzenie w sprawie użytków ekologicznych (DUWM.2007.231.6685)
2.	651	0,96	Jaworowo Kłódź	teren zabagniony na siedlisku BMb	
3.	652	0,40	Jaworowo Kłódź	teren zabagniony na siedlisku OI	
4.	653	1,1	Jaworowo Kłódź	teren zabagniony na siedlisku OI	
5.	654	0,54	Jaworowo Kłódź	teren zabagniony na siedlisku OI	
6.	655	0,96	Jaworowo Kłódź	teren zabagniony na siedlisku OI	
7.	656	0,73	Budy Piaseczne	teren zabagniony na siedlisku OI	
8.	657	0,50	Budy Piaseczne	teren zabagniony na siedlisku	

				OI
9.	658	1,27	Budy Piaseczne	teren zabagniony na siedlisku OI
10.	659	0,41	Osiek - Włostybory	teren zabagniony na siedlisku Bb
11.	660	1,68	Osiek - Włostybory	teren zabagniony na siedlisku LMb
12.	661	0,32	Osiek - Włostybory	teren zabagniony na siedlisku Bb
13.	662	1,46	Chabowo	teren zabagniony na siedlisku OI
14.	733	2,51	Krajewice Duże	teren zabagniony na siedlisku Lśw
15.	734	1,41	Krajewice Duże	teren zabagniony na siedlisku Lśw
16.	735	0,43	Krajewice Duże	teren zabagniony na siedlisku LMw

Źródło: http://bip.warszawa.rdos.gov.pl/files/artykuly/19859/Rejestr_uzytkow_ekologicznych.pdf
 (dostęp: grudzień 2021 r.)

Na terenie gminy ustanowiono jeden **pomnik przyrody – aleję drzew w parku w Skoczkanie**. Pomnik ten został ustanowiony na mocy Rozporządzenia Nr 16 Wojewody Mazowieckiego z dnia 9 maja 2007 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu sierpeckiego. W jej skład wchodzi łącznie 77 drzew:

- 58 grabów pospolitych o obwodach pni 137-303 cm i wysokości 15-20 m;
- 11 klonów zwyczajnych o obwodach pni 137-227 cm i wysokości 22-25 m;
- 6 lip drobnolistnych o obwodach pni 190-350 cm i wysokości 25 m;
- 1 brzoza brodawkowata o obwodzie pnia 187 cm i wysokości 20 m;

- 1 grab pospolity zrośnięty z klonem pospolitym o obwodzie pnia 196 cm i wysokości 20 m.

Krajobraz kulturowy

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami **krajobrazem kulturowym** jest przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka, zawierająca wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze.

Najważniejszym elementem krajobrazu kulturowego w Gminie Zawidz jest **układ ruralistyczny wsi Zawidz Kościelny** ukształtowany w XIV-XVI wieku. Historyczny układ ruralistyczny definiowany jest w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami jako przestrzenne założenie wiejskie zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg. Na historyczne układy ruralistyczne składają się zatem zarówno elementy przyrodnicze (rzeźba terenu, wody powierzchniowe, roślinność), jak i wytwory cywilizacyjne człowieka (sposoby użytkowania ziemi, typy osadnictwa, inne elementy zagospodarowania przestrzeni, obszary kształtujące świadomość i tożsamość regionalną mieszkańców).

Układ ruralistyczny wsi Zawidz Kościelny ujęty został w Gminnej Ewidencji Zabytków. Jego granice wskazano na załączniku graficznym nr 3. Obejmuje on centralną część miejscowości w rejonie ulicy Mazowieckiej i Parkowej z jej najbardziej charakterystycznymi obiektami – kościołem pw. Św. Marcina oraz parkiem im. Franciszka Łazowskiego.

Park im. Franciszka Łazowskiego w Zawidzu Kościelnym stanowi miejsce ekspozycji dla rzeźb, które powstają w gminie podczas plenerów rzeźbiarskich organizowanych od 2015 r. (wznowione po 27-letniej przerwie). **Rzeźbiarstwo ludowe** stanowi istotny element dziedzictwa kulturowego Gminy Zawidz. Rzeźby z Zawidza wzbogacają zbiory muzealne nie tylko w Sierpcu, ale także w Płocku, Warszawie, Łodzi, Krakowie czy Toruniu. Udokumentowane w relacjach świadków korzenie rzeźby ludowej w Zawidzu sięgają jeszcze okresu przedwojnia, jednak do dnia dzisiejszego nie przetrwała żadna z rzeźb z tamtego okresu, która wyszłaby spod dłuta mieszkańca Zawidza. W 1956 r. po kilku kwerendach etnograficznych, intensywnych badaniach naukowych przeprowadzonych przez Uniwersytet Warszawski, Polską Akademię Nauk i Muzeum Mazowieckie w Płocku zasygnalizowano istnienie w Zawidzu mieszkańców, którzy wykazują się talentem rzeźbiarskim i w zaciszu domowym parają się rzeźbiarstwem. Za sprawą zawidzkiej twórczości rzeźbiarskiej powstało w Sierpcu muzeum regionalne, które

następnie przekształciło się w park etnograficzny z nazwą Muzeum Wsi Mazowieckiej.

Zawidzkie rzeźby zdobią także okolice Urzędu Gminy Zawidz. Oryginalne i piękne rzeźby otaczają kościół parafialny w Zawidzu. Stacyjne postaci mają niemal wymiary ludzkich postaci, każda wykonana została przez innego rzeźbiarza z Zawidza i okolic, każda mieści się w osobnej kaplicy. W ten sposób powstał wyjątkowy zbiór sakralnej sztuki ludowej.

VI. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

1. Zarys historii gminy i jej rozwój przestrzenny⁴

Pierwsze ślady osadnictwa

Na podstawie przeprowadzonych prac archeologicznych wykazano, że pierwsze osady na terenie obecnego powiatu sierpeckiego powstawały w jego południowej części, tj. na terenie dzisiejszych gmin: Zawidz, Gozdowo i częściowo Mochowo, skąd następowała w późniejszych czasach ekspansja w kierunku północnym. Duża liczba zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych w południowej części Gminy Zawidz oraz na terenie Gminy Gozdowo świadczy o ścisłym związku tych dwóch osad. Większość stanowisk z południowej części Gminy Zawidz stanowi ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego. Należy więc przypuszczać, że to południowe obszary gminy stanowiły kolebkę jej stałego osadnictwa, o czym świadczy również fakt, że jako pierwsza w źródłach z 1240 r. pojawia się wzmianka o wsi Petrykozy. Do osad wczesnośredniowiecznych zaliczane są również Makomazy, Rekowo i Szumanie.

Średniowiecze

Pierwszym znanym z imienia właścicielem Zawidza był Wojciech herbu Jastrzębiec. 9 października 1345 r. książę mazowiecki Bolesław III nadał braciom Wojciechowi z Zawidza i Mikołajowi Nagórka herbu Bolesta (Jastrzębiec) wieś Lubowidz⁵ na prawie niemieckim. Jest to najstarszy pisemny dokument na temat Zawidza, choć nie pada w nim nazwa tej miejscowości. Udokumentowane początki historii gminy związane są z pojawieniem się pierwszych parafii rzymskokatolickich (Jeżewo – w II poł. XV w. został zbudowany kościół pw. Św.

⁴ Informacje zawarte w tym rozdziale pochodzą z „*Monografii dziejów Gminy Zawidz*” autorstwa Marcina Jędrzejaka, 2008 r. oraz pracy zbiorowej pod. Red. Mariana Chudzyńskiego pt. „*Dzieje Sierpca i ziemi sierpeckiej*”, 2003 r. (ze zbiorów czytelnicy Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sierpcu)

⁵ Nazwa prawdopodobnie świadczy o pokrewności do Zawidza

Marcina; Zawidz – pierwsza wzmianka o parafii pochodzi z 1371 r., Słupia – parafia założona w 1379 r.).

Pierwszy pełnoprawny dokument potwierdzający nadanie i dzierżenie przez braci Zawidza pochodzi z 29 września 1374 r. Sama nazwa „Zawidz”, pochodząca od imienia słowiańskiego Zawid, pojawia się w dokumencie z 1388 r. pod nazwą Zavidz (w 1408 r. jako Zaicz Magno, w 1525 r. jako Zawidz Wielki).

Gmina Zawidz położona jest na terenie historycznej krainy Mazowsze Płockie. Tereny obecnej gminy w średniowieczu zajmowały w większości lasy i bory, o czym świadczą nazwy niektórych miejscowości, m.in. Osiek Włostybory. Duże zalesienie decydowało o ograniczonej dostępności dla obcych osób. Proces karczowania pod uprawę roli rozpoczął się na początku XVI wieku, jak na całym Mazowszu.

W latach 40-tych XIV w. wyodrębniła się z ziemi płockiej kasztelania⁶ sierpecka, w skład której weszła część terenów współczesnej Gminy Zawidz, reszta należała do kasztelanii płockiej (tereny parafii Słupia).

Jednym z najważniejszych wydarzeń okresu średniowiecza na terenie gminy był przemarsz i pobyt wojsk Władysława Jagiełły w Jeżewie podczas pochodu wojsk pod Grunwald (26 czerwca – 15 lipca 1410 r.). Wojsko było rozkwaterowane po wsiach aż do Bieżunia i Lutocina. W kościele pw. Św. Bartłomieja w Jeżewie Jagiełło wziął udział w nabożeństwie, popołudniu król zasiadł do obiadu z panami węgierskimi, a następnie wyruszył w dalszą drogę w kierunku Bieżunia. Ten krótki pobyt króla stanowi najważniejszy punkt w spuściźnie dziejowej gminy Zawidz.

W średniowieczu tereny obecnej Gminy Zawidz należały do kilku średniej wielkości rodzin szlacheckich. Miejscowości zakładano głównie poprzez budowę folwarku szlacheckiego, dookoła którego powstała cała infrastruktura wiejska (np. kuźnia, domy chłopów, karczmy).

I Rzeczpospolita

W 1495 r. tereny obecnej Gminy Zawidz zostały oddane pod władanie przekształconego z kasztelanii – powiatu sierpeckiego, który stał się częścią województwa płockiego. W 1500 r. wydzielono dekanat sierpecki, w skład którego weszła parafia Zawidz i Jeżewo (Parafia Słupia pozostała w dekanacie płockim). Tak ukształtowany podział administracyjno-kościelny trwał do końca istnienia Rzeczpospolitej Szlacheckiej.

⁶ Kasztelania – grody o charakterze administracyjnym powstałe w miejsce dawnych grodów miejscowych możnych

Wówczas na terenie powiatu sierpeckiego istniały 153 wsie, z czego na terenie obecnej Gminy Zawidz istniało 40 wsi.

U schyłku średniowiecza północno-zachodnie Mazowsze należało do najbardziej zaludnionych rejonów Polski. Ruch osadniczy został zahamowany w II poł. XVI w. wskutek rozwoju gospodarki folwarcznej. W małych wsiach, należących do drobnej szlachty, zagrody bądź czworaki i budynki gospodarcze skupiały się wokół niewielkiego placu rozdrożnego (np. Makomazy, Milewko), małego placu owalnego lub prostokątnego (Osiek Włostybory i Majki). Układ owalnicy opierał się na wrzecionowatym placu, wokół którego skupiały się zagrody poprzedzone ogrodami lub oddzielone nimi od strony pól (np. Zawidz Kościelny). Charakterystyczne dla całego północno-zachodniego Mazowsza były zagrody składające się z chałupy, stodoły i budynku dla zwierząt, zamożniejsi posiadali również spichlerze, niekiedy oddzielne budynki dla różnych gatunków zwierząt. Chałupy stawiano szczytem do drogi, a stodoły równoległe do niej.

Okres I Rzeczypospolitej na terenie Gminy Zawidz charakteryzował się rozdrobnieniem majątków ziemskich oraz dużą gęstością zaludnienia wsi.

Pod zaborami

W 1793 r. powiat sierpecki włączono do zaboru pruskiego. Po upadku zaborów, w 1866 r. Gmina Zawidz zostaje podzielona na 3 gminy: Kosemin, Koziębudy i Majki. W wyniku przeprowadzonego podziału administracyjnego Gmina Kosemin posiadała granice zbliżone do granic współczesnej Gminy Zawidz. W XIX w. w gminie Kosemin najważniejszą rolę pełniła wieś Zawidz. Świadczyło o tym posiadanie karczmy, co z kolei wiązało się z prawem palenia wódki. Od II poł. XIX w. obserwowany był wzrost znaczenia Zawidza dla gminy i jednocześnie upadek administracyjny wsi Kosemin.

Z Koseminem związany jest epizod z czasów powstania styczniowego. W dniach 18-20 marca 1863 r. w Koseminie zakwaterowały się oddziały pod dowództwem Zygmunta Padlewskiego.

II Rzeczpospolita i lata 1939-1944

Lata I wojny światowej to okres walki z zaborcą. W trakcie jej trwania, 9.11.1918 r. w Grąbcu dokonano udanego zamachu na Niemców, którzy zatrzymali się przed szkołą. Szosa przebiegająca przez Jeżewo była stale obserwowana przez okupanta, a lokalna Polska Organizacja Wojskowa była inwigilowana, jednak mimo to, powiatowemu oddziałowi POW udało się zlikwidować niemieckiego komendanta, a egzekutorem był Edward Tułodziecki.

Oswobodzenie Zawidza odbyło się 12 listopada 1918 r.

W 20-leciu międzywojennym tereny Zawidza weszły w skład województwa warszawskiego. Wśród 4325 mieszkańców dominowali katolicy.

Czasy II Rzeczypospolitej to okres aktywizacji mieszkańców gminy. W Zawidzu został założony Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet, rozpoczął się proces regulacji biegu rzeki Raciążnicy, a w 1925 r. zakończono prace nad odcinkiem trasy kolejowej Sierpc-Nasielsk. Ponadto, powstały drogi z bitą nawierzchnią (Sierpc-Raciąż, Sierpc-Drobin), a w 1929 r. uruchomiono połączenie telefoniczne do Urzędu Gminy w Koseminie. W 1908 r. powstała Ochotnicza Straż Pożarna w Zawidzu, która zapoczątkowała powstanie innych jednostek na terenie gminy (m.in. w 1917 r. w Stropkowie).

Lata wojny (1939-1944) na terenie Gminy Zawidz to burzliwy okres. Główne działania partyzanckie powiatu sierpeckiego prowadzone były w lasach kosemińskich i koziebrodzkich. Tereny gminy należały do regencji ciechanowskiej podlegającej Prusom Wschodnim. Rozporządzeniem Goeringa z 17.09.1939 r. zarządzono konfiskatę majątków obywateli polskich na ziemiach wcielonych do Rzeszy. Po wysiedleniu wsi Grąbiec i Zawidz, najlepsze ziemie blisko dróg rozparcelowano pomiędzy niemieckich osadników. Mieszkańcy posiadali zakaz przemieszczania się do sąsiednich gmin bez posiadania dokumentu wydanego przez niemieckiego komisarza gminnego. Okupant zmusił żydowską rodzinę prowadzącą sklep z produktami mięsnymi do opuszczenia Zawidza. Na plebanii zorganizowano komendę policji i kwaterę gestapo.

Pierwsze komórki konspiracyjne Armii Krajowej powstają na terenie gminy w pierwszych miesiącach po wybuchu II wojny światowej w 1939 r. Komendantem ZWZ AK dla obszaru gminy Kosemin i Koziebrody został Leon Obrębski „Sokół” z Zawidza. W lesie w Szumaniu odbywały się spotkania i szkolenia.

Obszar ówczesnej gminy pokryty był siatką bunkrów i schowków rozsianych po gospodarstwach w Jaworowie Kolonii. W Zawidzu mieścił się punkt obserwacji linii kolejowej, a w Jeżewie obserwowano szosę warszawską. Śmierć Leona Obrębskiego w 1943 r. oraz pozostałych działaczy AK doprowadziła do wygaszenia działań ZWZ na terenie gminy. Tym samym działania partyzanckie przejęła inna organizacja militarna – Związek Rad Robotniczo-Chłopskich („Młot i Sierp”) nawiązująca do ideologii komunistycznej, którego oddział funkcjonował w Zawidzu. Latem 1940 r. w ramach ruchu ludowego sformowano oddziały chłopskie pod nazwą Bataliony Chłopskie (późniejsza nazwa).

Grupa Bojowa Armii Ludowej dokonała kilku napadów na volksdeutchów oraz przeprowadziła ataki na majątek w Osieku, w Schabajewie oraz na pałac w Majkach (obydwa zarządzane przez Niemców).

W okresie od listopada 1944 r. do stycznia 1945 r. działania oddziałów partyzanckich Armii Ludowej zmieniły charakter na zaczepny, często dochodziło do starć z Wermachtem. W listopadzie jeden z oddziałów przy wsparciu radzieckich partyzantów zaatakował w Zalesiu oddział Wermachtu. Dla upamiętnienia tego wydarzenia w Zalesiu postawiono pomnik przypominający o tym wydarzeniu. W grudniu 1944 r. zlikwidowanie przez oddziały Armii Ludowej konfidenta w Skoczkwie zakończyło działania militarne obszary gminy.

W trakcie działań wojennych oraz późniejszej polityki eksterminacyjnej śmierć poniosło ok. 11,5 tys. ludzi zamieszkujących powiat sierpecki. W statystyce wojennej powiat sierpecki znalazł się na przedostatnim miejscu w województwie warszawskim.

Polska Rzeczpospolita Ludowa

Lata PRL na terenie gminy, po morderstwie w 1945 r. na pracowniku zarządu gminy w Koseminie na drodze do stacji kolejowej w Zawidzu przeprowadzonym przez AK oraz morderstwie przeprowadzonym przez Milicję Obywatelską w 1946 r. na Franciszku Łazowskim (stojącym na czele PSL w powiecie sierpeckim), przebiegały dość spokojnie. Jednakże w dobie gospodarki kapitalistycznej rozwój gospodarczy gminy okazał się nieefektywny. Dodatkowo, wydany został dekret o przymusowej parcelacji majątków do 100 ha, a chłopci, którzy w wyniku parcelacji dostali ziemię musieli ją spłacić w ciągu 20 lat. Parcelacji sprzeciwiali się sami chłopci, a także kościół i „Polska podziemna”. Co więcej, w celu lepszej aprowizacji powojennej chłopci zostali zobowiązani do płacenia podatku w naturze do państwa. Dla przykładu – gmina Kosemin musiała dostarczyć 120168 litrów mleka (co było trzecią wielkością w powiecie – świadczy to o dużym pogłowiu bydła mlecznego) oraz 258 ton zboża (była to przedostatnia wielkość w powiecie – co świadczy o mało urodzajnych ziemiach pod uprawy zbóż).

Po przejęciu władzy przez PPR na terenie gminy Kosemin powstała Gromadzka Rada Państwowa z siedzibą w Zawidzu. Rozpoczął się proces budowy gminy w strukturach państwa socjalistycznego. Gmina Kosemin miała charakter rolniczy, o czym świadczą powołane szkoły rolnicze – w Schabajewie (nieistniejąca), w Jeżewie oraz w Zawidzu. Dla lepszej opieki zdrowotnej powstały ośrodki zdrowia – Gminny Ośrodek Zdrowia w Zawidzu wraz z punktami opieki zdrowotnej w Jeżewie i Słupi. Powstała także Samopomoc Chłopska, która poza kilkoma punktami sprzedaży posiadała także własną piekarnię. W ówczesnym czasie powstała także kółko rolnicze świadczące usługi wypożyczania sprzętu rolniczego oraz SKR, który służył pomocą w naprawie maszyn rolniczych.

W 1956 r. powstała dzisiejsza Gmina Zawidz.

2. Obiekty i tereny zabytkowe, zasoby środowiska kulturowego

Rejestr zabytków

W rejestrze zabytków województwa mazowieckiego widnieją następujące obiekty i tereny zlokalizowane na terenie Gminy Zawidz:

Tab. 6 Wykaz obiektów ujętych w rejestrze zabytków województwa mazowieckiego

MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	NR WPISU	DATA WPISU
Jezewo	kościół wraz z najbliższym otoczeniem w promieniu 50 m	159/731 W	07.05.1962 r.
Majki	zespół dworski: dwór, park	562	28.08.1987 r.
Skoczkowo	Park	571	01.09.1987 r.
Słupia	Kościół wraz z najbliższym otoczeniem w promieniu 150 m	239	29.01.1979 r.
Szumanie	Ślady osady	434/1060 W	20.06.1974 r.
Zawidz	kościół wraz z dzwonnica i terenem cmentarza kościelnego	152/601/62 W	04.04.1962 r.
Zgagowo	Park	570	02.09.1987 r.

Źródło: dane Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Warszawie Delegatura w Płocku

Lokalizację obiektów i terenów ujętych w rejestrze zabytków wskazano na załączniku graficznym nr 3.

Stanowiska archeologiczne

Gmina Zawidz jest dobrze rozpoznana pod kątem archeologicznym, o czym świadczy wielość zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych.

Rozmieszczenie stanowisk archeologicznych o ustalonej lokalizacji przedstawiono na załączniku graficznym nr 3. Na załączniku pominięto stanowiska, które nie zostały zlokalizowane w terenie lub mają niepewną lokalizację (poz. 40, 107, 164 w tabeli nr 7).

Tab. 7 Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie Gminy Zawidz

Nr na zał. graf.	MIEJSCOWOŚĆ	NR AZP	FUNKCJA	DATOWANIE
1.	Jaworowo Lipa	42-56/1	Ślad osadnictwa	Okres lateński
2.	Jaworowo Lipa	42-56/2	Osada, Ślad osadnictwa	Epoka brązu, Okres lateński, Wczesne średniowiecze, Nowożytność
3.	Jaworowo Kłódź	42-56/3	Ślad osadnictwa	Neolit, Epoka brązu
4.	Jaworowo Kłódź	42-56/4	Ślad osadnictwa	Neolit
5.	Jaworowo Lipa	42-56/5	Ślad osadnictwa	Wczesna epoka żelaza
6.	Jaworowo Lipa	42-56/6	Ślad osadnictwa	Starożytność
7.	Jaworowo Lipa	42-56/7	Ślad osadnictwa	Okres wpływów rzymskich
8.	Jaworowo Lipa	42-56/8	Osada, Ślad osadnictwa	Okres lateński, Nowożytność
9.	Skoczkowo	43-55/11	Osada, Ślad osadnictwa	Okres wpływów rzymskich, Środkowa epoka kamienia (mezolit), Nowożytność
10.	Skoczkowo	43-55/12	Ślad osadnictwa	Starożytność, Późne średniowiecze
11.	Skoczkowo	43-55/13	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze, Nowożytność
12.	Skoczkowo	43-55/14	Ślad osadnictwa	Nowożytność
13.	Skoczkowo	43-55/15	Ślad osadnictwa	Starożytność, Późne średniowiecze/Nowożytność
14.	Zgagowo	43-55/16	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze, Nowożytność
15.	Zgagowo	43-55/17	Ślad osadnictwa	Starożytność, Późne średniowiecze, Nowożytność
16.	Kosemin	43-55/18	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze, Starożytność
17.	Kosemin	43-55/19	Ślad osadnictwa	Starożytność, Wczesne średniowiecze, Nowożytność
18.	Jaworowo Kolonia	43-55/20	Ślad osadnictwa	Środkowa epoka kamienia (mezolit), Nowożytność
19.	Kosemin	43-55/21	Ślad osadnictwa	Starożytność, Nowożytność
20.	Jaworowo Kolonia	43-55/22	Ślad osadnictwa	Nowożytność
21.	Jaworowo Kolonia	43-55/23	Ślad osadnictwa	Środkowa epoka kamienia (mezolit)
22.	Jaworowo Kolonia	43-55/24	Ślad osadnictwa	Starożytność, Późne średniowiecze, Nowożytność
23.	Kosemin	43-55/25	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze, Nowożytność
24.	Kosemin	43-55/26	Ślad osadnictwa	Epoka brązu, Późne średniowiecze, Nowożytność
25.	Kosemin	43-55/27	Ślad osadnictwa	Starożytność, Późne średniowiecze, Nowożytność
26.	Kosemin	43-55/32	Ślad osadnictwa, osada	Starożytność, Wczesne średniowiecze, Nowożytność
27.	Jaworowo Kłódź	43-56/1	Ślad osadnictwa	Starożytność
28.	Jaworowo Kłódź	43-56/2	Ślad osadnictwa	Nowożytność
29.	Jaworowo Kłódź	43-56/3	Ślad osadnictwa	Nowożytność
30.	Jaworowo Kłódź	43-56/4	Ślad osadnictwa	Epoka Kamienia
31.	Jaworowo Kłódź	43-56/5	Ślad osadnictwa	Starożytność, Nowożytność

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

32.	Jaworowo Kłódź	43-56/6	Ślad osadnictwa	Epoka Brązu, Późne średniowiecze
33.	Jaworowo Jastrzębie	43-56/7	Ślad osadnictwa	Starożytność
34.	Kosemin	43-56/8	osada	Nowożytność
35.	Kosemin	43-56/9	Ślad osadnictwa	Starożytność, Późne średniowiecze
36.	Kosemin	43-56/10	Ślad osadnictwa	Nowożytność
37.	Kosemin	43-56/11	Ślad osadnictwa	Starożytność
38.	Jaworowo Jastrzębie	43-56/12	Ślad osadnictwa	Nowożytność
39.	Kosemin	43-56/13	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze, Nowożytność
40.	Budy Milewskie	43-56/14	-	Nieokreślone
41.	Grąbiec	44-54/20	Ślad produkcji, osada	Neolit/Wczesna epoka brązu, Epoka brązu, Wczesne średniowiecze, Późne średniowiecze
42.	Grąbiec	44-54/24	Osada	Wczesne średniowiecze, Późne średniowiecze
43.	Grąbiec	44-54/25	Ślad osadnictwa	Starożytność
44.	Grąbiec	44-54/26	Ślad osadnictwa	Mezolit, Starożytność, Wczesne średniowiecze
45.	Grąbiec	44-54/27	Osada	Wczesne średniowiecze
46.	Grąbiec	44-54/28	Ślad osadnictwa, osada	Epoka kamienia, Starożytność, Nowożytność
47.	Grąbiec	44-54/29	Ślad osadnictwa	Paleolit schyłkowy
48.	Grąbiec	44-54/30	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze
49.	Grąbiec	44-54/31	Ślad osadnictwa	Starożytność
50.	Grąbiec	44-54/32	Osada, Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze, Późne średniowiecze
51.	Grąbiec	44-54/33	Ślad osadnictwa	Paleolit schyłkowy, Starożytność, Wczesne średniowiecze.
52.	Grąbiec	44-54/34	Ślad osadnictwa	Starożytność, Wczesne średniowiecze
53.	Grąbiec	44-54/35	Ślad osadnictwa	Starożytność, Wczesne średniowiecze
54.	Grąbiec	44-54/36	Osada, Ślad osadnictwa	Epoka brązu, Okres rzymski, Wczesne średniowiecze
55.	Grąbiec	44-54/37	Osada	Starożytność
56.	Grąbiec	44-54/38	Ślad osadnictwa	Epoka brązu
57.	Grąbiec	44-54/39	Ślad osadnictwa	Wczesna Epoka brązu
58.	Grąbiec	44-54/40	Osada	Wczesna Epoka żelaza
59.	Grąbiec	44-54/41	Osada	Wczesna Epoka żelaza
60.	Grąbiec	44-54/47	Znalezisko luźne	Neolit
61.	Grąbiec	44-54/48	Ślad osadnictwa	Epoka brązu
62.	Grąbiec	44-54/49	Ślad osadnictwa	Starożytność
63.	Grąbiec	44-54/50	Ślad osadnictwa	Paleolit
64.	Grąbiec	44-54/51	Osada	Epoka brązu
114.	Grąbiec	44-54/57	ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze, Nowożytność
65.	Szumianie Pustoły	44-55/1	Ślad osadnictwa	Starożytność

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

66.	Stropkowo	44-55/2	Ślad osadnictwa	Starożytność
67.	Grąbiec	44-55/3	Ślad osadnictwa, Osada	Okres wpływów rzymskich, Wczesne średniowiecze, Późne średniowiecze
68.	Młotkowo	44-55/4	Karczma na przeprawie, Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze, Nowożytność
69.	Młotkowo	44-55/5	Ślad osadnictwa, Osada	Wczesne średniowiecze, Nowożytność
70.	Młotkowo	44-55/6	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze
71.	Młotkowo	44-55/7	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze, Nowożytność
72.	Stropkowo	44-55/8	Osada	Nowożytność
73.	Stropkowo	44-55/9	Osada, Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze, Nowożytność
74.	Stropkowo	44-55/10	Osada	Nowożytność
75.	Stropkowo	44-55/11	Ślad osadnictwa	Starożytność
76.	Stropkowo	44-55/12	Ślad osadnictwa	Nowożytność
77.	Stropkowo	44-55/13	Ślad osadnictwa	Starożytność, Nowożytność
78.	Stropkowo	44-55/14	Ślad osadnictwa	Starożytność, Nowożytność
79.	Młotkowo	44-55/15	Ślad osadnictwa	Neolit(?), Starożytność
80.	Młotkowo	44-55/16	Ślad osadnictwa	Starożytność
81.	Jeżewo	44-55/17	Ślad osadnictwa	Starożytność, Nowożytność
82.	Kęsice	44-55/18	Osada	Wczesne średniowiecze
83.	Młotkowo	44-55/19	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze
84.	Kęsice	44-55/20	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Nowożytność
85.	Zawidz Kościelny	44-55/21	Ślad osadnictwa	Nowożytność
86.	Kęsice	44-55/22	Ślad osadnictwa	Starożytność, Późne średniowiecze, nowożytny
87.	Kęsice	44-55/23	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze, nowożytny
88.	Młotkowo	44-55/24	Ślad osadnictwa	Starożytność
89.	Młotkowo	44-55/25	Osada, Ślad osadnictwa	Starożytność, Nowożytność
90.	Młotkowo	44-55/26	Cmentarzysko	Starożytność
91.	Młotkowo	44-55/27	Ślad osadnictwa	Starożytność (Epoka brązu)
92.	Stropkowo	44-55/28	Ślad produkcji	Wczesne średniowiecze
93.	Stropkowo	44-55/29	Ślad osadnictwa	Starożytność, Nowożytność
94.	Stropkowo	44-55/30	Osada	Okres wpływów rzymskich
95.	Żytowo	44-55/31	Ślad osadnictwa	Starożytność
96.	Stropkowo	44-55/32	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze
97.	Stropkowo	44-55/33	Ślad osadnictwa	Starożytność
98.	Stropkowo	44-55/34	Ślad osadnictwa	Mezolit, Starożytność, Nowożytność
99.	Stropkowo	44-55/35	Ślad osadnictwa	Starożytność

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

100.	Stropkowo	44-55/36	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
101.	Zawidz Kościelny	44-55/37	Ślad osadnictwa	Nowożytność
102.	Zawidz Kościelny	44-55/38	Osada	Nowożytność
103.	Stropkowo	44-55/39	Ślad osadnictwa	Starożytność
104.	Zawidz Kościelny	44-55/40	Cmentarzysko choleryczne	b.d.
105.	Zawidz Kościelny	44-55/41	Ślad osadnictwa	Wczesna epoka żelaza
106.	Stropkowo	44-55/42	Cmentarzysko	epoka brązu
107.	Stropkowo	44-55/43	Ślad osadnictwa	Neolit
108.	Osiek Włostybory	44-56/1	Osada, Ślad osadnictwa	Starożytność, Nowożytność, Epoka kamienia
109.	Osiek	44-56/2	Obozowisko, Cmentarzysko	Kultura pucharów lejkowatych, Epoka brązu
110.	Osiek	44-56/3	Ślad osadnictwa	Starożytność
111.	Osiek	44-56/4	osada	starożytność, neolit
112.	Osiek	44-56/5	ślad osadnictwa	Nowożytność
113.	Osiek	44-56/6	ślad osadnictwa	starożytność
117.	Osiek	44-56/7	Ślad osadnictwa	Starożytność
118.	Osiek	44-56/8	Osada, Ślad osadnictwa	Epoka brązu, Późne średniowiecze, Nowożytność
119.	Osiek	44-56/9	Osada	Starożytność (Neolit)
120.	Osiek	44-56/10	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Nowożytność
121.	Osiek	44-56/11	Ślad osadnictwa	Starożytność
122.	Osiek	44-56/12	Ślad osadnictwa	Starożytność
123.	Osiek	44-56/13	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze, Nowożytność
124.	Osiek	44-56/14	Ślad osadnictwa	Nowożytność
125.	Osiek	44-56/15	Ślad osadnictwa	Starożytność, Wczesne średniowiecze, Nowożytność
126.	Osiek	44-56/16	Osada	Epoka brązu, Okres wpływów rzymskich, Późne średniowiecze
127.	Osiek Włostybory	44-56/17	Ślad osadnictwa	Nowożytność
128.	Osiek Włostybory	44-56/18	Osada, Osada	Starożytność (Epoka brązu), Nowożytność
129.	Żabowo	44-56/19	Osada	Epoka brązu
130.	Osiek	44-56/20	Osada	Starożytność
131.	Osiek	44-56/21	Osada, Osada	Późne średniowiecze, Nowożytność
132.	Budy Milewskie	44-56/22	Ślad osadnictwa	Epoka brązu
133.	Budy Piaseczne	44-56/23	Ślad osadnictwa	Starożytność, Nowożytność
134.	Żabowo	44-56/24	Ślad osadnictwa	Starożytność, Późne średniowiecze
135.	Osiek	44-56/25	Ślad osadnictwa	Starożytność, Wczesne średniowiecze
136.	Żabowo	44-56/26	Ślad osadnictwa	Starożytność (Wczesna epoka brązu), Nowożytność
137.	Żabowo	44-56/27	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze
138.	Żabowo	44-56/28	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze, Nowożytność
139.	Żabowo	44-56/29	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze, Nowożytność

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

140.	Żabowo	44-56/30	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
141.	Zawidz Mały	44-56/31	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
142.	Zawidz Mały	44-56/32	Ślad osadnictwa, Osada	Starożytność, Wczesne średniowiecze
143.	Zawidz Mały	44-56/33	Ślad osadnictwa, Osada	Starożytność, Okres wpływów rzymskich, Wczesne średniowiecze
144.	Zawidz Mały	44-56/34	Ślad osadnictwa	Starożytność, Wczesne średniowiecze, Nowożytność
145.	Zawidz Mały	44-56/35	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze, Nowożytność
146.	Zawidz Mały	44-56/36	Ślad osadnictwa	Okres wpływów rzymskich, Późne średniowiecze
147.	Żabowo	44-56/37	Ślad osadnictwa	Nowożytność
148.	Szumanie Pustoły	44-56/38	Ślad osadnictwa	Starożytność, Nowożytność
149.	Szumanie Pustoły	44-56/39	Ślad osadnictwa	Starożytność, Nowożytność
150.	Szumanie Pustoły	44-56/40	Ślad osadnictwa	Starożytność, Nowożytność
151.	Szumanie Pustoły	44-56/41	Ślad osadnictwa	Starożytność
152.	Osiek	44-56/42	Ślad osadnictwa	Nowożytność
153.	Szumanie Pustoły	44-56/43	Ślad osadnictwa, Osada	Późne średniowiecze, Nowożytność
154.	Szumanie Pustoły	44-56/44	Osada	Nowożytność
155.	Osiek Piaseczny	44-56/45	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Nowożytność
156.	Osiek	44-56/46	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze, Nowożytność
157.	Osiek	44-56/47	Osada, Ślad osadnictwa	Neolit/Wczesna epoka brązu, Nowożytność, Starożytność
158.	Osiek	44-56/48	Ślad osadnictwa	Starożytność (Neolit)
159.	Osiek Włostybory	44-56/49	Ślad osadnictwa, Osada	Późne średniowiecze, Nowożytność
160.	Osiek Włostybory	44-56/50	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
161.	Osiek Włostybory	44-56/51	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
162.	Osiek Włostybory	44-56/52	Ślad osadnictwa	Nowożytność
163.	Osiek Piaseczny	44-56/53	Osada	Starożytność
164.	Zawidz Mały	44-56/54	Cmentarzysko	Nieokreślone
165.	Krajewice Małe	45-54/32	Ślad osadnictwa	Nowożytność
166.	Krajewice Małe	45-54/33	Osada	Średniowiecze XIV w.
167.	Krajewice Duże	45-54/34	Osada	Wczesna epoka żelaza, Nowożytność
168.	Krajewice Duże	45-54/35	Osada	Późny okres lateński, Nowożytność
115.	Krajewice Duże	45-54/39	ślad osadnictwa	neolit/wczesna epoka brązu, okres halsztacki
169.	Majki Duże	45-55/1	Skarb	Epoka brązu
170.	Makomazy	45-55/2	Osada otwarta	Wczesne średniowiecze XI w.
171.	Szumanie	45-55/3	Znalezisko luźne	Neolit
172.	Makomazy	45-55/4	Znalezisko luźne	Neolit
173.	Krajewice Małe	45-55/5	Cmentarzysko	Średniowiecze XIII – XIV w.
174.	Stropkowo	45-55/6	Obozowisko	Epoka kamienia / Wczesna epoka brązu

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

175.	Szumanie	45-55/7	Osada otwarta	Późny okres lateński / Okres wpływów rzymskich, Wczesne średniowiecze X-XII w.
176.	Szumanie	45-55/8	Osada otwarta	Wczesne średniowiecze XII-XIII w.
177.	Rekowo	45-55/9	Ślad osadnictwa, Osada otwarta	Epoka kamienia, Wczesne średniowiecze IX – XII w., Późne średniowiecze
178.	Makomazy	45-55/10	Ślad osadnictwa, Osada otwarta	II okres epoki brązu, Epoka brązu – okres halszacki, Nowożytność
179.	Stropkowo	45-55/11	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze, Późne średniowiecze
180.	Szumanie Pustoły	45-55/12	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze/ Nowożytność
181.	Szumanie Pustoły	45-55/13	Osada otwarta	Późne średniowiecze/ Nowożytność
182.	Rekowo	45-55/14	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze, Późne średniowiecze
183.	Rekowo	45-55/15	Ślad osadnictwa	Pradzieje, Wczesne średniowiecze, Późne średniowiecze
184.	Rekowo	45-55/16	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze
185.	Rekowo	45-55/17	Osada otwarta	Wczesne średniowiecze XII – XIII w.
186.	Krajewice Małe	45-55/18	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze, Późne średniowiecze
187.	Krajewice Małe	45-55/19	Ślad osadnictwa	Nowożytność
188.	Krajewice Małe	45-55/20	Osada otwarta	Późne średniowiecze
189.	Krajewice Duże	45-55/21	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze
190.	Krajewice Duże	45-55/22	Ślad osadnictwa, Osada otwarta	Epoka kamienia, Okres halszacki / Wczesny okres lateński
191.	Krajewice Duże	45-55/23	Osada otwarta	Wczesne średniowiecze XII – XIII w., Późne średniowiecze
192.	Krajewice Duże	45-55/24	Osada otwarta	Późne średniowiecze
193.	Krajewice Duże	45-55/25	Ślad osadnictwa, Osada otwarta	Pradzieje, Wczesne średniowiecze, Późne średniowiecze
194.	Krajewice Duże	45-55/26	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze / Nowożytność
195.	Krajewice Duże	45-55/27	Ślad osadnictwa	Pradzieje
196.	Krajewice Duże	45-55/28	Ślad osadnictwa	II okres epoki brązu
197.	Krajewice Duże	45-55/29	Osada otwarta	Późne średniowiecze
198.	Majki Małe	45-55/30	Osada otwarta	Późne średniowiecze
199.	Gutowo Górki	45-55/31	Osada otwarta, Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Neolit, Neolit, V okres epoki brązu / okres halszacki, Wczesne średniowiecze, Nowożytność
200.	Gutowo Górki	45-55/32	Ślad osadnictwa, Osada otwarta	Pradzieje, Okres halszacki, Późne średniowiecze
201.	Gutowo Górki	45-55/33	Ślad osadnictwa, Cmentarz ciałopalny, Osada otwarta	Epoka kamienia, Okres wpływów rzymskich, Wczesne średniowiecze XII – XIII w., Późne średniowiecze

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

202.	Gutowo Górki	45-55/34	Ślad osadnictwa, Osada otwarta	Wczesny okres epoki brązu, Okres halsztacki / Okres lateński, Późne średniowiecze
203.	Gutowo Górki	45-55/35	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, II okres epoki brązu
204.	Słupia	45-55/36	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze
205.	Słupia	45-55/37	Osada otwarta	Nowożytność
206.	Słupia	45-55/38	Ślad osadnictwa, Osada otwarta	Wczesne średniowiecze XII – XIII w., Późne średniowiecze
207.	Słupia	45-55/39	Ślad osadnictwa	Okres halsztacki, Wczesne średniowiecze XI – XII w., Nowożytność
208.	Słupia	45-55/40	Osada otwarta	Późne średniowiecze / Nowożytność
209.	Słupia	45-55/41	Ślad osadnictwa	Nowożytność
210.	Petrykozy	45-55/42	Ślad osadnictwa, Osada otwarta	Pradzieje, Późne średniowiecze
211.	Petrykozy	45-55/43	Osada otwarta	Wczesne średniowiecze, Późne średniowiecze
212.	Petrykozy	45-55/44	Ślad osadnictwa, Cmentarzysko ciałopalne, Osada otwarta	Pradzieje, Późny okres lateński / Okres wpływów rzymskich, Wczesne średniowiecze, Późne średniowiecze
213.	Petrykozy	45-55/45	Cmentarzysko ciałopalne, Osada otwarta	Okres halsztacki, Wczesne średniowiecze VIII – IX w., Wczesne średniowiecze X – XII w., Późne średniowiecze
214.	Petrykozy	45-55/46	Cmentarzysko ciałopalne, Ślad osadnictwa	Okres halsztacki / Okres lateński, Wczesne średniowiecze XI – XII w., Późne średniowiecze
215.	Petrykozy	45-55/47	Osada otwarta	Okres halsztacki
216.	Petrykozy	45-55/48	Osada otwarta	Okres halsztacki, Wczesne średniowiecze XI – XII w.
217.	Petrykozy	45-55/49	Ślad osadnictwa, Osada otwarta	Późny okres lateński / Okres wpływów rzymskich, Wczesne średniowiecze IX – X w., Późne średniowiecze
218.	Petrykozy	45-55/50	Osada otwarta	Późne średniowiecze
219.	Petrykozy	45-55/51	Ślad osadnictwa, Osada otwarta	Wczesne średniowiecze, Późne średniowiecze
220.	Petrykozy	45-55/52	Ślad osadnictwa, Osada otwarta	Epoka kamienia, Pradzieje, Okres halsztacki, Późne średniowiecze
221.	Kosmaczewo	45-55/53	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze
222.	Kosmaczewo	45-55/54	Osada otwarta, Ślad osadnictwa	Wczesny okres epoki brązu, Okres halsztacki / Wczesny okres lateński, Późne średniowiecze
223.	Kosmaczewo	45-55/55	Osada otwarta	Późne średniowiecze
224.	Kosmaczewo	45-55/56	Ślad osadnictwa, Osada otwarta	Wczesne średniowiecze, Późne średniowiecze

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

225.	Kosmaczewo	45-55/57	Osada otwarta	Późne średniowiecze
226.	Kosmaczewo	45-55/58	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze, Późne średniowiecze
227.	Kowalewo Nowe	45-55/59	Osada otwarta, Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze XI – XII w., Późne średniowiecze
228.	Majki Duże	45-55/60	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze
229.	Majki Duże	45-55/61	Osada otwarta, Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze VII – X w., Późne średniowiecze
230.	Majki Duże	45-55/62	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze, Późne średniowiecze
231.	Majki Duże	45-55/63	Osada otwarta	Późne średniowiecze
232.	Majki Duże	45-55/64	Ślad osadnictwa, Osada otwarta	Epoka kamienia, II okres epoki brązu, Pradzieje
233.	Majki Duże	45-55/65	Ślad osadnictwa	Pradzieje, Późne średniowiecze
234.	Majki Duże	45-55/66	Ślad osadnictwa	Okres halszacki, Nowożytność
235.	Makomazy	45-55/67	Osada otwarta	Późne średniowiecze / Nowożytność
236.	Makomazy	45-55/68	Osada otwarta	Okres wpływów rzymskich
237.	Makomazy	45-55/69	Ślad osadnictwa, Osada otwarta	Pradzieje, Późne średniowiecze, Nowożytność
238.	Makomazy	45-55/70	Ślad osadnictwa, Osada otwarta	Okres halszacki, Wczesne średniowiecze XII – XIII w.
239.	Makomazy	45-55/71	Ślad osadnictwa	II okres epoki brązu, Wczesne średniowiecze XII – XIII w.
240.	Makomazy	45-55/72	Osada otwarta	Późne średniowiecze
241.	Stropkowo	45-55/73	Ślad osadnictwa, Osada otwarta	Epoka kamienia, Późne średniowiecze
242.	Stropkowo	45-55/74	Osada otwarta	Późne średniowiecze / Okres nowożytny
243.	Szumanie	45-55/75	Ślad osadnictwa, Osada otwarta	Epoka kamienia, Pradzieje, Późny okres lateński / Okres wpływów rzymskich, Wczesne średniowiecze X – XII w., Późne średniowiecze
244.	Szumanie	45-55/76	Osada otwarta, Ślad osadnictwa	Pradzieje, Okres halszacki, Późny okres lateński / Okres wpływów rzymskich, Wczesne średniowiecze X – XII w., Późne średniowiecze
245.	Szumanie	45-55/77	Osada otwarta	Wczesne średniowiecze X – XII w.
246.	Szumanie	45-55/78	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze IX – X w.
247.	Szumanie	45-55/79	Osada otwarta	Okres wpływów rzymskich, Późne średniowiecze
248.	Szumanie	45-55/80	Ślad osadnictwa	Mezolit, II okres epoki brązu
249.	Szumanie	45-55/81	Ślad osadnictwa	Pradzieje
250.	Szumanie	45-55/82	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze
251.	Szumanie Pustoły	45-55/83	Ślad osadnictwa	Pradzieje, Wczesne średniowiecze X – XII w., Nowożytność
252.	Szumanie Pustoły	45-55/84	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Mezolit

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

253.	Szumanie Pustoly	45-55/85	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, II okres epoki brązu, Epoka brązu / Okres halztański
254.	Szumanie Pustoly	45-55/86	Ślad osadnictwa, Osada otwarta	Epoka kamienia, II okres epoki brązu,
255.	Ostrowy	45-55/93	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Wczesne średniowiecze, Późne średniowiecze
116.	Majki Małe	45-55/94	osada otwarta	późne średniowiecze
256.	Mańkowo	45-56/1	Osada	Nowożytność
257.	Mańkowo	45-56/2	Ślad osadnictwa	Pradzieje, Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
258.	Mańkowo	45-56/3	Ślad osadnictwa, Cmentarzysko, Osada	Epoka kamienia, Pradzieje, Średniowiecze, Nowożytność
259.	Mańkowo	45-56/4	Ślad osadnictwa	Średniowiecze
260.	Mańkowo	45-56/5	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Średniowiecze
261.	Mańkowo	45-56/6	Ślad osadnictwa	Pradzieje, Średniowiecze, Nowożytność
262.	Mańkowo	45-56/7	Ślad osadnictwa, Osada	Pradzieje, Średniowiecze, Nowożytność
263.	Mańkowo	45-56/8	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Średniowiecze
264.	Mańkowo	45-56/9	Osada, Ślad osadnictwa	Pradzieje, Średniowiecze
265.	Mańkowo	45-56/10	Ślad osadnictwa, Osada	Epoka kamienia, Pradzieje, Średniowiecze, Nowożytność
266.	Szumanie - Gośliny	45-56/11	Osada, Ślad osadnictwa	Pradzieje, Średniowiecze
267.	Mańkowo	45-56/12	Ślad osadnictwa, Osada	Epoka kamienia, Pradzieje, Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
268.	Mańkowo	45-56/13	Ślad osadnictwa	Średniowiecze
269.	Mańkowo	45-56/14	Osada	Epoka kamienia, Pradzieje, Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
270.	Mańkowo	45-56/15	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
271.	Mańkowo	45-56/16	Ślad osadnictwa	Pradzieje, Epoka kamienia, Wczesne średniowiecze, Średniowiecze
272.	Mańkowo	45-56/17	Ślad osadnictwa, Osada	Pradzieje, Średniowiecze, Nowożytność
273.	Mańkowo	45-56/18	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Średniowiecze, Nowożytność
274.	Mańkowo	45-56/19	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze, Średniowiecze
275.	Mańkowo	45-56/20	Ślad osadnictwa	Średniowiecze, Nowożytność
276.	Kosmaczewo	45-56/21	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Nieokreślone
277.	Kowalewo Nowe	45-56/22	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
278.	Kowalewo Nowe	45-56/23	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze
279.	Kowalewo Nowe	45-56/24	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

280.	Kowalewo Nowe	45-56/25	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
281.	Kowalewo Nowe	45-56/26	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
282.	Chabowo	45-56/41	Ślad osadnictwa	Średniowiecze
283.	Mańkowo	45-56/42	Ślad osadnictwa, Osada	Pradzieje, Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
284.	Mańkowo	45-56/43	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Pradzieje, Średniowiecze, Nowożytność
285.	Mańkowo	45-56/44	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Pradzieje, Średniowiecze, Nowożytność
286.	Chabowo-Świniary	45-56/45	Ślad osadnictwa, Osada	Epoka kamienia, Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
287.	Mańkowo	45-56/46	Ślad osadnictwa, Osada	Epoka kamienia, Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
288.	Mańkowo	45-56/47	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
289.	Mańkowo	45-56/48	Ślad osadnictwa	Pradzieje, Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
290.	Mańkowo	45-56/49	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
291.	Mańkowo	45-56/50	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Pradzieje, Średniowiecze
292.	Mańkowo	45-56/51	Ślad osadnictwa	Pradzieje, Nowożytność
293.	Mańkowo	45-56/52	Ślad osadnictwa	Średniowiecze
294.	Mańkowo	45-56/53	Ślad osadnictwa	Średniowiecze, Nowożytność
295.	Mańkowo	45-56/54	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze, Średniowiecze
296.	Chabowo	45-56/67	Osada	Średniowiecze
297.	Szumanie Gośliny	45-56/76	Osada	Średniowiecze
298.	Szumanie Gośliny	45-56/77	Ślad osadnictwa	Pradzieje, Nowożytność
299.	Mańkowo	45-56/78	Ślad osadnictwa	Pradzieje
300.	Szumanie Gośliny	45-56/79	Ślad osadnictwa	Pradzieje
301.	Chabowo Świniary	45-56/80	Osada, Ślad osadnictwa	Średniowiecze, Pradzieje
302.	Chabowo Świniary	45-56/81	Ślad osadnictwa, Osada, Osada	Pradzieje, Średniowiecze, Nowożytność
303.	Chabowo Świniary	45-56/82	Ślad osadnictwa, Osada	Epoka kamienia, Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
304.	Chabowo Świniary	45-56/83	Ślad osadnictwa, Osada	Epoka kamienia, Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
305.	Chabowo Świniary	45-56/84	Ślad osadnictwa	Średniowiecze, Nowożytność
306.	Szumanie Antosin	45-56/85	Osada	Średniowiecze
307.	Szumanie Antosin	45-56/86	Ślad osadnictwa, Osada	Epoka kamienia, Średniowiecze
308.	Szumanie Antosin	45-56/87	Osada	Średniowiecze

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

309.	Szumanie Antosin	45-56/88	Osada, Ślad osadnictwa	Średniowiecze, Nowożytność
310.	Szumanie Antosin	45-56/89	Ślad osadnictwa	Średniowiecze, Nowożytność
311.	Chabowo Świniary	45-56/90	Ślad osadnictwa	Pradzieje, Średniowiecze
312.	Chabowo Świniary	45-56/91	Ślad osadnictwa, Osada	Epoka kamienia, Pradzieje, Średniowiecze, Nowożytność
313.	Chabowo Świniary	45-56/92	Ślad osadnictwa, Osada	Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
314.	Chabowo Świniary	45-56/93	Ślad osadnictwa	Średniowiecze, Nowożytność
315.	Chabowo Świniary	45-56/94	Ślad osadnictwa, Osada	Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
316.	Chabowo Świniary	45-56/95	Osada, Ślad osadnictwa	Średniowiecze, Nowożytność
317.	Chabowo Świniary	45-56/96	Osada, Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Pradzieje, Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
318.	Chabowo	45-56/97	Ślad osadnictwa, Osada	Epoka kamienia, Wczesne średniowiecze, Średniowiecze
319.	Chabowo	45-56/98	Osada, Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
320.	Chabowo	45-56/99	Osada, Ślad osadnictwa,	Średniowiecze, Nowożytność
321.	Chabowo	45-56/100	Osada	Średniowiecze, Nowożytność
322.	Chabowo	45-56/101	Ślad osadnictwa, Osada	Epoka kamienia, Wczesna epoka żelaza, Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
323.	Chabowo	45-56/102	Ślad osadnictwa, Osada	Pradzieje, Średniowiecze, Nowożytność
324.	Milewko Parcele	45-56/103	Ślad osadnictwa	Średniowiecze, Nowożytność
325.	Milewko Parcele	45-56/104	Osada, Ślad osadnictwa	Średniowiecze, Nowożytność
326.	Milewko Parcele	45-56/105	Ślad osadnictwa	Pradzieje, Nowożytność
327.	Milewko Parcele	45-56/106	Osada	Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
328.	Milewko Parcele	45-56/107	Osada	Średniowiecze
329.	Milewo	45-56/108	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Średniowiecze
330.	Milewo	45-56/109	Osada, Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
331.	Milewo	45-56/110	Osada	Średniowiecze
332.	Milewo	45-56/111	Ślad osadnictwa	Średniowiecze, Nowożytność
333.	Milewko Parcele	45-56/112	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze, Średniowiecze
334.	Chabowo	45-56/113	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Nowożytność
335.	Osiek Piaseczny	45-56/114	Ślad osadnictwa	Średniowiecze, Nowożytność
336.	Osiek Piaseczny	45-56/115	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Pradzieje
337.	Szumanie Antosin	45-56/116	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Nowożytność
338.	Szumanie Antosin	45-56/117	Ślad osadnictwa, Osada	Epoka kamienia, Nowożytność
339.	Chabowo Świniary	45-56/118	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Wczesna epoka żelaza, Nowożytność

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

340.	Chabowo	45-56/119	Ślad osadnictwa	Pradzieje, Średniowiecze, Nowożytność
341.	Milewko Parcele	45-56/120	Ślad osadnictwa	Pradzieje, Średniowiecze, Nowożytność
342.	Chabowo	45-56/121	Ślad osadnictwa	Średniowiecze
343.	Chabowo	45-56/122	Ślad osadnictwa, Osada	Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
344.	Chabowo	45-56/123	Ślad osadnictwa, Osada	Epoka kamienia, Pradzieje, Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
345.	Chabowo	45-56/124	Ślad osadnictwa, Osada	Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
346.	Chabowo Świniary	45-56/125	Osada	Wczesne średniowiecze, Średniowiecze
347.	Chabowo Świniary	45-56/126	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze?, Średniowiecze
348.	Chabowo Świniary	45-56/127	Osada, Ślad osadnictwa	Średniowiecze, Nowożytność, Nieokreślone
349.	Chabowo Świniary	45-56/128	Ślad osadnictwa, Osada	Epoka kamienia, Pradzieje, Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
350.	Chabowo Świniary	45-56/129	Osada	Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
351.	Chabowo	45-56/130	Osada, Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
352.	Osiek Piaseczny	45-56/131	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Średniowiecze, Nowożytność
353.	Osiek Piaseczny	45-56/132	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Średniowiecze
354.	Osiek Piaseczny	45-56/133	Osada	Średniowiecze, Nowożytność
355.	Osiek Piaseczny	45-56/134	Ślad osadnictwa	Średniowiecze, Nowożytność
356.	Osiek Piaseczny	45-56/135	Osada, Ślad osadnictwa	Średniowiecze, Nowożytność
357.	Osiek Piaseczny	45-56/136	Osada	Średniowiecze
358.	Milewo	45-56/137	Ślad osadnictwa, Cmentarzysko	Epoka kamienia, Pradzieje, Średniowiecze
359.	Milewo	45-56/138	Cmentarzysko, Osada	Wczesna epoka żelaza, Średniowiecze
360.	Milewo	45-56/139	Ślad osadnictwa, Osada	Epoka kamienia, Pradzieje, Średniowiecze, Nowożytność
361.	Milewo	45-56/140	Osada	Średniowiecze
362.	Milewo	45-56/141	Ślad osadnictwa, Osada	Pradzieje, Średniowiecze, Nowożytność
363.	Milewo	45-56/142	Ślad osadnictwa, Osada,	Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
364.	Milewo	45-56/143	Osada, Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

365.	Milewo	45-56/144	Ślad osadnictwa, Osada	Epoka kamienia, Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
366.	Milewo	45-56/145	Osada	Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
367.	Milewo	45-56/146	Ślad osadnictwa, Osada	Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
368.	Milewo	45-56/147	Ślad osadnictwa, Osada	Epoka kamienia, Pradzieje, Średniowiecze, Nowożytność
369.	Milewo	45-56/148	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Średniowiecze, Nowożytność
370.	Milewo	45-56/149	Osada	Średniowiecze
371.	Milewo	45-56/150	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Wczesne średniowiecze, Nowożytność
372.	Milewko Parcele	45-56/151	Osada, Ślad osadnictwa	Średniowiecze, Nowożytność
373.	Milewko Parcele	45-56/152	Osada	Średniowiecze, Nowożytność
374.	Milewko Parcele	45-56/153	Osada, Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Pradzieje, Średniowiecze, Nowożytność
375.	Milewko Parcele	45-56/158	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Średniowiecze
376.	Chabowo	45-56/159	Ślad osadnictwa, Osada	Epoka kamienia, Wczesne średniowiecze, Średniowiecze
377.	Chabowo	45-56/160	Ślad osadnictwa, Osada	Pradzieje, Nowożytność, Średniowiecze
378.	Chabowo	45-56/161	Ślad osadnictwa, Osada	Epoka kamienia, Wczesne średniowiecze, Średniowiecze
379.	Chabowo	45-56/162	Osada	Średniowiecze, Nowożytność
380.	Milewko Parcele	45-56/163	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Średniowiecze
381.	Milewko Parcele	45-56/164	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Średniowiecze, Nowożytność
382.	Chabowo	45-56/174	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Średniowiecze, Nowożytność
383.	Chabowo	45-56/175	Ślad osadnictwa	Średniowiecze, Nowożytność
384.	Milewo	45-56/204	Ślad osadnictwa	Średniowiecze, Nowożytność
385.	Pniewo	45-56/212	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Średniowiecze, Nowożytność
386.	Pniewo	45-56/213	Ślad osadnictwa, Osada	Epoka kamienia, Średniowiecze, Nowożytność, Nieokreślone
387.	Pniewo	45-56/214	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Wczesne średniowiecze
388.	Pniewo	45-56/215	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze, Średniowiecze
389.	Milewo	45-56/218	Ślad osadnictwa, Osada	Epoka kamienia, Wczesne średniowiecze, Średniowiecze, Nowożytność
390.	Gutowo Górki	46-55/21	Osada	XII -XIV w.
391.	Gutowo Górki	46-55/22	Osada	XIV -XV w.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

392.	Gołocin	46-55/23	Osada, Ślad osadnictwa	XIII -XIV w., Kultura przeworska, Wczesne średniowiecze, XIV – XV w.
393.	Gutowo Stradzyno	46-55/24	Osada	XV – XVI w.
394.	Gołocin	46-55/25	Osada	XV – XVI w.
395.	Gołocin	46-55/26	Osada	XIV – XV w.
396.	Gołocin	46-55/27	Osada	XIV – XV w.
397.	Gutowo Stradzyno	46-55/28	Osada	XIV – XV w.
398.	Gołocin	46-55/49	Cmentarzysko	Okres wpływów rzymskich

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Warszawie Delegatura w Płocku oraz Gminnej Ewidencji Zabytków

Gminna ewidencja zabytków

W gminnych ewidencjach zabytków prowadzonych przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, ujmuje się zabytki nieruchomości wpisane do rejestru zabytków, zabytki nieruchomości znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz inne zabytki nieruchomości wyznaczone przez władze gminy w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

W Ewidencji Zabytków Gminy Zawidz umieszczono 21 zabytków nieruchomości oraz wszystkie zewidencjonowane na terenie Gminy stanowiska archeologiczne.

Tab. 8 Wykaz zabytków nieruchomości ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków

Lp.	Obręb ewid.	Adres	Nazwa	Funkcja
1.	Gutowo Górki	Gutowo Górki	Wiatrak koźlak	młyn elektryczny
2.	Gutowo Stradzyno	Gutowo Stradzyno	Zespół dworsko-parkowy	mieszana
3.	<i>Jeżewo⁷</i>	<i>Jeżewo</i>	<i>Kościół parafialny p.w. św. Bartłomieja</i>	<i>kult religijny</i>
4.	Jeżewo	Jeżewo	Cmentarz parafialny	kult religijny
5.	Kosemin	Kosemin	Wiatrak koźlak	młyn
6.	<i>Majki</i>	<i>Majki</i>	<i>Zespół dworski</i>	-
7.	<i>Majki</i>	<i>Majki</i>	<i>Dwór</i>	<i>mieszkalna</i>

⁷ Obiekty oznaczone ***pogrubioną kursywą*** objęte są indywidualnym wpisem do rejestru zabytków

8.	Majki	Majki	Park	rolna/nieużytek
9.	Skoczkowo	Skoczkowo	Park dworski	nieużytek
10.	Słupia	Łęg Probstwo	Kościół parafialny p.w. św. Jakuba	kult religijny
11.	Słupia	Łęg Probstwo	Kaplica pogrzebowa	kult religijny
12.	Słupia	Łęg Probstwo	Ogrodzenie cmentarza	ogrodzenie
13.	Słupia	Łęg Probstwo	Cmentarz parafialny	kult religijny
14.	Szumanie	Szumanie	Ślady osady	-
15.	Zawidz Kościelny	Zacisze 2	Kościół parafialny p.w. św. Marcina	kult religijny
16.	Zawidz Kościelny	Zacisze 2	Dzwonnica	kult religijny
17.	Zawidz Kościelny	Zawidz Kościelny	Cmentarz przykościelny	kult religijny
18.	Zawidz Kościelny	Zawidz Kościelny	Cmentarz parafialny	kult religijny
19.	Zawidz Kościelny	Zawidz Kościelny	Cmentarz epidemiologiczny	kult religijny
20.	Zawidz Kościelny	Zawidz Kościelny	Układ ruralistyczny	układ przestrzenny
21.	Zgagowo	Zgagowo	Park	nieużytek

Źródło: dane Urzędu Gminy Zawidz

Strefy ochrony konserwatorskiej

Dla kościoła pw. Św. Bartłomieja w Jeżewie oraz dla kościoła pw. Św. Jakuba w Słupi, ujętych w rejestrze zabytków województwa mazowieckiego, wyznaczone zostały również **strefy konserwatorskie ochrony otoczenia obiektów zabytkowych**.

Zasięg przestrzenny powyższych stref, lokalizację obiektów ujętych w rejestrze zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków, w tym rozmieszczenie stanowisk archeologicznych oraz ich skupisk przedstawiono na załączniku graficznym nr 3.

Dobra kultury współczesnej

Według ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przez **dobra kultury współczesnej** należy rozumieć niebędące zabytkami dobra kultury, takie jak pomniki, miejsca pamięci, budynki, ich wnętrza i detale, zespoły budynków, założenia urbanistyczne i krajobrazowe, będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, jeżeli cechuje je wysoka wartość artystyczna lub historyczna.

Na terenie Gminy Zawidz nie występują obiekty uznane za dobra kultury współczesnej na podstawie aktów prawa miejscowego.

3. Ocena funkcjonowania środowiska kulturowego

Gmina Zawidz charakteryzuje się dobrym rozpoznaniem zasobów środowiska kulturowego. Sklasyfikowanie obiektów i obszarów o wysokich walorach kulturowych pozwala na prowadzenie czynnej ochrony dziedzictwa Gminy.

Brak wpływowych szlacheckich rodów w historycznym regionie obejmującym Gminę Zawidz oraz warunki topograficzne i położenie geograficzne nie sprzyjały rozwojowi na tym terenie grodów o znaczeniu handlowym czy obronnym. Powyższe uwarunkowania prawdopodobnie zdecydowały o mało znaczącej roli tego obszaru na Mazowszu.

Pomimo mało znaczącej roli dla regionu, Gmina Zawidz cechuje się bogatą kulturą ludową wynikającą z jej historycznie rolniczego charakteru. Otwarte krajobrazy dolin rzecznych Sierpienicy i Raciążnicy, łąki i pastwiska, charakterystyczne elementy rozplanowania wsi (m.in. Zawidza Kościelnego z historycznym układem ruralistycznym, Mańkowa z promieniście rozchodzącymi się drogami polnymi od centrum wsi, Woli Grąbieckiej z charakterystycznym usytuowaniem budynków gospodarczych po południowej stronie drogi, a budynków mieszkalnych po północnej stronie) – to unikalne elementy środowiska kulturowego Gminy Zawidz wywodzące się z jej rolniczej funkcji.

Kultura ludowa odzwierciedla się również w mniejszej skali – poprzez liczne obiekty tzw. małej architektury sakralnej, tj. kapliczek i krzyży przydrożnych. Są one przejawem ludowej pobożności i również stanowią element dziedzictwa kulturowego gminy. Stawiane były w dowód wdzięczności za doznane łaski i dla upamiętnienia ważnych wydarzeń w życiu majątnego fundatora. Wznoszono je też w określonej intencji, prosząc o łaskę Boga. Miały chronić przed chorobą, pożarem i powodzią. Najczęściej występują w postaci kamiennych słupów zwieńczonych figurą Matki Boskiej lub w formie murowanych słupów z

wnękami na gipsowe figurki i obrazki z wizerunkami świętych. Charakterystyczne są także miniaturowe kapliczki umieszczane np. na pniach drzew – wykonane w formie szafek, a za przeszklonymi drzwiczkami umieszczane są obrazki i figurki Matki Boskiej lub Chrystusa. Często w odosobnieniu, z dala od zabudowań, stawiano krzyże z postacią ukrzyżowanego Chrystusa.

Rozpoznanie zasobów środowiska kulturowego Gminy Zawidz idzie w parze z uświadamianiem lokalnej społeczności w temacie dziedzictwa kulturowego co w przyszłości pozwoli na zachowanie w jak najlepszym stanie obiektów zabytkowych oraz o wysokich walorach historycznych pojawiała się oddolnie.

VII. REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM

Art. 38b ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wskazuje, że sporządzenie audytu krajobrazowego należy do obowiązków organów samorządu województwa. Sposób przeprowadzenia audytu krajobrazowego, jego zakres oraz częstotliwość przeprowadzania regulują art. 38a i 38b ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Obowiązek ten został wprowadzony przez ustawę z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015 r. poz. 774 ze zm.), która obowiązuje od dnia 11 września 2015 r. Sejmiki wojewódzkie są zobowiązane do uchwalenia audytu krajobrazowego w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy.

W dniu 15 marca 2019 r. weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 394). Od dnia wejścia w życie ww. rozporządzenia, samorząd województwa uzyskał szczegółowe wytyczne odnośnie zakresu i metodyki sporządzania audytów krajobrazowych.

Tym samym, Wojewoda Mazowiecki wyznaczył termin na sporządzenie audytu krajobrazowego dla województwa mazowieckiego do końca 2023 r.

W związku z powyższym, wobec niesporządzenia audytu krajobrazowego na dzień opracowania studium, brak jest rekomendacji i wniosków odnoszących się do terenu Gminy Zawidz.

VIII. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

1. Demografia

Stan i dynamika ludności

W latach 2001 – 2022 w Gminie Zawidz liczba ludności zmniejszyła się o 1218 osób. Zmiany liczebności populacji w Gminie przedstawia poniższa tabela:

Tab. 9 Stan ludności Gminy Zawidz wg miejsca zamieszkania w latach 2001-2022

ROK	OGÓŁEM	WG PŁCI	
		mężczyźni	kobiety
2001	7151	3542	3609
2002	7170	3559	3611
2003	7107	3513	3594
2004	7030	3476	3554
2005	7009	3456	3553
2006	6948	3443	3505
2007	6882	3408	3474
2008	6891	3419	3472
2009	6854	3378	3476
2010	7044	3535	3509
2011	6996	3513	3483
2012	6936	3482	3454
2013	6919	3474	3445
2014	6924	3489	3435
2015	6879	3470	3409
2016	6808	3427	3381
2017	6752	3398	3354
2018	6647	3349	3298
2019	6578	3303	3275
2020	6513	3264	3249
2021	6379	3200	3179
2022 ⁸	5933	2974	2959

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

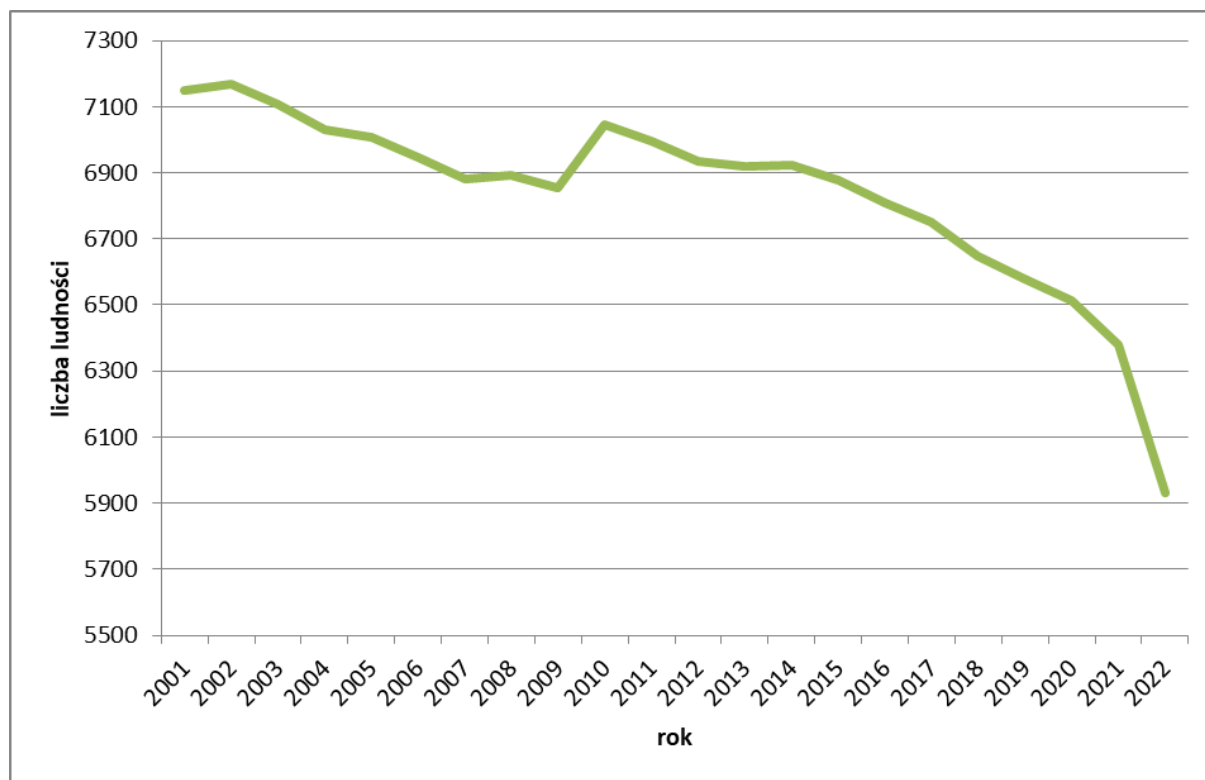
W ciągu ostatnich 20 lat obserwuje się systematyczny spadek liczby ludności gminy, choć obserwuje się pojedyncze lata kiedy liczba ludności wzrastała względem poprzedniego roku – np. w 2002, 2008, 2010 czy 2014 roku. W poszczególnych okresach spadki ludności były niewielkie – nie

⁸ Dane za I półrocze 2022 r.

przekraczały 100 osób. Od 2021 roku obserwuje się szybsze tempo spadku ludności, co może być spowodowane pandemią CoVid-19 i jej skutkami.

W pierwszym półroczu 2022 r. proporcje udziału płci były niemal identyczne, co oznacza, że Gmina Zawidz charakteryzuje się dość wyrównaną strukturą ludności według płci.

Ryc. 2 Zmiany liczby ludności Gminy Zawidz w latach 2001 - 2022⁹

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Stosunek osób w wieku produkcyjnym w odniesieniu do ogółu ludności wyniósł w 2021 r. ok. 63%, a więc 37% stanowiły osoby w wieku nieprodukcyjnym (tj. w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym).

Tab. 10 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci w Gminie Zawidz (stan na koniec 2021 r.)

WIEK	OGÓŁEM	WG PŁCI	
		mężczyźni	kobiety
przedprodukcyjny ¹⁰	1 095	553	542

⁹ do I półrocza 2022 r.

¹⁰ do 17 lat

produkcyjny¹¹	4 021	2 216	1 805
poprodukcyjny¹²	1 263	431	832

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Analiza struktury ludności Gminy Zawidz według wieku wskazuje na największą liczebność grup wieku 20-24, 20-29, 30-34 lat, a więc młodych grup wieku, ale także grupy 70 i więcej, a więc osób w podeszłym wieku. Duży udział osób starszych może wskazywać na wysoki wskaźnik starości demograficznej. Wskaźnik ten rozumiany jest jako relacja liczby ludności w wieku emerytalnym (z punktu widzenia demograficznego - kobiety i mężczyźni w wieku 60 lat i więcej) do ogółu ludności. W 2021 r. dla Gminy Zawidz wskaźnik ten wynosił aż 23%. Według skali Rosseta, jeśli w danej populacji odsetek osób w wieku powyżej 60 lat wynosi powyżej 12%, populacja znajduje się w stadium starości demograficznej (Kurkiewicz, 2010). Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi, czyli liczba osób starszych (w wieku 65 lat i więcej) przypadająca na 100 osób w wieku 15-64 lata za 2021 rok w Gminie Zawidz wyniósł 24,7.

W Gminie Zawidz obserwować można tendencję dotyczącą całej populacji kraju, tj. przewagę liczebną kobiet w starszych grupach wieku, jednakże przewaga liczebna kobiet rozpoczyna się dopiero w grupie wiekowej 65-69 lat. Przewaga kobiet odnotowana została również w grupie 0-4 lata. W pozostałych grupach wiekowych struktura płci pozostaje typowa dla Polski, gdzie z reguły rodzi się więcej chłopców, a ich przewaga liczebna maleje w starszych grupach wiekowych, by ulec przewadze liczebnej kobiet w poprodukcyjnych grupach wieku.

Tab. 11 Ludność Gminy Zawidz wg grup wieku i płci oraz wskaźnik feminizacji (stan na koniec 2021 r.)

Przedziały wiekowe	Ogółem	Liczba mężczyzn	Liczba kobiet	Współczynnik feminizacji¹³
0-4	268	129	139	1,08
5-9	290	150	140	0,93
10-14	351	179	172	0,96
15-19	351	188	163	0,86
20-24	435	217	218	1,00
25-29	549	303	246	0,81

¹¹ mężczyźni przedział wiekowy 18-64 lata, kobiety 18-59 lat

¹² mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej

¹³ określa ile kobiet w danym społeczeństwie przypada na określoną liczbę mężczyzn

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz
 UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

30-34	490	266	224	0,84
35-39	431	225	206	0,91
40-44	436	237	199	0,83
45-49	426	216	210	0,97
50-54	429	221	208	0,94
55-59	443	221	222	1,00
60-64	397	217	180	0,82
65-69	362	166	196	1,18
70 i więcej	721	265	456	1,72

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Ruch naturalny

Tab. 12 Urodzenia żywe, zgodny i przyrost naturalny w Gminie Zawidz w latach 2001-2022

Lata	Urodzenia żywe	Zgony ogółem	Przyrost naturalny
2001	102	99	3
2002	114	85	29
2003	128	88	40
2004	96	99	-3
2005	96	83	13
2006	83	82	1
2007	91	95	-4
2008	99	79	20
2009	84	97	-9
2010	91	91	0
2011	75	75	0
2012	93	94	-1
2013	84	73	9
2014	60	83	-23
2015	63	75	-8
2016	69	90	-11
2017	60	79	-19
2018	59	90	-31
2019	76	79	-3

2020	64	93	-29
2021	57	123	-66
2022¹⁴	34	59	-25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zawidz

W latach 2001 – 2022 Gmina Zawidz charakteryzowała się dość zmiennym saldem przyrostu naturalnego. W analizowanym okresie obserwowano lata charakteryzujące się dodatnim przyrostem naturalnym (czyli większą liczbą urodzeń niż zgonów). Od 2014 roku obserwuje się corocznie ujemne saldo przyrostu naturalnego.

Migracje

Ze względu na czas trwania pobytu, ruchy wędrowskie można podzielić na: migracje krótkookresowe i migracje długookresowe. Natomiast ze względu na fakt przekroczenia granicy państwowej – migracje wewnętrzne (krajowe) i zewnętrzne (zagraniczne).

Tab. 13 Migracje wewnętrzne i zagraniczne w Gminie Zawidz w latach 2001 – 2021

Kierunek migracji						
Rok	zameldowania w ruchu wewnętrznym	zameldowania z zagranicy	wymeldowania w ruchu wewnętrznym	wymeldowania za granicę	Saldo migracji wewnętrznych	Saldo migracji zewnętrznych
2001	57	0	80	0	-23	0
2002	69	0	76	0	-7	0
2003	58	0	85	0	-27	0
2004	53	1	97	0	-44	1
2005	64	2	79	0	-15	2
2006	52	0	124	0	-72	0
2007	76	0	115	0	-39	0
2008	60	0	88	0	-28	0
2009	56	0	64	0	-8	0
2010	61	0	77	0	-16	0

¹⁴ Dane za I półrocze 2022 r.

2011	65	0	100	1	-35	-1
2012	48	0	65	0	-17	0
2013	38	1	73	2	-35	-1
2014	62	0	83	1	-21	-1
2015	45	0	53	0	-8	0
2016	27	1	80	0	-53	1
2017	20	0	85	0	-65	0
2018	36	0	86	0	-50	0
2019	63	0	101	0	-38	0
2020	46	0	98	0	-52	0
2021	36	0	76	0	-40	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W latach 2001 – 2021 w Gminie Zawidz utrzymywało się ujemne saldo migracji. Dominującym rodzajem jest migracja wewnętrzna ze zbliżonym udziałem kierunków do/z miast oraz do/ze wsi. Bliskość miast, takich jak Sierpc i Płock sprawia, że część osób wyprowadza się do większych ośrodków ze względu m.in. na pracę. Z drugiej strony, zgodnie z ogólnopolskim trendem wyprowadzek do miejscowości położonych z dala od miejskiego gwaru, część zameldowań Gmina Zawidz odnotowuje właśnie z miast.

2. Rynek pracy

Zatrudnienie

W Gminie Zawidz na 1000 mieszkańców pracuje 46 osób. 74,5% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 25,5% mężczyźni. 39,7% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Zawidz pracuje **w sektorze rolniczym** (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 19,9% **w przemyśle i budownictwie**, a 12,2% w sektorze **usługowym** (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 2,0% pracuje w sektorze **finansowym** (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy 209 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 58 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -151.

W Gminie Zawidz na koniec 2021 r. w rejestrze REGON zarejestrowanych było **373 podmiotów gospodarki narodowej**, z czego 282 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na przestrzeni lat 2009-2021 najwięcej (49) podmiotów zarejestrowano w roku 2011, a najmniej (19) w roku 2016. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie najwięcej (10) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (359) jest mikroprzedsiębiorstw zatrudniających 0 - 9 pracowników. 13,7% (51) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 29% (108) podmiotów, a 57,4% (214) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Zawidz najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są: **budownictwo** (28%) oraz **handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle** (20,9%).

Bezrobocie

W 2021 r. w Gminie Zawidz **321 osób było zarejestrowanych jako bezrobotne** (153 mężczyzn i 168 kobiet). Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym sukcesywnie spada, ale pozostaje wyższy wśród kobiet.

Tab. 14 Bezrobocie rejestrowane w Gminie Zawidz w latach 2016 - 2021

Udział bezrobotnych (%) zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, w tym:	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	9,6	8,6	7,7	7,5	8,1	8,0
- udział mężczyzn	8,4	7,5	6,2	6,1	6,7	6,9
- udział kobiet	11,0	10,1	9,4	9,2	9,8	9,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

W latach 2002 – 2021 przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto¹⁵ w powiecie sierpeckim¹⁶ wzrosło z ok. 1 992 zł do ok. 4 886 zł. Na koniec 2021 r. średnie wynagrodzenie brutto w powiecie było znacząco niższe niż w województwie mazowieckim (ok. 7 108,20 zł) i dla całego kraju (ok. 6 001,02 zł). W tym przypadku duże ośrodki miejskie zwyżają średnią. Dla porównania

¹⁵ Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób

¹⁶ Powiaty to najniższy poziom udostępniania danych przez GUS

poniżej przedstawiono średnie miesięczne wynagrodzenie brutto dla powiatów sąsiadujących z Gminą Zawidz:

Tab. 15 Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2021 r. w wybranych powiatach

Powiat	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (zł)
sierpecki	4 886,81
płocki	5 147,98
płoński	5 279,65
żuromiński	4 781,49

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Z powyższej tabeli wynika, że przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w powiecie sierpeckim było jednym z niższych wśród analizowanych powiatów (niższe odnotowano jedynie w powiecie żuromińskim).

W 2021 r. w Gminie wypłacono świadczenia RODZINA 500+ na łączną kwotę 6 451 604 zł. Przeciętna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze wyniosła 1063 (w 2020 r. liczba ta wynosiła 1099).

Wg stanu na koniec 2021 r. w Gmina Zawidz posiadała 1071 beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej¹⁷ na 10 tys. ludności. W powiecie sierpeckim wskaźnik ten wynosił 596 osób, a w województwie mazowieckim – 304. Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego wyniosła w 2021 r.: 238.

W 2021 r. łączna kwota przyznanych świadczeń rodzinnych wyniosła 3071 tys. zł, zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami) - 1129 tys. zł, a zasiłków pielęgnacyjnych – 338 tys. zł.

Oprócz świadczeń pieniężnych, Gmina Zawidz udziela również mieszkańcom świadczeń niepieniężnych w postaci: usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania, usług w ramach programu „Wspieraj Seniora”, usług w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”, zadań wynikających z ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, pracy socjalnej. Ponadto, Gmina realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o Karcie Dużej Rodziny.

¹⁷ Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej.

3. Mieszkalnictwo

Na koniec 2020 r. w Gminie Zawidz znajdowało się 1838 mieszkań¹⁸ o łącznej licznie 7949 izb. Od 2001 r. liczba mieszkań wzrosła zaledwie o 30, ale liczba izb – o 750. Oznacza to, że istniejące mieszkania podlegają częściowej rozbudowie, niż obserwuje się budowę nowych mieszkań. Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań wynosiła 170 076 m². Podstawowe wskaźniki dotyczące zasobów mieszkaniowych przedstawia poniższa tabela:

Tab. 16 Zasoby mieszkaniowe Gminie Zawidz, powiecie sierpeckim oraz województwie mazowieckim w 2021 r.

Wskaźnik	Wartość		
	Gmina Zawidz	powiat sierpecki	woj. mazowieckie
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	91,8	79,2	73,7
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m ²)	27,9	27,9	32,7
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	4,34	4,09	3,65
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,28	2,84	2,26
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,76	0,70	0,62

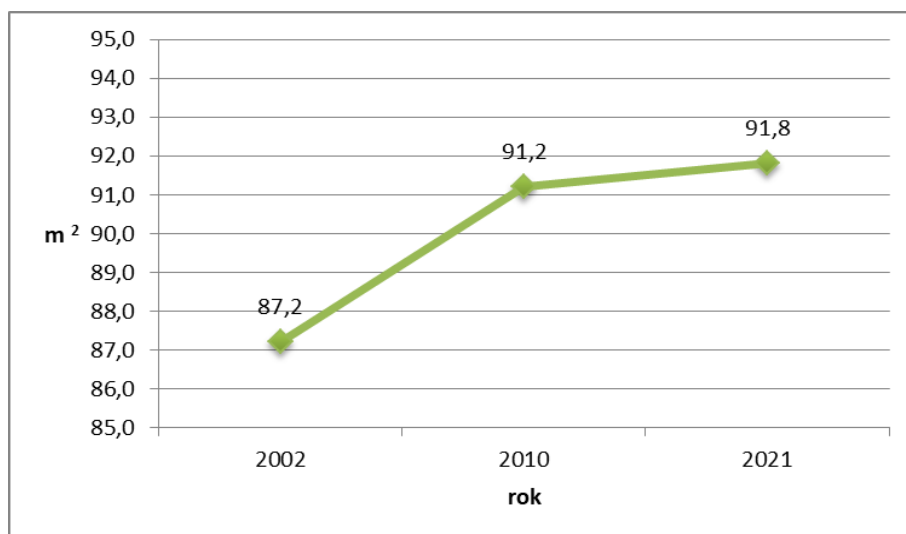
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Gminie Zawidz w 2021 r. wynosiła 91,8 m², a średnia liczba osób przypadających na 1 mieszkanie wynosiła 3,28. Obydwa wskaźniki były wyższe niż w powiecie sierpeckim i województwie mazowieckim. Różnice między miastem a powiatem wynikają z faktu, że na terenach wiejskich dominują budynki mieszkalne jednorodzinne o przeciętnie większym metrażu, aczkolwiek są one często wielopokoleniowe.

W przeciągu ostatnich lat przeciętna powierzchnia mieszkania w Gminie Zawidz nieznacznie wzrosła – od 2002 r. wzrosła ona o 4,6 m².

¹⁸ Oznaczenie „mieszkanie” w statystycznym kontekście rozumiane jest zarówno jako lokal mieszkalny, jak i dom.

Ryc. 3 Zmiany przeciętnej powierzchni mieszkań w Gminie Zawidz w latach 2002 - 2021

Źródło: opracowanie własne

Gmina Zawidz posiada 16 szt. lokali komunalnych (są to lokale socjalne, komunalne i służbowe) o łącznej powierzchni 663 m².

4. Ochrona zdrowia, edukacja, sport i kultura

Ochrona zdrowia

Na terenie Gminy Zawidz funkcjonują trzy publiczne placówki opieki medycznej: w Zawidzu Kościelnym, w Jeżewie oraz w Słupi. W Zawidzu Kościelnym działa również niepubliczny zakład opieki zdrowotnej oraz apteka.

Najbliższa placówka szpitalna zlokalizowana jest w Sierpcu.

Edukacja i sport

Edukacja na poziomie podstawowym realizowana jest w 4 placówkach, dla których organem prowadzącym jest Gmina Zawidz – w Szkole Podstawowej w Zawidzu Kościelnym, Szkole Podstawowej im. Wincentego Witosa w Jeżewie, Szkole Podstawowej im. Papieża Jana Pawła II w Osieku oraz w Szkole Podstawowej im. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Słupi. Ponadto, w Grąbcu działa Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki. W ww. szkołach podstawowych realizowane jest także wychowanie przedszkolne.

Edukacja na poziomie ponadpodstawowym realizowana jest w Zespole Szkół Samorządowych im. Wł. St. Reymonta w Zawidzu Kościelnym (liceum ogólnokształcące oraz technikum zawodowe).

Tab. 17 Wykaz placówek oświatowych na terenie Gminy Zawidz z podziałem na ich typy

Lp.	Nazwa szkoły/zespołu	Typ szkoły	Liczba oddziałów	Organ prowadzący	status
1.	Szkoła Podstawowa w Zawidzu Kościelnym	podstawowa	18	Gmina Zawidz	publiczna
2.	Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Jeżewie	podstawowa	10		
3.	Szkoła Podstawowa im. Papieża Jana Pawła II w Osieku	podstawowa	10		
4.	Szkoła Podstawowa im. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Słupi	podstawowa	10		
5.	Zespół Szkół Samorządowych im. St. Wł. Reymonta w Zawidzu Kościelnym Liceum Ogólnokształcące im. St. Wł. Reymonta w 8Zawidzu Kościelnym	liceum ogólnokształcące	4		
6.	Zespół Szkół Samorządowych im. Wł. St. Reymonta w Zawidzu Kościelnym	technikum	11		

	Technikum im. Wł. St. Reymonta w Zawidzu Kościelnym				
7.	Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Grąbcu	podstawowa	9	Stowarzyszenie na rzecz rozwoju miejscowości Grąbiec i miejscowości okolicznych gminy Zawidz powiatu sierpeckiego	niepubliczna

Źródło: Raport o stanie Gminy Zawidz za rok 2021 r.

Wszystkie szkoły podstawowe oraz liceum i technikum posiadają pracownie komputerowe z dostępem do Internetu. Budynek szkolny i otoczenie wokół zarządzane przez dyrektorów jednostek oświatowych spełniają podstawowe wymogi bezpieczeństwa i higieny nauki oraz pracy.

Baza lokalowa jaką dysponują jednostki oświatowe, dla których organem prowadzącym jest Gmina Zawidz, obejmuje łącznie 5 obiektów szkolnych w:

- Zawidzu Kościelnym – 1 szkoła podstawowa wraz z salą gimnastyczną oraz stołówką szkolną i punkt przedszkolny, boiskiem sportowym „Orlik”; 1 szkoła ponadpodstawowa wraz z halą sportową oraz stołówką szkolną,
- Jeżewie – 1 szkoła z punktem przedszkolnym oraz halą sportową, boiskiem sportowym „Orlik”;
- Osiek – 1 szkoła z punktem przedszkolnym,
- Słupia – 1 szkoła z punktem przedszkolnym.

Wszystkie szkoły podstawowe są bardzo dobrze wyposażone w pomoce dydaktyczne, uczniowie i nauczyciele wykorzystują tablice multimedialne, sprzęt komputerowy i multimedialny.

Na terenie Gminy Zawidz działają 4 kluby sportowe zrzeszające łącznie 236 członków, 224 ćwiczących, 6 trenerów i 7 instruktorów sportowych (dane GUS za 2020 r.):

- 1) SKS „OLIMPIJCZYK” w Jeżewie,
- 2) SKS „Mega-Gim” przy ZSS w Zawidzu,

3) UKS „Pogoń” w Słupi,

4) UKS „Orzeł” przy Szkole Podstawowej w Zawidzu.

Spośród 224 osób ćwiczących 157 osób to mężczyźni, a 67 to kobiety.

Kultura

Na terenie Gminy Zawidz nie działa żadna jednostka pełniąca funkcję gminnego ośrodka kultury. Rolę placówki kulturalno-edukacyjnej pełni Gminna Biblioteka Publiczna w Zawidzu oraz jej filie w Jeżewie i Słupi (lekcje biblioteczne, spotkania z bajką i książką, gościnne wystawy i pokazy filmowe).

Księgozbiór Gminnej Biblioteki Publicznej w Zawidzu i filii na dzień 31.12.2021 r. wynosił 23 486 sztuk woluminów, w tym:

- GBP Zawidz – 9 290 sztuk,
- Filia Jeżewo – 8 582 sztuk,
- Filia Słupia – 5 614 sztuk.

Liczba czytelników w GBP i filiach na dzień 31.12.2021 r. wyniosła 742 osoby, w tym:

- GBP Zawidz – 550 osób,
- Filia Jeżewo – 142 osoby,
- Filia Słupia – 50 osób.

W porównaniu z rokiem 2021 nastąpił spadek liczby czytelników o 41 osób (w 2020 r., w porównaniu do roku 2019, spadek ten wynosił 73 osoby). Największy spadek liczby czytelników nastąpił w GBP Zawidz (mniej o 30 czytelników).

Liczba czytelników na 100 mieszkańców wynosi 11,71 (według stanu ludności na 30.06.2021 r.). W strukturze czytelników przeważają osoby w wieku do 15 lat oraz w przedziale wiekowym 16 – 19 lat. 24% ogółu czytelników stanowią osoby pracujące, a 66% - osoby uczące się. Na 1 czytelnika przypada 11,85 wypożyczonych książek w ciągu roku, liczba wypożyczeń ogółem na 100 mieszkańców wynosi 139 woluminów (w 2020 r. było to 127 wypożyczeń).

IX. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I ICH MIENIA

Zagrożenie powodzią

Na terenie Gminy Zawidz wyznaczone zostały obszary szczególnego zagrożenia powodzią ze strony rzeki Sierpienicy. Obszarami szczególnego zagrożenia powodzią są obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%, a także obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy oraz wyspy i przymuliska stanowiące działki ewidencyjne oraz pas techniczny.

Zgodnie z istniejącym stanem zagospodarowania, w zasięgu tych terenów, nie znajduje się żadna trwała zabudowa. Większość terenów znajdujących się w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią to tereny rolnicze, łąki i pastwiska.

Dla rzeki Raciążnicy nie zostały opracowane mapy zagrożenia powodziowego.

Zagrożenie osuwaniem się mas ziemnych

Na terenie Gminy Zawidz nie zinwentaryzowano osuwisk oraz terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.

Zagrożenie hałasem

Głównym źródłem zagrożenia dla środowiska akustycznego na terenie Gminy Zawidz ciągi komunikacyjne, w szczególności droga krajowa nr 10 oraz droga wojewódzka nr 561, a także linia kolejowa nr 27.

W 2020 r. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie wykonał pomiary monitoringowe hałasu na terenie województwa mazowieckiego. W Zawidzu Kościelnym znajdował się punkt pomiarowy hałasu kolejowego.

Tab. 18 Wyniki pomiarów hałasu kolejowego wykonanych wzdłuż linii kolejowej nr 27 w punkcie pomiarowym w Zawidzu Kościelnym

Lokalizacja punktu pomiarowego	Pora doby	L _{AeT}	Natężenie ruchu			
			osobowe	towarowe	inne	razem
Zawidz	Dzień	52,1 dB	-	-	11	11

Kościelny, ul. Słoneczna	(16 h)					
	Noc (8 h)	62,0 dB	-	2	3	5

Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa mazowieckiego w roku 2020, GIOŚ 2021 r.

W punkcie pomiarowym w Zawidzu Kościelnym po stronie wykonywania pomiarów zlokalizowana była zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, po stronie przeciwnej – tereny rolne. Stwierdzono przekroczenie dla pory nocnej przy wartości dopuszczalnej 56 dB.

W ostatnich latach w Gminie Zawidz nie były prowadzone pomiary hałasu komunikacyjnego na drodze krajowej oraz wojewódzkiej.

Zagrożenia przemysłowe

Na terenie Gminy Zawidz nie znajdują się zakłady o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

X. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

1. Analiza ekonomiczna

1.1 Analiza budżetu gminy w latach 2012-2021

Dla przedstawienia kondycji finansowej Gminy Zawidz analizie poddano dochody i wydatki gminy w latach 2012 – 2021.

Dochody Gminy

Tab. 19 Dochody ogółem Gminy Zawidz w latach 2012-2021

Rok	Wartość (zł)
2012	22015111,36
2013	22843851,37
2014	24369274,22
2015	25613726,43
2016	29310421,93
2017	32645478,45
2018	34169055,23
2019	36730572,76

2020	38670935,42
2021	41062732,62

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W ostatnich 10 latach dochody Gminy wzrosły nominalnie o 19 047 621,26 zł. Dochód na 1 mieszkańca w 2021 r. wyniósł 6 363,36 zł (wzrost o 3 207,98 zł w porównaniu z rokiem 2012).

W poniższej tabeli przedstawiono porównanie dochodów Gminy Zawidz z 2012 r. i 2021 r. zgodnie z podziałem na działy Klasyfikacji Budżetowej:

Tab. 20 Dochody ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej w Gminie Zawidz

Działy klasyfikacji budżetowej	Wartość (zł)	
	2012	2021
ogółem	22015111,36	41062732,62
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	868 856,73	1 630 091,96
Dział 020 - Leśnictwo	0,00	0,00
Dział 050 - Rybołówstwo i rybactwo	0,00	0,00
Dział 100 - Górnictwo i kopalnictwo	0,00	0,00
Dział 150 - Przetwórstwo przemysłowe	15 600,00	0,00
Dział 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0,00	0,00
Dział 500 - Handel	0,00	0,00
Dział 550 - Hotele i restauracje	0,00	0,00
Dział 600 - Transport i łączność	50 000,00	100 000,00
Dział 630 - Turystyka	0,00	0,00
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	78 697,16	313 600,77
Dział 710 - Działalność usługowa	0,00	0,00
Dział 720 - Informatyka	0,00	0,00
Dział 730 - Nauka	0,00	-
Dział 730 - Szkolnictwo wyższe i nauka	-	0,00
Dział 750 - Administracja publiczna	119 625,04	392 473,89
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	1 171,00	1 377,00
Dział 752 - Obrona narodowa	0,00	0,00
Dział 753 - Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	0,00	0,00
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	40 300,00	204 500,00
Dział 755 - Wymiar sprawiedliwości	0,00	0,00
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	4 723 179,17	6 853 511,46
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	0,00	0,00
Dział 758 - Różne rozliczenia	10 801 537,00	18 326 333,00
Dział 801 - Oświata i wychowanie	874 488,77	587 875,19
Dział 803 - Szkolnictwo wyższe	0,00	-
Dział 851 - Ochrona zdrowia	0,00	14 952,00
Dział 852 - Pomoc społeczna	4 110 865,00	531 601,27

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	97 527,19	0,00
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	222 524,70	165 106,00
Dział 855 - Rodzina	-	10 271 224,29
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	10 739,60	1 660 085,79
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,00	10 000,00
Dział 925 - Ogrody botan. i zoolog. oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	0,00	0,00
Dział 926 - Kultura fizyczna i sport	0,00	0,00
Dział 926 - Kultura fizyczna	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Głównym źródłem dochodów Gminy niezmiennie pozostają dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem, a także różne rozliczenia¹⁹ oraz rolnictwo i łowiectwo. „Nowe” przychody w dziale Rodzina wynikają ze zmian dotyczących ewidencjonowania środków przeznaczonych na wsparcie rodziny w ramach świadczenia wychowawczego „Rodzina 500 plus”. Do tego działu przeniesiono niektóre rozdziały z działów „852 – Pomoc społeczna”, „853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej” oraz „753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne”.

W 2021 r., w porównaniu do 2012 r., największy wzrost dochodów w gminie odnotowano w działach:

- rolnictwo i leśnictwo,
- administracja publiczna,
- gospodarka mieszkaniowa,
- bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa,
- różne rozliczenia,
- gospodarka komunalna i ochrona środowiska.

Skutki obniżenia górnych stawek podatków oraz udzielonych ulg i zwolnień przez Radę Gminy wyniosły 757 641,00 zł, co stanowi 11,05% wykonanych podstawowych dochodów podatkowych.

¹⁹ Dział 758 „Różne rozliczenia” obejmuje bardzo różnorodne wydatki, dla których trudno byłoby znaleźć wspólną cechę. Zalicza się do nich – na etapie planowania budżetowego:

- subwencje dla jednostek samorządu terytorialnego;
- wszystkie rezerwy budżetowe, łącznie z rezerwami tworzonymi w budżetach wojewodów;
- wpłaty do budżetu Unii Europejskiej;
- środki na współfinansowanie (wkład krajowy) do wydatków na zadania ujęte w ogólnopolskich programach operacyjnych oraz w regionalnych programach operacyjnych;
- subwencje dla partii politycznych;
- wydatki tzw. Funduszu Kościelnego;
- wydatki bieżące i inwestycyjne Komisji Nadzoru Finansowego

Wydatki Gminy

Tab. 21 Wydatki Gminy Zawidz w latach 2012-2021

Rok	Wartość (zł)
2012	21288410,22
2013	24500751,67
2014	24051158,44
2015	25808660,87
2016	29976686,79
2017	34641837,31
2018	35964099,25
2019	37067103,62
2020	36237977,48
2021	37 208 373,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W ostatnich 10 latach wydatki budżetu Gminy wzrosły nominalnie o 15 919 962,96 zł. Wydatki na 1 mieszkańca w 2021 r. wyniosły 5 766,06 zł (wzrost o 2 714,83 zł w porównaniu z rokiem 2012).

W poniższej tabeli przedstawiono porównanie wydatków Gminy Zawidz z 2012 r. i 2021 r. zgodnie z podziałem na działy Klasyfikacji Budżetowej:

Tab. 22 Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej w Gminie Zawidz

Działy klasyfikacji budżetowej	Wartość	
	2012	2021
ogółem	21 288 410,22	37 208 373,19
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	915 089,13	1 765 838,38
Dział 020 - Leśnictwo	0,00	0,00
Dział 050 - Rybołówstwo i rybactwo	0,00	0,00
Dział 100 - Górnictwo i kopalnictwo	0,00	0,00
Dział 150 - Przetwórstwo przemysłowe	25 251,57	0,00
Dział 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0,00	0,00
Dział 500 - Handel	0,00	0,00
Dział 550 - Hotele i restauracje	0,00	0,00
Dział 600 - Transport i łączność	989 164,33	1 868 282,86
Dział 630 - Turystyka	0,00	0,00
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	58 212,72	502 459,02
Dział 710 - Działalność usługowa	21 033,00	212 627,00
Dział 720 - Informatyka	0,00	0,00
Dział 730 - Nauka	0,00	-
Dział 730 - Szkolnictwo wyższe i nauka	-	0,00

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Dział 750 - Administracja publiczna	2 134 487,71	3 350 701,68
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	1 171,00	1 377,00
Dział 752 - Obrona narodowa	0,00	0,00
Dział 753 - Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	0,00	0,00
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	322 795,95	1 032 632,06
Dział 755 - Wymiar sprawiedliwości	0,00	0,00
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	32593,44	0,00
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	257 990,41	132 599,35
Dział 758 - Różne rozliczenia	0,00	0,00
Dział 801 - Oświata i wychowanie	10 856 829,39	13 552 556,59
Dział 803 - Szkolnictwo wyższe	0,00	-
Dział 851 - Ochrona zdrowia	50 495,25	101 330,19
Dział 852 - Pomoc społeczna	4 652 683,92	1 659 619,35
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	109 434,19	0,00
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	410 423,92	372 310,12
Dział 855 - Rodzina	-	10 382 648,28
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	270 095,56	1 851 323,19
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	170 754,86	323 217,97
Dział 925 - Ogrody botan. i zoolog. oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	0,00	0,00
Dział 926 - Kultura fizyczna	42 497,31	98 850,14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W 2021 r., w porównaniu do 2012 r., największy wzrost wydatków w gminie odnotowano w działach:

- działalność usługowa,
- gospodarka mieszkaniowa,
- bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa,
- gospodarka komunalna i ochrona środowiska.

1.2 Analiza Wieloletniej Prognozy Finansowej

Według *Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Zawidz na lata 2023-2035* bilans planowanych dochodów i wydatków w założonym okresie czasu przedstawia się następująco:

Lata	Dochody ogółem (zł)	Wydatki ogółem (zł)	Wynik budżetu (zł)
2023	49 914 640,01	55 786 140,27	-5 871 500,26
2024	32 493 141,00	31 964 141,00	529 000,00
2025	34 117 799,00	33 588 799,00	529 000,00
2026	35 482 510,00	34 853 510,00	629 000,00
2027	36 901 810,00	36 272 810,00	629 000,00
2028	38 008 864,00	37 379 864,00	629 000,00
2029	39 149 130,00	38 165 130,00	984 000,00
2030	40 323,604,00	39 439 604,00	884 000,00
2031	41 130 076,00	40 360 076,00	770 000,00
2032	41 952 677,00	41 132 677,00	820 000,00
2033	42 791 731,00	41 971 731,00	820 000,00
2034	43 647 566,00	42 877 566,00	770 000,00
2035	44 520 517,00	43 750 517,00	770 000,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Zawidz na lata 2023-2035

W Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Zawidz na lata 2023-2035²⁰ zostały zaplanowane wydatki inwestycyjne przekraczające jeden rok budżetowy na cel pn.:

- „Modernizacja oczyszczalni ścieków w Majkach Małych – przywrócenie funkcjonalności oczyszczalni ścieków dla ułatwienia życia mieszkańcom” w łącznym nakładzie finansowym 1 777 350,00 zł;
- „Budowa kanalizacji na ulicy Polnej w Zawidzu Kościelnym wraz z przepompownią ścieków – ułatwienie życia mieszkańcom poprzez rozbudowę kanalizacji wraz z przepompownią ścieków” w łącznym nakładzie finansowym 801 619,00 zł;
- „Budowa oczyszczalni ścieków przy Szkole Podstawowej im. Wincentego Witosa w Jeżewie – poprawa warunków korzystania z toalet i kuchni dla uczniów i pracowników szkoły” w łącznym nakładzie finansowym 363 405,00 zł;
- „Modernizacja i przebudowa dróg gminnych w Gminie Zawidz – poprawa warunków życia przez bezpieczne i komfortowe poruszanie się drogami gminnymi” w łącznym nakładzie finansowym 10 244 685,41 zł;

²⁰ Uchwała Nr 207/XXXVI/2022 Rady Gminy Zawidz z dnia 29.12.2022 r., zmieniona Uchwałą nr 219/XXXVIII/2023 Rady Gminy Zawidz z dnia 31.03.2023 r.

- „Rozbudowa i przebudowa Stacji Uzdatniania Wody w Majkach Małych – zaopatrzenie mieszkańców gminy w wodę” w łącznym nakładzie finansowym 4 523 763,30 zł.

1.3 Analiza Strategii Rozwoju Gminy Zawidz na lata 2016 – 2025

W *Strategii Rozwoju Gminy Zawidz na lata 2016-2025* przyjętej Uchwałą Nr 83/XII/2015 Rady Gminy Zawidz z dnia 30.12.2015 r. określono strategiczne cele rozwoju gminy i kierunki działania oraz określono finansowanie tych działań.

Przyjęte cele strategiczne to:

- 1) *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej, która pozytywnie wpłynie na jakość życia mieszkańców;*
- 2) *Budowa społeczeństwa obywatelskiego, aktywizacja społeczności lokalnych oraz aktywne rozwiązywanie problemów społecznych;*
- 3) *Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności sposób sektora mikro i małych przedsiębiorstw;*
- 4) *Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego;*
- 5) *Osiągnięcie wysokiej jakości usług ochrony zdrowia;*
- 6) *Rozwój instytucjonalny gminnej administracji samorządowej.*

Przewidywanymi potencjalnymi źródłami finansowania zadań zapisanych w *Strategii* będą:

- środki własne budżetu Gminy Zawidz,
- środki pochodzące z dotacji celowych będących w dyspozycji odpowiednich Ministrów,
- środki z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
- środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego EFRR w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014- 2020
- środki z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (EFS),

- środki z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG),
- środki z Norweskiego Mechanizmu Finansowego,
- budżety powiatowych i wojewódzkich funduszy celowych, w tym np. Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- inne środki finansowe, włączając środki osób fizycznych i osób prawnych.

1.4 Analiza nakładów inwestycyjnych oraz wydatków majątkowych zrealizowanych w roku 2021

Realizacja zadań inwestycyjnych wykonanych przez Gminę w 2021 roku obejmuje następujące przedsięwzięcia:

- 1) Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej w Gminie Zawidz wraz z rozbudową i modernizacją Stacji Uzdatniania Wody w Majkach Małych i Zawidzu Kościelnym – 96 087,13 zł (część inwestycji przewidziana do zrealizowania w 2021 r.).
- 2) Realizacja inwestycji drogowych na terenie Gminy Zawidz – dotacja majątkowo przekazana dla Powiatu Sierpeckiego – 425 794,88 zł.
- 3) Modernizacja budynku przy ul. Zielonej w Zawidzu Kościelnym (mienie gminne) – 149 791,56 zł.
- 4) Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Kosmaczewo na odcinku 930 m. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 345 674,31 zł dofinansowanie z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych 100 000,00 zł.
- 5) Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Osiek Piaseczny na odcinku 1150 m. Całkowity koszt inwestycji 259 560,75.
- 6) Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z ternu gminy Zawidz dofinansowane z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Wartość zadania 39 771,25 zł, a otrzymana dotacja wyniosła 27 541,58 zł. W ramach zadania zostało usuniętych 114 ton azbestu z 53 gospodarstw domowych.
- 7) W ramach pomocy Mazowieckiego Instrumentu Aktywizacji Sołectw wykonano:
 - Remont remizy OSP Kęsice – koszt całkowity 24 500 zł, dofinansowanie 10 000 zł;

- Remont remizy OSP Makomazy – koszt całkowity 20 000 zł, dofinansowanie 10 000 zł;
- Montaż oświetlenia ulicznego w miejscowości Rekowo – koszt całkowity 20 000 zł, dofinansowanie 10 000 zł;
- Zagospodarowanie terenu nad stawem w Milewie – koszt całkowity 20 000 zł, dofinansowanie 10 000 zł;
- Modernizacja remizy OSP w Skoczkanie – koszt całkowity 24 000 zł, dofinansowanie 10 000 zł;
- Modernizacja świetlicy wiejskiej w miejscowości Stare Chabowo – koszt całkowity 36 000 zł, dofinansowanie 10 000 zł;
- Remont figurek przydrożnych w sołectwie Szumanie – koszt całkowity 31 000 zł, dofinansowanie 10 000 zł;
- Wykonanie ogrzewania gazowego w garażu strażackim OSP Milewko – koszt całkowity 38 820 zł, dofinansowanie 25 000 zł.

2. Analiza środowiskowa

W celu rozpoznania, analizy i oceny aktualnych warunków środowiska przyrodniczego oraz określenia uwarunkowań przyrodniczych rozwoju lub kierunków zmian w zagospodarowaniu przestrzennym sporządzane jest opracowanie ekofizjograficzne.

Cytując za *Opracowaniem ekofizjograficznym podstawowym*, sporządzonym na potrzeby opracowywanego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz, zidentyfikowane zagrożenia jakości środowiska to:

- lokalizacja zabudowy na terenach podmokłych;
- degradacja fizyczna i chemiczna gleb spowodowana m.in.: oddziaływaniem dróg, funkcjonowaniem baz paliw, przemysłem wydobywczym, zmniejszaniem udziału powierzchni biologicznie czynnej;
- presja rolnicza powodująca zanieczyszczenie takimi składnikami jak fosfor, potas i magnez do gleby, a tym samym dalej do wód powierzchniowych i podziemnych;
- spływ powierzchniowy biogenów z pól i niewłaściwe składowanie nawozów naturalnych;
- erozja wietrzna występuje głównie na obszarach gleb lekkich;

- nieuregulowana gospodarka ściekowa na terenach nieobjętych kanalizacją sanitarną, a co za tym idzie odprowadzanie ścieków nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych;
- ograniczanie naturalnych siedlisk roślinnych i zwierzęcych;
- wprowadzanie barier ekologicznych;
- zanieczyszczenie powietrza ze źródeł komunikacyjnych oraz palenisk domowych.

Na podstawie przeprowadzonej w *Opracowaniu ekofizjograficznym podstawowym* analizy środowiska przyrodniczego Gminy Zawidz określono jego przydatność pod względem możliwości rozwoju i ograniczeń dla różnych rodzajów użytkowania. **Obszary wytypowanymi do wyłączenia z zainwestowania** są:

- zwarte kompleksy leśne (objęte ochroną prawną),
- tereny wód powierzchniowych,
- tereny wodno-błotne.

Wyznaczono również **tereny ograniczeń w zabudowie**, którymi są:

- tereny występowania gleb wysokich klas bonitacyjnych,
- tereny występowania gleb organicznych,
- tereny wokół ujęć wody,
- tereny występowania złóż surowców (Skoczkowo I, Milewo I),
- tereny stanowisk archeologicznych.

Na potrzeby rozwoju osadnictwa obok zakazów i ograniczeń zabudowy wskazano również **tereny predysponowane w pierwszej kolejności do zajmowania pod inwestycje**, należą do nich:

- tereny zabudowane (dogęszczenie zabudowy);
- tereny w sąsiedztwie istniejącej zabudowy (przeciwdziałanie rozpraszaniu się zabudowy);
- tereny posiadające uzbrojenie techniczne oraz dostęp z dróg publicznych (zminimalizowanie kosztów uzbrojenia terenu);

- tereny nieużytków lub gleb o niskiej klasie bonitacyjnej.

3. Analiza społeczna

Diagnoza dotycząca sfery społecznej mieszkańców Gminy Zawidz została przedstawiona w rozdziale VIII „Warunki i jakość życia mieszkańców”. Wnioski z ww. rozdziału przedstawiają się następująco:

- w ciągu ostatnich lat na terenie gminy zauważalny jest spadek liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (18,4% ludności ogółem w 2015 r., 14,1% - w 2019 r., w 2020 r. - 12,8%, w 2021 r. - 10,1%). Udział osób korzystających z pomocy społecznej pozostaje nadal dużo wyższy niż w innych gminach powiatu sierpeckiego;
- Gmina charakteryzuje się gorszym wskaźnikiem liczby osób przypadających na 1 przychodnię opiekę zdrowotną niż powiat (w 2019 r. Gmina Zawidz - 3289, powiat - 2362). W konsekwencji, w gminie udzielanych jest mniej porad podstawowej opieki zdrowotnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca niż w powiecie (w 2019 r. gmina - 3,3, powiat - 4,9). Świadczy to o niedostatecznej dostępności opieki zdrowotnej;
- Poziom kształcenia na poziomie podstawowym w Gminie Zawidz jest niższy niż poziom nauczania w powiecie sierpeckim. Uśrednione wyniki egzaminów klas VIII w roku szkolnym 2019/2020 w Gminie Zawidz były niższe niż dla powiatu oraz dla kraju. Za poziom wyników w roku szkolnym 2019/2020 odpowiadać może pandemia koronawirusa, która wymusiła na szkołach zdalne nauczanie cechujące się niższą efektywnością;
- Poziom kształcenia na poziomie ponadpodstawowym w Liceum Ogólnokształcącym w Zawidzu jest wyższy niż poziom nauczania w powiecie sierpeckim. Zdawalność egzaminu maturalnego w roku szkolnym 2019/2020 w Gminie Zawidz była wyższa niż w powiecie oraz w kraju, a zdawalność egzaminu zawodowego była wyższa niż w województwie.
- W Gminie Zawidz poza biblioteką, brak jest instytucji kultury, takich jak gminny ośrodek kultury, we wsiach sołeckich funkcjonują natomiast świetlice wiejskie, w większości wyremontowane. Jednocześnie w 2020 r. i 2021 r. odnotowano spadek odwiedzin w bibliotekach, co należy jednak wiązać z czasowym zamknięciem placówek w trakcie pandemii koronawirusa;

- Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Gminie Zawidz wynosi 92,5% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa mazowieckiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy najczęściej stwierdzono przestępstw o charakterze gospodarczym oraz o charakterze kryminalnym, w dalszej kolejności odnotowano przestępstwa przeciwko mieniu, drogowe oraz przeciwko życiu i zdrowiu;
- Na terenie Gminy Zawidz w 2021 r. zarejestrowanych było 19 organizacji pozarządowych. Współpraca Wójta Gminy Zawidz z organizacjami pozarządowymi ma charakter finansowy (dotacje na działalność, zakup oleju opałowego, płace, zakup nagród itp.) oraz pozafinansowy (wynajem sali posiedzeń, wynajem autokaru, doradztwo, udział Wójta i Sekretarza w imprezach organizowanych przez organizacje pozarządowe, współdziałanie w celu pozyskiwania środków pochodzących z funduszy zewnętrznych).

4. Prognozy demograficzne

Główny Urząd Statystyczny opracował *Prognozę ludności gmin na lata 2017 – 2030*. Została ona opracowana w oparciu o długoterminowe założenia *Prognozy ludności Polski na lata 2014 – 2050* oraz *Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu na lata 2014 – 2050*. Prezentowana prognoza ludności gmin do 2030 r. jako punkt wyjścia przyjmuje stan ludności w dniu 31.12.2016 r. w obowiązującym wówczas podziale administracyjnym.

Początek okresu prognozy sporządzonej przez GUS przypadł na 2017 r. Weryfikacja prognozy możliwa jest dla lat 2017-2022²¹. W tych latach wielkość błędu statystycznego wyniósł: 16 osób mniej dla 2017 r., 85 osób mniej dla 2018 r., 119 osób mniej dla 2019 r., 152 osoby mniej dla 2020 r., 254 osoby mniej dla 2021 r., 668 osób mniej dla 2022 r.

Tab. 23 Prognoza demograficzna dla Gminy Zawidz do roku 2030

Rok	Prognozowana liczba ludności		
	ogółem	mężczyźni	kobiety
2017	6 768/6 752 ²²	3 410/3 398	3 358/3 354
2018	6 732/6 647	3 399/3 349	3 333/3 298
2019	6 697/6 578	3 387/3 303	3 310/3 275

²¹ Za I półrocze 2022 r. zgodnie z dostępnymi danymi GUS

²² Wartość po ukośniku oznacza rzeczywistą liczbę ludności

2020	6 665/6 513	3 373/3 264	3 292/3 249
2021	6 633/6379	3 359/3 200	3 274/3 179
2022	6 601/5 933	3 346/2 974	3 255/2 959
2023	6 572	3 333	3 239
2024	6 543	3 321	3 222
2025	6 515	3 307	3 208
2026	6 488	3 295	3 193
2027	6 461	3 281	3 180
2028	6 433	3 266	3 167
2029	6 406	3 253	3 153
2030	6 375	3 237	3 138

Źródło: „Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030”, Główny Urząd Statystyczny 2017 r.

Biorąc pod uwagę rzeczywistą liczbę osób w 2016 r. (stan wyjściowy - początek prognozy) i prognozowaną liczbę ludności w 2030 r. prognozowany spadek ogólnej liczby ludności wyniesie mniej niż 10% (ok. 6%).

Prognozy GUS dotyczące struktury ludności Gminy Zawidz przewidują spadek udziału grup osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. Oznacza to w konsekwencji zwiększenie udziału osób w wieku poprodukcyjnym, a więc zwiększy się obciążenie populacji osobami starszymi.

Tab. 24 Struktura ludności Gminy Zawidz wg stanu istniejącego w 2016 r. i prognozowana w 2030 r.

STRUKTURA LUDNOŚCI (w %)		
wiek	2016	2030
	Ogółem	Ogółem
przedprodukcyjny	19,3	17,2
produkcyjny	62,1	58,0
poprodukcyjny	18,6	23,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030”, Główny Urząd Statystyczny 2017 r.

Wyniki prognozy ludności gmin wskazują, że współczynnik przyrostu naturalnego w Gminie Zawidz w 2030 r. zawierać się będzie w przedziale 0‰ - -5‰, przy czym należy wskazać, że dodatnią wartość współczynnika przyrostu naturalnego GUS prognozuje głównie dla gmin położonych w bezpośrednim sąsiedztwie dużych miast.

Tab. 25 Prognoza ruchu naturalnego i wędrownego dla Gminy Zawidz do roku 2030

Rok	Ruch naturalny		Migracje wewnętrzne na pobyt stały			Migracje zagraniczne na pobyt stały	
	Urodzenia	Zgony	Napływ	Odływ	Saldo	Imigracja	Emigracja
2017	65	78	46	72	-26	0	1
2018	67	77	46	71	-25	0	1
2019	68	76	44	70	-26	0	1
2020	69	75	44	69	-25	0	1
2021	68	75	44	68	-24	0	1
2022	69	76	43	67	-24	0	1
2023	68	72	42	66	-24	0	1
2024	66	71	42	65	-23	0	1
2025	67	70	40	64	-24	0	1
2026	66	69	40	63	-23	0	1
2027	65	67	38	62	-24	0	1
2028	63	67	38	61	-23	0	1
2029	62	65	38	61	-23	0	1
2030	58	65	37	60	-23	0	1

Źródło: „Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030”, Główny Urząd Statystyczny 2017 r.

Według wyliczeń GUS Gminę Zawidz w 2030 r. będzie charakteryzowało się saldem migracji poniżej -3‰. Zgodnie z prognozą w 2030 r., podobnie jak obecnie, najbardziej korzystne saldo migracji wystąpi w gminach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie największych miast (powyżej 100 tys. mieszkańców). Niskie saldo migracji cechować będzie wiele gmin województwa mazowieckiego.

Prognoza GUS opracowana w 2017 r. nie uwzględniła czynnika losowego, jakim była pandemia koronawirusa, która rozpoczęła się w 2020 r. i która miała znaczny, aczkolwiek wcześniej niemożliwy do przewidzenia, negatywny wpływ na demografię społeczeństw w latach 2020-2021 powodując ponadprzeciętną liczbę zgonów oraz zmniejszenie liczby urodzeń.

5. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Przy tworzeniu bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę przyjęto 10-letnią perspektywę czasową – w nawiązaniu do horyzontu czasowego prognozy demograficznej sporządzonej przez GUS oraz zakładając, że po tym okresie nastąpi konieczność aktualizacji założeń polityki przestrzennej Gminy.

5.1 Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę w podziale na funkcje zabudowy

Na potrzeby bilansu terenów wyodrębniono główne funkcje zabudowy kształtujące strukturę funkcjonalno-przestrzenną miasta:

- 1) funkcję mieszkaniową obejmującą m.in. zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, a także mieszkaniowo-usługową, czyli mieszkaniową z towarzyszącymi usługami;
- 2) funkcję produkcyjno-usługową obejmującą w szczególności zabudowę produkcyjną, składy i magazyny, zabudowę usługową (w tym usługi publiczne i komercyjne, usługi sportu i rekreacji itp.) oraz zabudowę mieszaną, tj. produkcyjno-usługową.

Grupa obejmująca funkcję mieszkaniową nie dotyczy zabudowy zagrodowej, przez którą należy rozumieć w szczególności budynki mieszkalne, budynki gospodarcze lub inwentarskie w rodzinnych gospodarstwach rolnych, hodowlanych lub ogrodniczych oraz w gospodarstwach leśnych²³. Ww. grupy nie obejmują również budynków służących bezpośrednio do produkcji rolniczej (w tym uznanej za dział specjalny²⁴) oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu. Grunty pod wchodzącymi w skład gospodarstw rolnych budynkami mieszkalnymi oraz innymi budynkami i urządzeniami służącymi wyłącznie produkcji rolniczej oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu, a także pod budynkami i urządzeniami służącymi bezpośrednio do produkcji rolniczej uznanej za dział specjalny, stanowią grunty rolne, w związku z tym tego rodzaju zabudowa może być realizowana na terenach rolnych bez konieczności wskazywania konkretnych miejsc.

²³ Zgodnie z definicją w przepisach odrębnych.

²⁴ stosownie do przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych i podatku dochodowym od osób prawnych

Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową

Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową zostało wyliczone na podstawie prognoz demograficznych oraz wskaźników dotyczących jakości życia mieszkańców, w szczególności danych dotyczących poprawy standardów zamieszkania w istniejących mieszkaniach polegających na wzroście powierzchni użytkowej mieszkań (budowa nowych, większych mieszkań) oraz rozgęszczeniu mieszkań (zmniejszenie liczby osób przypadających na poszczególne lokale mieszkalne).

Dane wyjściowe do obliczenia zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową:

- **prognozowana liczna ludności w 2030 r.:** 6 375 osoby,
- **prognozowana powierzchnia użytkowa 1 mieszkania:** 97,0 m²,
- **prognozowany przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę:** 39,0 m².

Prognozowaną powierzchnię użytkową 1 mieszkania przyjęto na podstawie analizy obserwowanego trendu w ciągu ostatnich 10 lat, tj. wzrost przeciętnej powierzchni 1 mieszkania. Podobne założenie przyjęto dla prognozowanej przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania przypadającą na 1 osobę.

Prognozowane zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej w 2030 r. obliczono według wzoru:

prognozowana przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (39,0 m ²)	x	prognozowana liczba mieszkańców (6 375)	=	Prognozowane zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej w 2030 r.
--	---	--	---	---

$$39,0 \text{ m}^2 \times 6\,375 = \underline{248\,625,0 \text{ m}^2}$$

Powyższe wyliczenie nie uwzględnia rozgęszczenia mieszkań i konieczności budowy nowych mieszkań dla części obecnych mieszkańców.

Zakładając, że w 2030 r. liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie wyniesie 2,5 (tj. zgodnie z trendem zmniejszania liczby osób przypadających na jeden lokal mieszkalny), potrzebna będzie dodatkowa powierzchnia użytkowa. Wyliczono ją według następujących założeń:

Obliczenie liczby osób w mieszkaniach po rozgęszczeniu:

Obecna liczba mieszkań	x	przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w 2030 r.	=	liczba osób w mieszkaniach po rozgęszczeniu
(1 838)		(2,5)		

$$1\ 838 \times 2,5 = 4\ 595 \text{ osób}$$

Ilość osób z mieszkań rozgęszczanych, dla których trzeba przewidzieć nowe mieszkania (liczba osób w 2022 r. pomniejszona o liczbę osób w mieszkaniach po rozgęszczeniu):

$$5\ 933 - 4\ 595 = 1\ 338 \text{ osób}$$

Zapotrzebowanie na nowe mieszkania w związku z rozgęszczeniem:

liczba osób z mieszkań rozgęszczanych, dla których trzeba przewidzieć nowe mieszkania	x	prognozowana przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	=	Prognozowane zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej w 2030 r. wynikające z rozgęszczenia
(1 338)		(39,0 m ²)		

$$1\ 338 \times 39,0 \text{ m}^2 = 52\ 182,0 \text{ m}^2$$

Suma prognozowanego zapotrzebowania na powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej w 2030 r. dla prognozowanej liczby ludności i prognozowanego zapotrzebowania na powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej wynikającego z rozgęszczenia stanowi **wynosi**:

$$248\ 625 \text{ m}^2 + 52\ 182 \text{ m}^2 = \underline{300\ 807 \text{ m}^2}$$

Różnica pomiędzy prognozowanym zapotrzebowaniem na powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej a istniejącą powierzchnią użytkową zabudowy mieszkaniowej, stanowi maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową:

Suma prognozowanej powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej (300 807 m ²)	-	istniejąca powierzchnia użytkowa zabudowy mieszkaniowej ²⁵ (60 297,60 m ²)	=	maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową
---	---	--	---	---

$$300\ 807\ m^2 - 60\ 297,60\ m^2 = 240\ 509,40\ m^2$$

Biorąc pod uwagę niepewność procesów rozwojowych, a co za tym idzie możliwe zwiększenie zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, ustala się **maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową** zwiększone o 30% w stosunku do otrzymanego wyniku, tj. **312 662 m²** (po zaokrągleniu).

Zabudowa produkcyjno-usługowa

Zgodnie z analizą społeczną niektóre miejscowości Gminy wymagają uzupełnienia zabudowy usługowej z zakresu podstawowej obsługi mieszkańców, a drogi: krajowa i wojewódzka sprzyjają wyznaczeniu nowych terenów działalności gospodarczej. Co więcej, jednym ze strategicznych celów Gminy Zawidz jest wspieranie rozwoju przedsiębiorczości – do osiągnięcia tego celu niezbędne jest wyznaczenie w gminie terenów pod rozwój działalności gospodarczej. Z tego względu ocenia się, że obszary przeznaczone pod funkcje usługowe powinny przeważać nad terenami produkcyjnymi. Na potrzeby niniejszego studium zapotrzebowanie na zabudowę produkcyjną i usługową oszacowano łącznie, bez wydzielenia zapotrzebowania na zabudowę stricte produkcyjną, gdyż ze względu na walory środowiskowe Gminy nie zakłada się wydzielenia obszarów wyłącznie produkcyjnych.

Z uwagi na brak jednoznacznej metodologii i miarodajnych wskaźników do określania maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę produkcyjno-usługową założono, że wskaźnik powierzchni użytkowej zabudowy

²⁵ Na podstawie danych podatkowych UG Zawidz dotyczących sumy powierzchni budynków mieszkalnych lub ich części

produkcyjno-usługowej w stosunku do prognozowanego maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową powinien kształtować się na poziomie 0,4. Prognozowaną powierzchnią użytkową zabudowy produkcyjno-usługowej obliczono według wzoru:

$$\begin{array}{l} \text{maksymalne w} \\ \text{skali gminy} \\ \text{zapotrzebowanie} \\ \text{na nową} \\ \text{zabudowę} \\ \text{mieszkaniową} \\ \\ (312\ 662\ \text{m}^2) \end{array} \times 0,4 = \begin{array}{l} \text{maksymalne w} \\ \text{skali gminy} \\ \text{zapotrzebowanie} \\ \text{na nową} \\ \text{zabudowę} \\ \text{produkcyjno-} \\ \text{usługową} \end{array}$$

$$312\ 662\ \text{m}^2 \times 0,4 = 125\ 064,8\ \text{m}^2$$

Biorąc pod uwagę niepewność procesów rozwojowych, a co za tym idzie możliwe zwiększenie zapotrzebowania na nową zabudowę produkcyjno-usługową, ustala się **maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę produkcyjno-usługową** zwiększone o 30% w stosunku do otrzymanego wyniku, tj. **162 584 m²** (po zaokrągleniu).

Podsumowując, maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę w podziale na funkcje zabudowy wynosi:

Rodzaj zabudowy	Zapotrzebowanie na nową zabudowę
mieszkaniowa	312 662 m ²
produkcyjno-usługowa	162 584 m ²

Źródło: opracowanie własne

5.2 Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

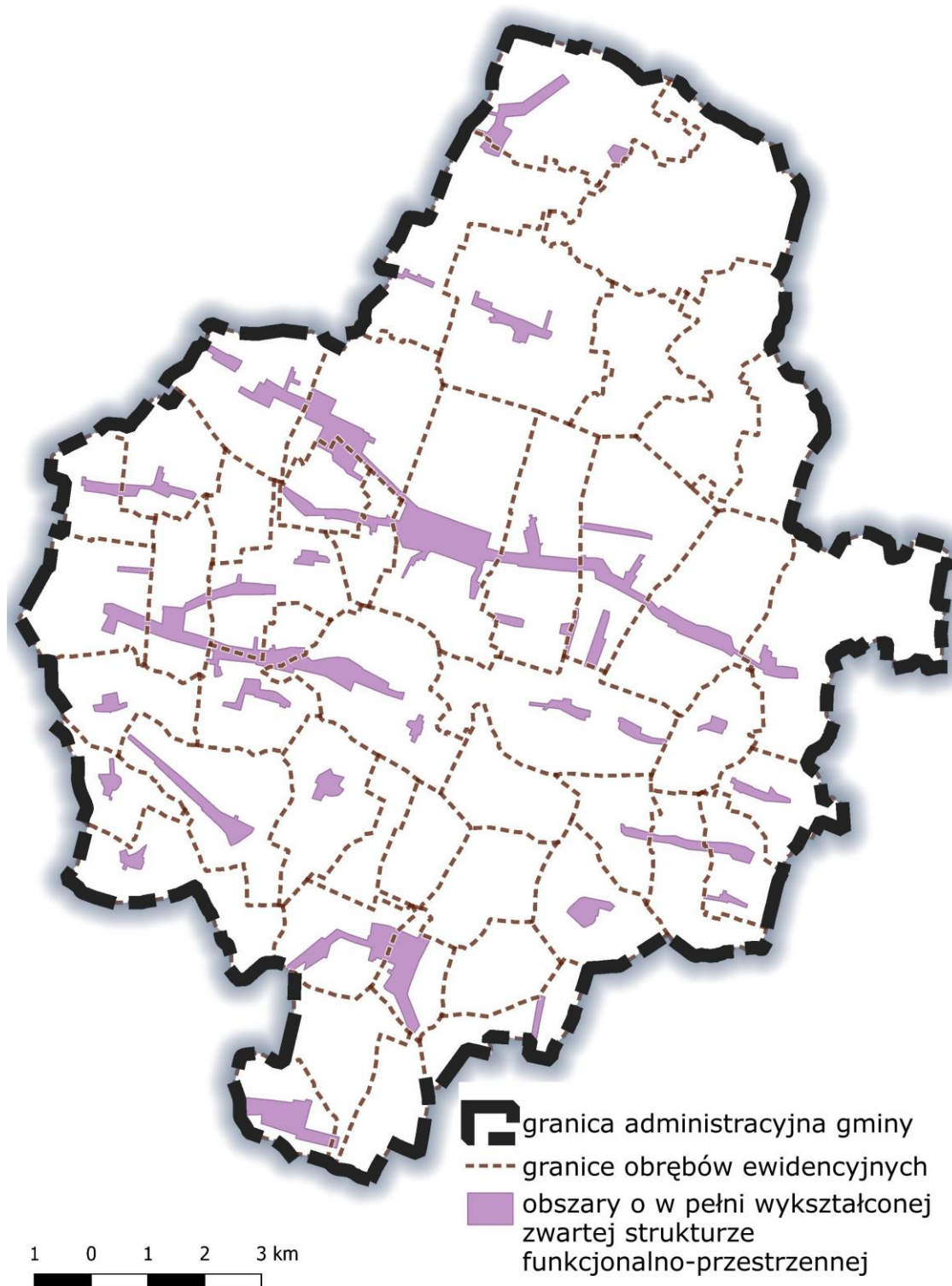
Jednostka osadnicza w myśl art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1443) to „wyodrębniony przestrzennie obszar zabudowy mieszkaniowej wraz z obiektami infrastruktury technicznej zamieszkały przez ludzi”. Chłonność, położonych na terenie gminy, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno - przestrzennej w granicach jednostki osadniczej należy rozumieć jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy.

Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto założenie, że obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej to tereny, na których występuje koncentracja zabudowy i które wyposażone są w infrastrukturę drogową i techniczną (lub mają możliwość podłączenia do systemu komunikacyjnego i infrastrukturalnego). Wytyczając obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej kierowano się także obszarami przeznaczonymi pod zabudowę wyznaczonymi w obecnie obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, a także uwzględniając tereny, dla których wydano ostateczne decyzje o warunkach zabudowy.

Przy wyznaczaniu granic obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej oraz wyliczaniu ich chłonności nie brano pod uwagę granic obrębów ewidencyjnych, gdyż często zabudowa w ramach danego obszaru o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wykracza poza jeden obręb (obejmuje styk tych obrębów). W związku z powyższym, przedstawione obliczenia są zbiorcze i obejmują teren całej gminy.

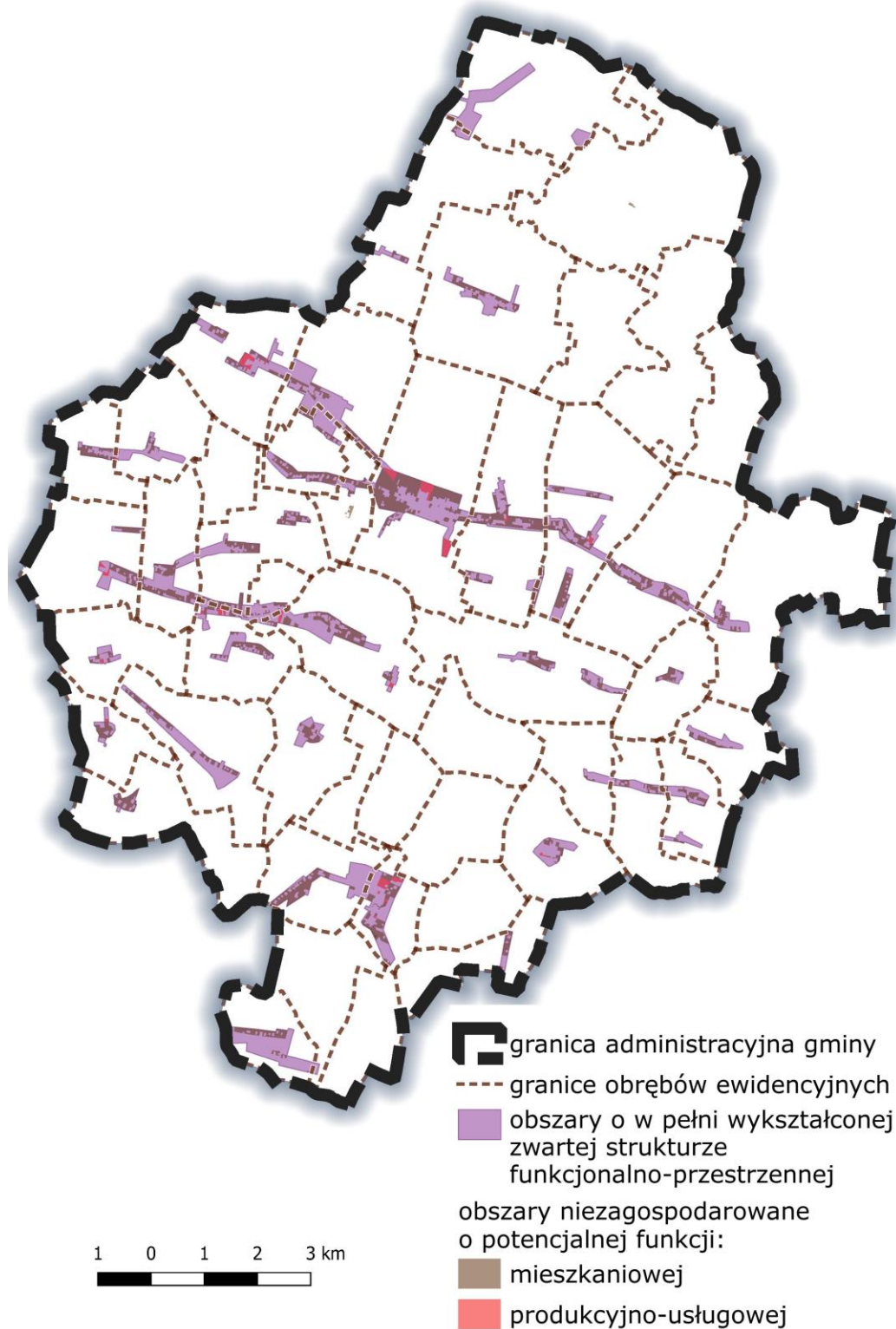
Granice obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej przedstawiono na załączniku graficznym nr 3 oraz na rycinie nr 4.

Ryc. 4 Wyznaczone obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 5 Tereny niezabudowane w granicach obszarów o w pełni wykształczonej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

Źródło: opracowanie własne

W celu obliczenia **chłonności obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno - przestrzennej**, przeprowadzono analizę istniejącego zagospodarowania terenów i zidentyfikowano tereny niezabudowane (na dzień sporządzania studium), na których może powstać zabudowa, sugerując się aktualnym użytkowaniem terenów, przeznaczeniem terenów ustalonym w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (kontynuacja zagospodarowania terenu), a także funkcjach ustalonych w wydanych decyzjach o warunkach zabudowy lub ustaleniach obowiązującego studium. W ten sposób wskazano, jakie funkcje zabudowy możliwe są do zrealizowania na danych fragmentach terenów. Funkcje zabudowy ujęto w trzy grupy, podobnie jak w przypadku obliczania maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę, tj. mieszkaniową i produkcyjno-usługową. Lokalizację terenów niezabudowanych w ramach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno - przestrzennej w podziale na funkcje zabudowy na rycinie nr 8.

Po wskazaniu, jakie funkcje zabudowy możliwe są do zrealizowania na danych fragmentach terenów zsumowano powierzchnie możliwe do zagospodarowania na poszczególne kategorie funkcji. W odniesieniu do terenów, na których może zostać zlokalizowana zabudowa mieszkaniowa powierzchnie te skorygowano o współczynnik zajętości terenu – co wynika z faktu, że zidentyfikowane tereny wolne nie muszą w całości zostać zagospodarowane zabudową mieszkaniową, może to być również zabudowa zagrodowa. Następnie sumę powierzchni w poszczególnych grupach funkcji (po zastosowaniu współczynnika korygującego) pomniejszono o potencjalną powierzchnię zajęta pod tereny komunikacji (przyjęto, że tereny komunikacji, tj. drogi, dojścia i dojazdy, miejsca postojowe, place manewrowe itp. stanowią 20% lub 40% danego terenu – w zależności od funkcji).

Otrzymane powierzchnie terenów możliwych do przeznaczenia pod zabudowę (tj. po odjęciu powierzchni pod tereny komunikacji) podzielono przez przyjętą uśrednioną powierzchnię nowowydzielanej działki typową dla danego rodzaju zabudowy. Przyjęto następujące średnie powierzchnie działek:

- dla zabudowy mieszkaniowej: 3000,0 m²,
- dla zabudowy produkcyjno-usługowej: 2000,0 m².

W ten sposób otrzymano liczbę możliwych do uzyskania działek budowlanych.

Następnie, przyjmując dla każdej funkcji założony wskaźnik powierzchni zabudowy (przyjęty na podstawie analizy istniejącego zagospodarowania działek, ustaleń wydawanych decyzji o warunkach zabudowy lub ustaleń miejscowego

planu) obliczono sumaryczną powierzchnię zabudowy możliwą do uzyskania na terenach niezagospodarowanych. W celu otrzymania wyniku w postaci powierzchni użytkowej zabudowy zastosowano współczynnik przeliczeniowy powierzchni zabudowy na powierzchnię użytkową. Mnożąc tę liczbę przez liczbę możliwych do uzyskania działek obliczono chłonność obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w podziale na funkcje zabudowy.

Tab. 26 Szacunkowa chłonność wyznaczonych obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej w podziale na funkcje zabudowy

funkcja zabudowy	powierzchnia ogólna terenu (m ²)	wsp. korygujący (zajętości terenu)	pow. ogólna terenu po zastosowaniu wsp. korygującego (m ²)	wsp. terenów komunikacji	pow. zajęta pod komunikację (m ²)	pow. terenu możliwego do przeznaczenia pod zabudowę o danej funkcji (m ²)	śr. pow. działki (m ²)	liczba możliwych działek	wsp. pow. zabudowy	suma pow. zabudowy możliwej do zlokalizowania na działce (m ²)	wsp. przeliczeniowy pow. zabudowy na pow. użytkową	maks. pow. użytkowa zabudowy (m ²)	chłonność (pow. użytkowa w m²)
mieszka-niowa	4418891,11	0,5	2209445,6	0,2	441889,1	1767556,50	3000,00	589	0,3	900	1,20	1080,00	636120,00
produkcyjno-usługowa	314157,37	1,0	314157,4	0,4	125662,948	188494,47	2000,00	94	0,5	1000	0,80	800,00	75200,00

Źródło: opracowanie własne

Z przeprowadzonych obliczeń wynika, że szacunkowa chłonność wyznaczonych obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wynosi:

- **636 120 m² powierzchni użytkowej dla zabudowy o funkcji mieszkaniowej,**
- **75 200 m² powierzchni użytkowej dla zabudowy o funkcji produkcyjno-usługowej.**

5.3 Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę (innych niż obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej)

Analiza obowiązujących w Gminie Zawidz miejscowych planów wykazała, że w ich granicach brak jest obszarów przeznaczonych pod zabudowę innych niż położone w granicach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej lub wyznaczone obszary pod zabudowę (poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej) dotyczą terenów zainwestowanych (tj. ustalenia planu sankcjonują stan istniejący i nie są to obszary, na których powstać może nowa zabudowa) .

Z uwagi na fakt, że w granicach planów miejscowych nie występują obszary przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową i produkcyjno-usługową inne niż te, położone w granicach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, odstąpiono od szacowania chłonności.

5.4 Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, w granicach obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej i w granicach obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę

Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, w granicach obszaru o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej i w granicach obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę przedstawia tabela nr 27.

Tab. 27 Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

funkcja	szacunkowa chłonność			maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę	bilans terenu ²⁶
	obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej	obszarów w granicach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	SUMA		
mieszkaniowa	636 120	0	636 120	312 662	+ 323 458
produkcyjno-usługowa	75 200	0	75 200	162 584	- 87 384

Źródło: opracowanie własne

Powyższe porównanie wykazało, że:

- maksymalne w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową nie przekracza sumy powierzchni użytkowej zabudowy w granicach w/w obszarów. Oznacza to, że w granicach obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej Gmina posiada nadmiar terenów przewidzianych pod funkcję mieszkaniową;
- maksymalne w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę produkcyjno-usługową przekracza sumę powierzchni użytkowej zabudowy w granicach w/w obszarów. Oznacza to, że w granicach obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej Gmina posiada niedostatek terenów przewidzianych pod tę funkcję.

W związku z powyższym, możliwe jest lokalizowanie nowej zabudowy produkcyjno-usługowej poza obszarami o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, maksymalnie w ilości powierzchni użytkowej wynikającej z bilansu. Nie jest jednak możliwe lokalizowanie nowej zabudowy mieszkaniowej poza obszarami o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, a jedynie w granicach ww. obszarów.

²⁶ „+” oznacza nadwyżkę terenów przeznaczonych pod daną funkcję

„-” oznacza niedobór terenów przeznaczonych pod daną funkcję

6. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

6.1 Analiza potrzeb inwestycyjnych gminy wynikających z konieczności realizacji zadań własnych

Na podstawie wyników dokonanego bilansu terenów, w granicach Gminy Zawidz możliwa jest lokalizacja nowej zabudowy produkcyjno-usługowej poza obszarami o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, maksymalnie w ilości powierzchni wynikającej z bilansu. Wyznaczenie w studium nowych terenów przeznaczonych pod ww. zabudowę skutkować będzie koniecznością realizacji dróg do obsługi tych terenów oraz wyposażenia tych terenów w infrastrukturę techniczną. Zakłada się, że realizacja infrastruktury społecznej będzie uzależniona od faktycznego zapotrzebowania na usługi publiczne.

Przyjmuje się, że nie zaistnieją potrzeby inwestycyjne na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, gdyż obszary te zostały wyznaczone w oparciu m.in. dostępność infrastruktury drogowej oraz istniejące uzbrojenie. Dokonano zatem analizy szacunkowych nakładów finansowych dla terenów potencjalnie wyznaczonych pod zabudowę w ramach uzyskanego wyniku bilansu, bez przesądzania czy tereny takie zostaną wyznaczone w części kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Potrzeby inwestycyjne z zakresu budowy sieci komunikacyjnej

W celu określenia potrzeb inwestycyjnych z zakresu budowy sieci komunikacyjnej konieczne jest oszacowanie długości nowych odcinków dróg zapewniających właściwą obsługę komunikacyjną nowowyznaczonych terenów. Przyjęto wskaźnik długości dróg publicznych w przeliczeniu na 1 ha terenu zabudowanego wynoszący 200 m.

Stosownie do otrzymanego bilansu Gmina posiada możliwość zlokalizowania łącznie ok. 8,7 ha (87 384 m²) nowej zabudowy. Przyjmując powyższy wskaźnik długości dróg oznacza to konieczność budowy ok. 1,7 km nowych dróg.

Przyjęto średnią cenę 30,0 zł za 1 m² gruntu wykupowanego na potrzeby budowy dróg oraz koszt budowy drogi asfaltowej wynoszący 250,0 zł za 1 m².

Uwzględniając powyższe ceny jednostkowe, koszt realizacji 1 kilometra drogi²⁷ dla terenów pod zabudowę wyniesie:

- koszt wykupu terenu – $10 \text{ m} \times 1\,700 \text{ m} \times 30 \text{ zł/m}^2 = 500\,100 \text{ zł}$,
- koszt budowy drogi – $5 \text{ m} \times 1\,700 \text{ m} \times 250 \text{ zł} = 2\,125\,000 \text{ zł}$

Zatem szacunkowy koszt budowy nowych dróg wyniesie ok. 2 625 100 zł.

Potrzeby inwestycyjne z zakresu budowy infrastruktury technicznej

Zakłada się, że wraz z budową dróg nastąpi budowa sieci wodociągowej (wariant minimalny) i sieci kanalizacji sanitarnej (wariant maksymalny). W Gminie Zawidz tylko dwie miejscowości posiadają wyposażenie w kanalizację sanitarną, w pozostałych nieczystości odprowadzane są w sposób indywidualny. Dlatego przyjmuje się, że wyposażenie w sieć kanalizacji sanitarnej nowych terenów nie jest niezbędne.

Do obliczeń przyjęto średni koszt budowy sieci wodociągowej wynoszący 350 zł za 1 m wodociągu oraz 700 zł za 1 m kanalizacji sanitarnej. Zatem koszt budowy 1,7 km sieci:

- wodociągowej wyniesie: $1\,700 \text{ m} \times 350 \text{ zł} = 595\,000 \text{ zł}$;
- kanalizacji sanitarnej wyniesie: $1\,700 \text{ m} \times 700 \text{ zł} = 1\,190\,000 \text{ zł}$.

Łącznie koszty związane z uzbrojeniem nowych terenów inwestycyjnych szacuje się na 1 785 000 zł w wariantcie maksymalnym.

6.2 Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej wynikające z ustaleń studium

Możliwości finansowania przez Gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej determinowane będą poziomem uzyskiwanych dochodów. Głównymi źródłami finansowania ww. inwestycji są dochody z tytułu podatków i opłat lokalnych.

Przyjmując stawki podatku określone przez Radę Gminy na rok 2023²⁸ możliwe jest przybliżone określenie wielkości dochodów z tytułu podatku od gruntów i budynków.

²⁷ Założono budowę drogi o szerokości 10 m i minimalnej szerokości jezdni 5 m

Do obliczeń przyjęto wariant minimalny, tj. wyznaczone w granicach obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno – przestrzennej tereny „wolne” (możliwe do przeznaczenia pod zabudowę) oraz wyliczoną powierzchnię użytkową zabudowy możliwą do zrealizowania na tych terenach. W ten sposób uzyskano szacowane dochody z tytułu podatku:

- od gruntów: wynoszące ok. 523 156 zł rocznie,
- od budynków: wynoszące ok. 2 099 684 zł rocznie.

Łączny dochód z tytułu podatków od gruntów i budynków, obliczony w odniesieniu do nowych terenów inwestycyjnych, szacuje się na ok. 2 622 840 zł rocznie.

Podatki lokalne nie są jedynym źródłem finansowania inwestycji z zakresu zadań własnych gminy. Finansowanie inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, a także społecznej, może odbywać się również ze środków zewnętrznych, pochodzących m.in. z dotacji unijnych, dotacji z funduszy krajowych lub wojewódzkich, kredytów i pożyczek czy innych środków zewnętrznych (współfinansowanie przez inwestora na podstawie partnerstwa publiczno-prywatnego).

Możliwości finansowania przez Gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej wynika w dużej mierze z potencjalnych „nowych” dochodów z tytułu podatków od gruntów i budynków, ale zapisana została również w dokumentach budżetowych Gminy. Finansowanie rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej zostało zaplanowane w *Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Zawidz na lata 2023-2035* w łącznej kwocie 7 466 137,30 zł. Gmina na bieżąco rezerwuje środki na finansowanie wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej uwzględniając te potrzeby w uchwałach budżetowych – np. w uchwale budżetowej na 2023 rok²⁹ zaplanowano wydatki ogółem:

- na infrastrukturę wodociągową wsi w kwocie 4 462 632,00 zł,
- na infrastrukturę sanitacyjną wsi w kwocie 2 915 555,00 zł,
- na drogi publiczne gminne w kwocie 15 430 264,24 zł,
- na gospodarkę mieszkaniową w kwocie 213 925,09 zł,

²⁸ Uchwała nr 196/XXXV/2022 Rady Gminy Zawidz z dnia 7 grudnia 2022 r. w sprawie określenia stawek podatku od nieruchomości oraz zwolnień z tego podatku na terenie gminy Zawidz na 2023 rok

²⁹ Uchwała Nr 208/XXXVI/2022 Rady Gminy Zawidz z dnia 29 grudnia 2022 r. ze zmianami

- na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową w kwocie 372 489,30 zł,
- na oświatę i wychowanie w kwocie 14 962 100,37 zł,
- na ochronę zdrowia w kwocie 103 039,24 zł,
- na pomoc społeczną w kwocie 1 132 433,15 zł,
- na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w kwocie 2 033 372,56 zł,
- na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w kwocie 513 121,56 zł,
- na kulturę fizyczną w łącznej kwocie 119 264,44 zł.

Przy założeniu etapowego i rozłożonego w czasie działania w zakresie budowy infrastruktury drogowej i technicznej oraz społecznej ocenia się, że potrzeby inwestycyjne Gminy Zawidz nie przekraczają możliwości finansowania ww. infrastruktury. Potwierdzają to uchwały budżetowe oraz inne dokumenty dotyczące finansowania działań gminy, w których Gmina Zawidz przeznaczająca środki pieniężne na finansowanie inwestycji komunikacyjnych i infrastrukturalnych, zarówno bieżących, jak i wykraczających poza jeden rok budżetowy.

XI. STAN PRAWNY GRUNTÓW

Strukturę własnościową gruntów na terenie Gminy Zawidz przedstawia poniższa tabela:

Tab. 28 Struktura własności gruntów na terenie Gminy Zawidz (stan na grudzień 2021 r.)

Nr gr. rej.	Numer pod.	Wyszczególnienie gruntów wchodzących w skład grupy lub podgrupy rejestrowej	Powierzchnia ogólna gruntów (ha)
1	1.1	Zasób własności rolnej Skarbu Państwa	3
	1.2	Państwowe Gospodarstwa Leśne	1091
	1.3	Państwowe jednostki organizacyjne	74
	1.4	Zasób nieruchomości Skarbu Państwa	18
	1.5	Agencja Mienia Wojskowego	0
	1.6	Wojskowa Agencja Mieszkaniowa	0
	1.7	Grunty Skarbu Państwa pokryte wodami pow.	0
	1.8	Grunty Skarbu Państwa przekazane organom wykonującym zadania zarządcze w stosunku do dróg publicznych	0
	razem	Grunty SP	1186
2	2.1	Grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym	0

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz
 UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

		osób fizycznych	
	2.2	Grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym państwowych osób prawnych	49
	2.3	Grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych	0
	2.4	Grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób	0
	razem	Grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym	49
3		Grunty spółek Skarbu Państwa, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych	0
	4.1	Gminny zasób nieruchomości	88
	4.2	Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym	225
	4.3	Pozostałe grunty gmin	0
	razem	Grunty gmin i związków międzygminnych	313
	5.1	Grunty gmin i ich związków w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych	0
	5.2	Grunty gmin i ich związków w użytkowaniu wieczystym gminnych osób prawnych	0
	5.3	Grunty gmin i ich związków w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych	0
	5.4	Grunty gmin i ich związków w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób	0
	razem	Grunty gmin w użytkowaniu wieczystym	0
	6.1	Grunty, które są własnością gminnych osób prawnych oraz grunty, których właściciele są nieznani	0
	6.2	Grunty, które są własnością powiatowych osób prawnych oraz grunty, których właściciele są nieznani	0
	6.3	Grunty, które są własnością wojewódzkich osób prawnych oraz grunty, których właściciele są nieznani	0
	razem	Grunty gminnych i innych osób prawnych	0
	7.1	Grunty osób fizycznych wchodzących w skład gospodarstw rolnych	15946
	7.2	Grunty osób fizycznych wchodzących w skład gospodarstw rolnych	906
	razem	Grunty osób fizycznych	16852
	8.1	Grunty rolniczych spółdzielni produkcyjnych i ich związków oraz grunty, których właściciele są nieznani	0
	8.2	Grunty spółdzielni mieszkaniowych oraz grunty, których właściciele są nieznani	0
	8.3	Pozostałe grunty 8 grupy	2
	razem	Grunty spółdzielni	2
9		Grunty kościołów i związków wyznaniowych	22
10		Grunty wspólnot gruntowych	9
	11.1	Powiatowy zasób nieruchomości	70
	11.2	Grunty powiatów przekazane w trwały zarząd oraz grunty, których właściciele są nieznani	25
	11.3	Grunty powiatów przekazane organom wykonującym zadania zarządcze w stosunku do dróg publicznych	0

	razem	Grunty powiatów i związków powiatów	95
12	12.1	Grunty powiatów w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych	0
	12.2	Grunty powiatów w użytkowaniu wieczystym powiatowych osób prawnych	0
	12.3	Grunty powiatów w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych	0
	12.4	Grunty powiatów w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób	0
	razem	Grunty powiatów w użytkowaniu wieczystym	0
13	13.1	Wojewódzki zasób nieruchomości	0
	13.2	Grunty województw przekazane w trwały zarząd oraz grunty, których właściciele są nieznani	20
	13.3	Grunty województw przekazane organom wykonującym zadania zarządcze w stosunku do dróg publicznych	0
	razem	Grunty województw	20
14	14.1	Grunty województw w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych	0
	14.2	Grunty województw w użytkowaniu wieczystym powiatowych osób prawnych	0
	14.3	Grunty województw w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych	0
	14.4	Grunty województw w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób	0
	razem	Grunty województw	0
15	15.1	Grunty spółek prawa handlowego	30
	15.2	Grunty partii politycznych i stowarzyszeń	2
	15.3	Pozostałe grunty 15 grupy	0
	razem	Grunty spółek prawa handlowego	32
Powierzchnia ewidencyjna razem			18580

Źródło: dane Urzędu Gminy Zawidz

W strukturze własnościowej gruntów dominuje własność osób fizycznych. Drugą najliczniejszą grupą są tereny stanowiące własność Skarbu Państwa. Gminy Zawidz.

XII. OBIEKTY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

1. Ochrona przyrody

Na terenie Gminy Zawidz występują obszary objęte ochroną zgodnie z art. 6 Ustawy o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 916 ze zm.):

- Obszar Chronionego Krajobrazu Równina Raciążska,
- użytki ekologiczne,

- pomniki przyrody.

Ww. formy ochrony przyrody omówione zostały w rozdziale V.3 „Ochrona środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego”.

2. Ochrona wód

Dla istniejących ujęć wód podziemnych w miejscowości Zawidz Kościelny oraz Zalesie nie zostały ustanowione strefy ochrony pośredniej, gdyż warunki geologiczne otoczenia ujęć wody są korzystne i nie stwarzają obowiązku ustanawiania takich stref. Dla ww. ujęć ustanowiono jedynie obowiązkową strefę ochrony bezpośredniej od 8 do 10 m licząc od zarysu budowli i urządzeń służących do poboru wody. Strefa ta nie wykracza poza obszar działki, na której zlokalizowane są ujęcia wody.

Na podstawie ustawy Prawo wodne ochroną objęte są wody śródlądowe oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

3. Ochrona obiektów zabytkowych

Szczegółową charakterystykę obiektów i obszarów objętych ochroną na podstawie przepisów Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840) przedstawiono w rozdziale VI „Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej”.

4. Ochrona gruntów leśnych

Lasy zlokalizowane na terenie gminy objęte są ochroną na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2409), zgodnie z którą zmiana przeznaczenia gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne wymaga zgodny właściwego Ministra – w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa oraz marszałka województwa – w odniesieniu do pozostałych gruntów leśnych.

5. Tereny zamknięte

Na obszarze Gminy Zawidz znajdują się tereny zamknięte, zgodnie z Decyzją nr 14 Ministra Infrastruktury z dnia 18 września 2020 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dz. Urz. MI z 2020 r. poz. 38) stanowiące działki: nr ewid. 8 obręb

Młotkowo Wieś, nr ewid. 423 obręb Zawidz Kościelny, nr ewid. 400 obręb Żabowo, nr ewid. 39 obręb Młotkowo Kolonia, nr ewid. 348 obręb Osiek, nr ewid. 25/5 obręb Grabowo, nr ewid. 220 obręb Zawidz Mały, nr ewid. 18 obręb Żytowo, nr ewid. 116 obręb Osiek Włostybory, nr ewid. 107 obręb Wola Grąbiecka.

XIII. OBSZARY NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Na terenie Gminy Zawidz nie występują obszary zagrożone występowaniem ruchów masowych ani zinwentaryzowane osuwiska.

XIV. UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

Złóża kopalin

Na terenie Gminy Zawidz występują **udokumentowane złoża kopalin Milewo I i Skoczkowo I.**

Złoże piaskowo-żwirowe Milewo I o powierzchni 1,049 ha zlokalizowane jest na części działek o nr ewid. 50/1, 51/1 w obrębie Milewo. Bilansowe zasoby geologiczne złoża wynoszą 51,40 tys.ton.

Tab. 29 Charakterystyka złoża Milewo I

	Minimalna (m)	Maksymalna (m)	Średnia (m)
Głębokość spągu	2,3	5,8	3,8
Miąszość złoża	2,0	5,5	3,56
Grubość nakładu	0,3	0,3	0,3

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, system MIDAS (dostęp: grudzień 2021 r.)

Eksploatacja kopaliny ze złoża Milewo I została zakończona w związku z wygaśnięciem koncesji na wydobywanie kopaliny.

Złoże piasku Skoczkowo I o powierzchni 1,962 ha zlokalizowane jest na części działek o nr ewid. 4/2, 5/2 w obrębie Skoczkowo. Bilansowe zasoby geologiczne złoża wynoszą 561,85 tys.ton.

Tab. 30 Charakterystyka złoża Skoczkowo I

	Minimalna (m)	Maksymalna (m)	Średnia (m)
Głębokość spągu	17,80	19,00	18,24
Miąższość złoża	16,20	17,90	17,36
Grubość nakładu	0,30	2,8	0,88

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, system MIDAS (dostęp: grudzień 2021 r.)

Dla złoża Skoczkowo I wydana została koncesja na wydobywanie kopaliny – piasku ze złoża, z którego przewidywane roczne wydobycie nie przekroczy 20.000 m³ kopaliny, metodą odkrywkową bez użycia środków strzałowych.

Zasoby wód podziemnych

W Gminie Zawidz występują dwa poziomy wodonośne: trzeciorzędowy i czwartorzędowy, z czego głównym poziomem użytkowym jest poziom czwartorzędowy. Główny czwartorzędowy poziom występuje na głębokości 40-150 m. Potencjalna wydajność studni tego poziomu wynosi 1300-1600 m³/d. Trzeciorzędowe piętro wodonośne jest słabo rozpoznane, występuje w osadach piaszczystych, głównie miocenu i oligocenu na głębokości poniżej 150 m.

Gmina Zawidz położona jest w zasięgu niedokumentowanego **Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 215 „Subniecka warszawska”**. Wody zbiornika związane są z piaszczystymi utworami oligocenu i miocenu, podścielone przeważnie marglistymi utworami kredowymi i izolowane od góry na większości obszaru łałami plioceńskimi. Miąższość warstw wodonośnych waha się od kilkunastu do 80m w poziomie oligoceńskim i od ok. 2 m do 35 m w poziomie mioceńskim. Średnia głębokość zbiornika wynosi ok. 160 m. Zasoby wynoszą ok. 250 000 m³/d, a moduł jednostkowej wydajności przyjmuje wartość 0,06 l/s/km². Świadczy to o bardzo ograniczonym tempie odnawialności zasobów. Zbiornik jest stosunkowo dobrze izolowany, decyduje o tym jego znaczna głębokość.

Kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla

Na terenie Gminy Zawidz nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

XV. TERENY GÓRNICZE WYZNACZONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Na terenie Gminy Zawidz występują tereny górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych, tj. przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 633).

Dla złoża Skoczkowo I w koncesji wyznaczono teren górniczy o powierzchni 1.9615,0 m², których granice tożsame z granicami złoża.

Granice terenu górniczego wskazano na załączniku graficznym nr 3.

XVI. STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

1. System komunikacyjny

Komunikacja drogowa

Podstawowy system drogowy Gminy Zawidz tworzą:

- **droga krajowa nr 10** relacji Lubieszyn (granica państwa) – Płońsk, przebiegająca na terenie Gminy Zawidz na odcinku ok. 14 km przez miejscowości: Grąbiec, Żytowo, Stropkowo, Szumowo, Mańkowo. Droga została zmodernizowana do parametrów drogi klasy głównej ruchu przyspieszonego (GP);
- **droga wojewódzka nr 561** relacji Stropkowo (DK10) – Zawidz Kościelny – Biezuń (DW541), przebiegająca na terenie Gminy Zawidz na odcinku ok. 15 km przez miejscowości: Stropkowo, Zawidz Kościelny, Zgagowo, Jaworowo Kolonia;
- **drogi powiatowe:**
 - nr 3013W relacji Pólka Raciąż-Pijawnia-Jaworowo,
 - nr 3701W relacji Stacja Kolejowa Zawidz-droga wojewódzka nr 560,

- nr 3738W relacji Rościszewo-Kosemin-Żabowo-Szumanie,
- nr 3739W relacji Rościszewo-Jaworowo,
- nr 3740W relacji Kosemin-Budy Osieckie-Koziebrody,
- nr 3742W relacji Goleszyn-Dziembakowo-Borkowo-Zgagowo,
- nr 3743W relacji Zawidz-Osiek-Włostybory-Koziebrody,
- nr 3744W relacji Osiek-Włostybory-Chabowo,
- nr 3745W relacji Jeżewo-droga wojewódzka nr 561,
- nr 3746W relacji Szumanie-Milewko,
- nr 3747W relacji Jeżewo-Młotkowo,
- nr 3748W relacji Zawidz-stacja kolejowa Zawidz,
- nr 3749W relacji stacja kolejowa Zawidz-Mieszaki-droga krajowa nr 10,
- nr 3755W relacji Jeżewo-Krajewice Duże,
- nr 3756W relacji Słupia-Schabajewo,
- nr 3757W relacji Majki Duże-droga krajowa nr 10,
- nr 3758W relacji Lelice-Majki Małe-Słupia,
- nr 3759W relacji Szumanie-Bielsk

o łącznej długości ok. 97 km, z czego ok. 56 km to drogi o nawierzchni asfaltowej;

- **drogi gminne (publiczne)** o łącznej długości 100,2 km, w tym o nawierzchni asfaltowej (63,2 km), wzmocnionej żwirem (22,0 km) i gruntowe (15,0 km).

Komunikacja kolejowa

Przez teren Gminy Zawidz przebiega **linia kolejowa nr 27** relacji Nasielsk – Toruń Wschodni (odcinek Nasielsk-Sierpc) o natężeniu ruchu ok. 12 pociągów na dobę, w tym ok. 12% stanowią pociągi towarowe. Linia kolejowa nr 27 to jednotorowa linia kolejowa, zaliczona do linii **o znaczeniu państwowym**, na

terenie gminy jej długość wynosi ok. 14 km. Linię tak zaprojektowano, że duże stacje były co 25-30 kilometrów, natomiast miejsca gdzie mogły minąć się pociągi co około 15 kilometrów. Na terenie Gminy Zawidz znajdują się dwa przystanki kolejowe – Zawidz i Zawidz Kościelny. Na odcinku Sierpc – Nasielsk ruch pasażerski obsługiwany jest przez spółkę Koleje Mazowieckie Sp. z o.o. Prędkość maksymalna na linii jest zależna od odcinka – na odcinku Sierpc – Nasielsk wynosi ona 60 km/h.

2. Infrastruktura techniczna

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Według danych Urzędu Gminy Zawidz w 2020 r. w zarządzie bądź administracji gminy znajdowało się ok. 244 km sieci wodociągowej oraz ok. 11 km sieci kanalizacji sanitarnej.

Gmina posiada dwie stacje uzdatniania wody: w Zalesiu o wydajności 1393 m³/dobę i w Zawidzu Kościelnym o wydajności 400 m³/dobę. Posiada także hydrofornię, studnie i przepompownie.

Ścieki z terenów objętych kanalizacją sanitarną trafiają do dwóch oczyszczalni ścieków: w Zawidzu Kościelnym o przepustowości 192,9 m³/dobę oraz w Majkach Małych o przepustowości 14,3 m³/dobę.

Na terenach nieobjętych kanalizacją sanitarną ścieki odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych i indywidualnych oczyszczalni ścieków, a następnie odbierane przez pojazdy asenizacyjne i dostarczane do ww. oczyszczalni gminnych.

Sieć elektroenergetyczna

Przez teren Gminy Zawidz nie przebiegają sieci elektroenergetyczne o napięciach 220kV i 400 kV.

Zlokalizowana jest natomiast następująca istniejąca infrastruktura techniczna elektroenergetyczna dystrybucyjna będąca na majątku i pozostająca w eksploatacji Spółki ENERGA-OPERATOR SA:

- linie napowietrzne i kablowe średniego napięcia (SN),
- linie napowietrzne i kablowe niskiego napięcia (nn-0,4 kV),
- stacje elektroenergetyczne SN/nn

oraz kablowa linia elektroenergetyczna WN 110 kV nie będąca w majątku ENERGA-OPERATOR SA.

Na terenie Gminy zlokalizowane są również sieci elektroenergetyczne będące własnością ENERGA Oświetlenie Sp. z o.o.

Obecny stan techniczny sieci elektroenergetycznych oraz zamierzenia inwestycyjne w zakresie rozbudowy istniejącej sieci energetycznej zapewniają bezpieczeństwo w zakresie aktualnego i przyszłego zapotrzebowania odbiorców na energię elektryczną.

Odnawialne źródła energii

Na terenie Gminy Zawidz funkcjonują są dwie elektrownie wiatrowe zlokalizowane w obrębie Rekowo (dz. nr ewi.d 126) o wysokości całkowitej $h=92,57$ m n.p.t. z dwoma turbinami o mocy 600 kW każda.

Na terenie Gminy stosowane są również panele fotowoltaiczne wykorzystujące energię słoneczną.

System gospodarowania odpadami

Gospodarka w zakresie odpadów komunalnych na terenie Gminy Zawidz prowadzona jest na podstawie „Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Zawidz” przyjętego na Uchwałę nr 112/XV/2016 Rady Gminy Zawidz z dnia 24 czerwca 2016 r.

Za odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych jak i niezamieszkałych w granicach Gminy Zawidz odpowiedzialne jest przedsiębiorstwo EMPEGEK Sp. z o.o. z siedzibą w Sierpcu (w roku 2023).

Gmina Zawidz należy do Płockiego Regionu Gospodarki Odpadami. Regionalny Zakład Gospodarki Odpadami w Rachocinie, gmina Sierpc, pełni funkcję składowiska odpadów komunalnych dla Gminy Zawidz.

W 2021 r. łączna masa odebranych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości wyniosła 1379,439 Mg, z czego masa papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła przekazanych do przygotowania do ponownego użycia i recyklingu wyniosła 153,288 Mg, a łączna masa zmieszanych odpadów komunalnych odebranych od właścicieli wyniosła 1226,151 Mg.

Gmina boryka się z problemami nieosiągniętych poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji oraz poziomów odzysku recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło oraz innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych.

XVII. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Zgodnie z art. 39 ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. w planie zagospodarowania przestrzennego województwa umieszcza się inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Zadania i kierunki działań wskazane przez zarząd województwa mazowieckiego wynikające z zapisów Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego, przyjętego Uchwałą Nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19.12.2018 roku (Dz. Urz. Woj. Maz. z 28.12.2018 roku, poz. 13180) obejmują:

- 1) ustalenie ochrony walorów przyrodniczych ze względu na położenie części obszaru w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Równina Raciążska;
- 2) uwzględnienie prac na linii kolejowej Nasielsk-Sierpc;
- 3) wskazanie:
 - przebiegu drogi krajowej nr 10 oraz drogi wojewódzkiej nr 561,
 - przebiegu linii kolejowej nr 27;
 - przebiegu gazociągu tranzytowego DN1400 „Jamał-Europa Zach.”,
 - ochrony przeciwpowodziowej ze względu na położenie części obszaru na terenie zagrożenia powodziowego.

XVIII. WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią przedstawione są na mapach zagrożenia powodziowego. Zasięg obszarów szczególnego zagrożenia powodzią dla zalewu wodą Q10% oraz zalewu Q1% ze strony rzeki Sierpienicy wskazanych na mapach zagrożenia powodziowego wrysowano na załączniku graficznym nr 3.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują przepisy odrębne, w tym ustawa Prawo wodne. Zgodnie z przepisami tej ustawy planowane zagospodarowanie nie może naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi lub środowiska oraz utrudniać zarządzanie ryzykiem powodziowym.

XIX. WPŁYW UWARUNKOWAŃ NA USTALENIE KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

Gmina Zawidz jest gminą wiejską o typowym dla północno-wschodniego Mazowsza krajobrazie, tj. równinnym o małej lesistości, a więc odpowiednim dla rozwoju rolnictwa, z rozproszonym osadnictwem.

Warunki przyrodnicze są głównym czynnikiem kształtującym charakter gminy i możliwości jej rozwoju. Północna część gminy położona w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Równina Raciążska, z rozległą doliną Raciążnicy, dużymi połaciami łąk i pastwisk sprzyja rozwojowi rolnictwa ekologicznego oraz ekstensywnej hodowli zwierząt, a zwarte kompleksy leśne sprzyjają rozwojowi agroturystyki. Tereny te predysponowane są do rozwoju rozproszonego budownictwa.

Południowa część gminy, z nieco bardziej zróżnicowaną rzeźbą, ale pozbawiona większych terenów leśnych, sprzyja tradycyjnemu rolnictwu opartemu na zasiewach. Miejscowości w tej części gminy charakteryzują się zwartą strukturą przestrzenną, z nieznacznym rozproszeniem gospodarstw.

Doliny rzeczne Raciążnicy i Sierpienicy stwarzają ograniczenia w rozwoju gminy. Dla Raciążnicy wyznaczona została stumetrowa strefa ochronna, w granicach której obowiązuje zakaz lokalizacji obiektów budowlanych (z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej). Dla Sierpienicy wyznaczone zostały obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Ww. ograniczenia skutkują ograniczonymi możliwościami rozwoju zabudowy w sąsiedztwie głównych cieków wodnych Gminy.

Rozwój przestrzenny Gminy Zawidz powinien odbywać się z poszanowaniem walorów środowiska przyrodniczego. Krajobraz gminy stanowi jej niepodważalny atut, który należy przedkładać ponad nadmierne antropogeniczne wykorzystanie. Dbłość o środowisko powinna wyrażać się także w rozwijaniu wyposażenia w infrastrukturę techniczną, zwłaszcza kanalizację sanitarną, bardziej efektywnej gospodarce odpadami oraz wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii w celu poprawy jakości powietrza atmosferycznego.

Rozwojowi funkcji pozarolniczych sprzyja przebiegająca przez gminę droga krajowa nr 10 oraz droga wojewódzka nr 561. Jako drogi o znaczeniu regionalnym i krajowym stanowią dobry trzon do rozwoju terenów działalności gospodarczej, gdyż zapewnić mogą tym terenom właściwą obsługę komunikacyjną oraz większą dostępność.

Gmina Zawidz, jako obszar o małym znaczeniu kulturowym dla kraju czy regionu, ale ciekawych zasobach lokalnego dziedzictwa, powinna rozwijać swoją rolę ośrodka kultury ludowej. Mimo nielicznych obiektów zabytkowych, gmina powinna dbać o istniejące elementy środowiska kulturowego – w tym dbać o ich remont czy właściwe wyeksponowanie i zachowanie.

Kreowanie terenów zabudowanych powinno odbywać się w ramach wytypowanych zwartych obszarów zabudowy. Należy dążyć do wyeliminowania rozproszonej zabudowy w miejscowościach (obrębach) cechujących się zwartymi układami. Dalsze rozpraszanie zabudowy powinno cechować wyłącznie tereny wybitnie rolnicze. Brak zwartej zabudowy utrudnia wyposażenie w podstawowe media, dlatego przy kształtowaniu zabudowy gmina powinna wziąć pod uwagę także czynniki ekonomiczne. W większych miejscowościach należy dążyć do rozbudowy systemu usług podstawowych oraz modernizacji systemu komunikacyjnego. Modernizacji powinny podlegać również drogi łączące ze sobą poszczególne miejscowości. Dzięki temu, mieszkańcy z mniejszych wsi uzyskają lepsze połączenia z głównymi miejscowościami gminy, a co za tym idzie także zwiększy się dla nich dostępność usług.

Gmina powinna kontynuować prace nad sporządzaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Miejscowe plany, jako akty prawa miejscowego, są najlepszym narzędziem do kompleksowego kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej, zapewniającym harmonijny i spójny rozwój gminy.